

via
h

Reges, ty Librom m
Liber Seneca Cic.
Liber Thesauri Loo
Liber Rhetor
Liber de re medijs Varijs
Liber de Vita Mearij
Liber de Logica
Liber de Statu purgati
Liber de Infirmitatibus
Liber de ~~...~~
Flores Loo uai
Regulae Concessiones
Officia Curatoris
Collecta et Cuiuslibet
Chironica Mearis
et alia Scripta

Stukowaski
Mathis

V I T A

~~_____~~ & ~~_____~~ T ~~_____~~

M O R S

Gloriosè suscepta,

R. P.

A L B E R T I

M E C I N S K I,

P O L O N I è S O C I E T A T E
I E S V.

In odium Sanctæ Fidei Catholicæ apud Ia-
pones vnâ cum alijs quatuor ex eadem
Societate Patribus interempti.

Anno Dñi. M. DC. xxxix. iiii. 23. Martij.

C R A C O V I Æ,

Apud Viduam & Heredes Francisci Cezarys, S. R. M.
& Illustriss. Episc. Crac. Typographi, 1561.

VITAM

Patris ALBERTI *Mecinski.*

1. Scripsit P. Philippus Alegambe de Societate stylo Latino.
2. Scripsit eandem Franciscus Rosini in sua Breui Relatione de 4. Patrum Martyrio stylo Italico.
3. Scripsit eandem P. Franciscus Roas Societatis IESV.
4. Scripsit eandem P. Ioannes Biezanowski ex eadem Societate IESV, collectam partim ex supra dictis Scriptoribus, partim ex habitis in Polonia fide dignis Authoribus, ac testimonijs.

Prote-

1485

PROTESTATIO

Authoris.

VT sanctè, ac religiosè veneror S. Sedem Apostolicam, eiusque sanctiones. ita Decretum S. Romanæ, & uniuersalis Inquisitionis anno 1625. editum, ac deinde anno 1634. confirmatum, iuxta declarationem Urbani VIII. inuiolatè à me seruari volo, adeoq; protestor, me hâc scriptione vitæ R. P. ALBERTI Męcinski, è Societate IESV non id agere, vt illi famam sanctitatis arrögem, aut cultum religiosum concipiam, aut his, quæ scribo, maiorem, quàm humanam fidem adhiberi velim, aut velut approbata ab Ecclesia proponam: sed potius omnia quæ affero, non alio à me studio scribi, vulgariq; quàm vt humanam duntaxat fidem mereantur.

A P P R O B A T I O.

Venerabilis Viri è Societate IESV
R. P. ALBERTI MĒCIN-
SKI sanctæ memoriæ, qui pro fide
Christi glorioso agone luctatus in Ia-
ponia, illustrem ex genere, & gente
Rosarum sanguinem suo sanguine pur-
puravit Martyrio Nangasachi perfun-
ctus; vt vita à pio quodam autore de-
scripta luci publicæ typis edita propo-
natur non solum permitto libenter,
sed etiam cupio, ad solatium totius
Poloniæ, in quâ hic flos exortus ver-
navit felicissimæ æternitati, suâque
iple coronâ Patriam coronavit. Cra-
coviæ 2. April. 1661.

Hyacinthus Liberius I. V. D.
Prepositus SS. Corporis Christi.
Canonicorum Regularium. Librorũ
in Diacesi Craconiensi
Censor.

Peril-

Proper Maximian (Sicuti quilibet)

Perillustri ac Magnifico Domino,

D O M I N O

STANISLAO

SKARSZEWSKI,

CAPITANEO

SAMBORIENSI,

ET DROHOVICENSI.

Solidam, veramq; Prosperitatem experiri.

*P*anicem Orientis, è dissipatis re-
diuiuum cineribus, ac heroicis
virtutibus animatum, Tibi Per-
illustri Domine, fero. Menci-
nius est, inelytus Iaponia Martyr,
historico vitæ mortisq; compendio circumscriptus.
Ne quicquam vana exsultet Tyrannis, & perÿsse
iudicet, quem siuduit p rdidisse. Superstes polo
agit, & solo; atque simul vitam, simul famam
ducit, utramq; immortalẽ. Haud vniuersa

*ſeuère in Diuinum athletam elementa. Vndis,
& flammis ad interitum uſa barbaries, non tel-
lurem, non ætherem ſua famulari cõegit crude-
litati. Quà iacet terreſtris, quà celeſtis ſphæ-
ra patet ambitus, integra. viuidaq; Menciniꝯ glo-
ria manet. Quanquam aquas quoque quid ac-
cuſem, & ignes? Limpidior, ac illuſtrior ab illis
constantia fortiffimi enituit Herois. Quot ſtil-
las exſorbuit nobilis heluo, tot nectareos Chri-
ſto propinauit hauſtus; quot ſuſtinuit vel in exa-
nimi corpore ſcintillas, tot accenſe caritatis ar-
doribus æſtuauit. itaq; ſtillas, atq; ita ſcintillas eo
uertit, ubi fontes voluptatis, ubi fauſtitatis fa-
ces, ſuauiſſimum longè naufragium, & incendiũ
miniſtrant. Sparuſ in Oceanum puluis, quid ni
ſementis fuerit, quæ felicem, in æuum omne tulerit
meſſem? Iocus aurarum, atomi æternos ſu-
perne Sionis anne non excreuerunt in colles? Sed
ne triumphum canere prius videar, quàm victo-
riam, Vir Magnifice, ſpectes; ipſam glorioſi certa-
minis arenam Tuis ſub oculis pando. Quod ge-
neris Mencinio decus, quis ſplendor Proſapia,
quanta Maiorum tot ſæculis ſeries, & amplitudo,
ſi quiſquam alius, Tu probe cognitum ac perſpe-
ctum habes, quem Patria ſimul, & externa eru-
ditio plurimum commendat; nidus inſuper nido
propinquus, & uicinia patrimoniorum, ſingula
do uere. Nec Mencinius ſolùm Tibi familiaris
olim*

olim exstitit, sed Parentes quoque & Aui, cateriq; aborigines vestri mutuam amicitiae necessitudinem coluerunt. Deuoluta quin etiam in ALBERTVM latifundia, quo abdicata primùm Christianæ magnanimitatis spiritu, quo pietatis dein Religiosa affectu dedicata, consecrataq; Deo, dum Societatem IESV. ac post, Iaponiam esset ingressurus, abunde nosti. Illud sepositum Regnis, atque Insulis, totoq; Neptuno erat, quicquid extra sua gentis conscientiam, apud remotissimos, ferocissimosq; populos, lustris aliquot, ad vsque dira leti, egit, passusq; est. Dabit igitur liber iste quod euoluas, quod prædices, quod mireris. Contemptam, & relictam, amore Christi, Poloniam, atque Europam, ast ambitam, aditamq; Asiam, & Iaponiam; superatum sæpius vastissimū & quor; captiuitatem Hollandicam, decumanas tempestates, pericula piratarum tolerata; famis, sitisque, ac frigoris sauitiam, morborum longa, crebraq; luctamina, laboris difficillimi contumaciam vel elisam, vel infractam hic leges. Talia Menciniana virtutis impendia fuere, ut Christum lucrifaceret, in ultimis, unde pretiosissima quæque petuntur, terris. Ipsam denique prodigus, sed prouidus idem emptor, vitam, sanguinē ipsum pulchra adeo dignaq; licitationi locauit, Cælum mercatus, ac Deum. Hæc Tibi, cateraq; præterea, modicum istud explicabit volumen.

Atq; id vt Nomini dicarem Tuo, manibusq; in-
ferrem, eximia, quam in Mencinium exeris, pie-
tas suasit, p̄neq; iussit. Hæret menti cordiq; Tuo
sacer pugil, sedent animo vultus, & ora, pe-
ctus Apostolico plenum entheo, memoria obuer-
satur. Qualem videris Perusij, dum sapientia
vacares, cui supremum dixeris Vale, Lusitaniam
adeunti, ac nauem inde conscensuro, quem votis
prosecutus fueris, Tuo ante acclinem collo; nunc
recolis, & porro colis. Properantem in Indias
contemplatus, iam Nangasachi captum, & vin-
ctum, & tractum cerne; iam funibus adstrictū;
iam pendulum è trabibus, iam tot hydrijs aque
violenter potatum; ac siquidem placeat specta-
culum (nec ambigam placere) victimam I E S V
Mencinium intuere, mox sectos ferro artus, mem-
bra rogo vsta, sparsos in Oceanum cineres, præ-
cordijs, infer. Ita Tuus erit Mencinius semper,
pontoque & celo, qua duo illum habent, suppar
amicitiæ capacitas erit. Claudetur hoc pectore,
quod virtutem claudit, & sinu fouebitur, qui
sanctimonia fauet. Quò amiciorem Numini fidis,
eò Tibi fauentiorem credito, & gerito intimorem.
Vtrò faxis ista, Perillustris Domine, ac sopes-
eris ad bonorum vota.

AD LECTOREM.

Nullam Christianæ fortitudini inaccessam
 esse Regionem Regnumq; quantumvis re-
 notissimis terræ marisque disjungatur spatijs,
 æculo & memoriæ nostræ, Japonici Imper-
 ij status, abundè testatur. Ex eo enim tem-
 pore, quo Diuus FRANCISCVS XA-
 VERIVS primus in eas Insulas, magnis exantlatis labori-
 bus, totoque multoties enavigato Oceano, lucem Christia-
 næ Fidei, evictâ resistenti perfidia & tenebrarum Principis
 potestate intulit, magnamque accessionem Catholicæ rei,
 per se, sociisque suos fecit. Francisco Bungi Rege alijsque
 plurimis Christiano ex more, lustralibus aquis ablutis, ex-
 canduit subito Regnorum illorum supremus Imperator Tay-
 cosama, & gravissimæ persecutionis excitato æstu, teneram
 illam plantationem, quam per agricolas suos Cælestis Pater
 plantauerat, penitus extirpare abolereq; ex omnibus Imper-
 rij sui ditionibus, moliebatur. Sed quæ ex animo & destina-
 tione Tyranni, ad excidium plurimum valitè videbantur;
 hæc in Sacræ illius vineæ, maius ornamentum, & futuri pro-
 gressus, non inanem conuersa sunt expectationem, Erubuit
 quippè multorum Heroum sanguine irrigata illa candida Ia-
 ponix gleba, & tot Martyrum largè profusus cruor, semen
 factus est Christianorum eorumque Athletarum seminari-
 um qui primæuam illam inter Diocletiani secures & Tyran-
 norum omnium tormenta, referant Ecclesiæ faciem. Conti-
 nuò enim ubi Religioni ac Fidei bellum indictum est, præter
 eos quos prima persecutionis tempestas, in ipso impetu Ia-
 ponici tumultûs repertos, per varia suppliciorum genera ad
 æternitatis portum transuexit; classicum agoni suo per totum
 quâ patet Christianum orbem, intonuit de cælo Dominus,
 deditque vocem suam, extimulatis insignium virorum cor-
 dibus & voluntate; vt posthabito Patriæ dulci nomine,
 illam, quæ per vltima discrimina ipsiusque iacturam vitæ
 obtinenda esset, cælestem inquirerent; neque finerent per
 vim diabolicam eripi illa regna Deo, quæ CHRISTVS Re-
 demptor noster sanguine suo in tanta senescentis sterilitate
 mundi,

mundi, eò cariora, quo tardiora pignorà pepererat. Certum est proinde Europæ fere Regnorumq; omnium studijs, laborante qualibet Prouinciâ Catholicâ, vt idoneos campo huic obtinendo submitteret operarios: sed quia res periculosa erat alex in magna competitorum frequentia, magnus adhibitus est delectus, ita tamen, vt nulla planè Catholico e portu solueret in Indiam classis, quæ inter merces suas & arma, illa quoque destinata Fidei in Iaponiam præsidia non transportaret; magno & deuehentium in rebus æternæ salutis commodo, & illorum qui vehebantur virtutis exercitio, tyrocinium nempe futuri Martyrij fuerat, inter languentes diuturnâ navigatione nautas, & maris incommodis fracta ægrorum corpora versari, exhibito omni Christianæ charitatis obsequio. Accurrit vicinorum studijs excitata quoque Polonia, & quamuis Regnum illius seposuisse longius ab huius accessu Apostolicæ felicitatis natura visa est, tamen eam ciuibus instillauit indolem virtus, vt optima sint faciles amplecti, & in ea prouidere, quæ sunt honoris Diuinæ & gloriæ decora. Itaq; & ex Polonis nonnulli, quos Diuinæ bonitati ad Societatem I E S V aggregare placuit, eidem sese obsequio adiuuandi periclitantes Iapones, libenter & animatus obtulere. Quorum quidem singulorum recensere præclare facta & illustres agones propositum mihi non est, nisi quantum Historiæ ratio tulerit. Vnum mihi præ reliquis assumo, cuius crudele supplicium in Fidei Catholicæ causa fortissimè susceptum, & præbias tantæ gratiæ doctes suscepi enarrandas. Hic autem est gloriosæ memoriæ, P. ALBERTVS M E C I Ń S K I Societatis I E S V, Vir ab ipsa pene pueritia, Iaponiæ natus, eoque ita Diuinâ deductus manu, vt cum materni lactis vitali alimonia, sanguinem Authori vitæ, vitamq; suam deuouerit: quod actionum & commorationis ipsius productior series amplius est manifestum factura.

CAPVT

CAPVT. I.

P. ALBERTI MĘCINSKI.

*Maiorum splendor & Illustres
Natales.*

Nter celeberrimas Regni Po-
loniæ Familias recensetur iu-
re Familia Rosinorum. Quo-
rum Gentilis Rosa, vbi alijs
Regionibus Regnisq; pluri-
mum purpuræ & odoris affudisset, non
modo Summorum Ecclesiæ Pontificum
occupatis tiaris, orbisque totius primarijs
exornatis curulibus, sed & in Cælestis Or-
bis æternaturam gloriam deducta propa-
gine per Sanctissimos Viros; per vtrumq;
Vrsinum (quorum Apostolorum Audi-
tor vnus, alter Gregorij Magni Pontificis
encomio celebris) per Volusianum Præsul-
lem Turonensem eundemq; Martyrem;

*a Ioannes Bapti. Ferrar. Orat: in Funere Alex:
Vrsini, numerat ex Familia hac quatuor Pontifices
Max: Purpuratos Patres quatuor & triginta: duos
& sexaginta Senat: Romanos, eiusdem Romane urbis
Præfectos quatuor, Ecclesiæ Romane Vexilliferos sex:
centum bellicos Imperatores: &c.*

per Mo-

per Monasticæ Familiæ in Occidente Con-
 ditore Benedictum, per generosos deinde
 traduces, nostræ quoq; propius admota
 est Polonia. Primùm enim à Diuo ADAL-
 BERTO ex Bohemia à Pragensibus. Inful-
 lis ad Gnesnensem in Polonia Archiepi-
 scopatum delata, & Martyrij ac Apostola-
 tûs gloriâ illustris, per germanum ipsius D.
 ADALBERTI Fratrem (à cuius nomine,
 arma quoque denominationem Poray ac-
 cepere) illa accepit incrementa, in eumq;
 excreuit honorem, vt vtriusque subsidiâ
 Senatûs, tum Sacri, tum secularis impleue-
 rit Heroibus, æuiternâ memoria & fastis
 dignis. Præter enim S. ADALBERTVM
 Præsulem, quem Patrem & Apostolum
 suum Cælitum honoribus colit Polonia,
 eidem proximos gloriæ (vbi Apostolicæ
 Sedis accesserit digna eorum meritis au-
 thoritas) recenset alios viros Sanctimo-
 niâ & morum pietate insignes. Talis est
 Gaudentius D. ALBERTI non sangui-
 nis modò, sed & virtutum coniunctione
 Frater: qui ad Gnesnenses Infulas, Mar-
 tyrio defuncto Fratri successit, eaque pari
 industriâ Christianaq; probitate governa-
 uit. Sed & eiusdem Rosæ vernanti deco-
 re insi-

re insignitur Vernerus Plocensis Episcopus, quem cum promovendæ disciplinæ Ecclesiasticæ zelus, exacta vitæ morumq; gravitas magnum in Episcopali munere Præsulem fecissent, etiam gloriosa mors pro tuendis Ecclesiæ bonis accepta, coronavit. Accedit Vincentius, ob corporis constitutionem modicam Kadłubek appellatus, qui præterquam quod primus latino idiomate Historiam Polonam posterorum obliuioni exemerit, addidit præterea illustris virtutis insigne specimen, quando ad Cracoviensem proeductus Tyaram, illà in tantum usus est, vt magno labore Ecclesiarum restorationi, promotioni, cultuique prouideret. Vltioribus verò annis grauiorem in dies sentiens administrationem muneris quo mentem sibi ac suæ subduceret deuotioni, impetratâ Innocentij Summi Pontificis benedictione, Episcopatu decessit; & quod residuum erat vitæ, Andreouix in Monasterio PP. Cisterciensium eiusdem Ordinis Religiosus factus, magnâ sanctitatis opinione (quam etiam cælitus impertita ad sepulchrum eius beneficia testantur) toto septennio exegit. Non enumero reliquos qui satis

qui satis abundè paginam mihi implerent, si eorum laudatam celebremq; vitam, exprimerem. Sit satis compendioq; dictum, quod præter Archiepiscopos Gnesnenses, Regni Poloniæ Primates Primosq; Principes, duodecim numerentur Episcopi, Senatorij omnes Ordinis, Palatini præterea, & Cancellarij complures, quos insignis & probata indoles bello paccque clarissimos fecerat.

Cùm autem numerosa adeò Familia, maioribus aucta in dies incrementis assurgeret; seruata Patrij Stemmatis Origine, in diuersas distincta est classes. Varia quippe sortiti sunt successores nomina, ab ijs plerumque quas adibant deducta possessionibus. Horum è numero fuère illi, quibus iure succedaneo Rosarum Korozwanki cesserant; viri illustres & supremis in Republica muneribus celebratissimi; quorum facili negotio constaret ex Annalibus Polonicis desumptum catalogus, ^b nisi me prohiberet Alberti Nostri modestia: ne, quæ ille seposuerat & inferiora duxerat,

b Vide Bielscium, Paprociũ, Ianicium, Cromerum, & horum nouissimum Collectorem P. Okolski S. Ordinis Prædicatorum Tomo 2. sub titulo Poray seu Rosa.

tanquã

tanquam alienæ virtutis decora, intentus proprijs in tantum exaggerare hinc videar. Constat tamen Auos Proauosq; & sanguine iunctos Cracouienses & Sendomirienses Palatinos, Regni totius Cancellarios, quin & in Regis Ludouici absentia tunc Vngarici Regni regimini intenti, eodem ex genere Korozuansciorum vice Regis officio, Poloniae Zauisium præfuisse.

Ab horum itaque Origine Majorum P. Alberti Męciński, de quo nobis præsens est narratio profectus Parens, & eiusdem ditionis Korozwanki dictæ hæres, iunctam matrimonio Felicitate Głoskowska de Armis Gentilitijs Accipitrum & Maiorum Sanguine & virtute propriam illustri Fœminam, hunc planè Felicitatis partum est consecutus. Licet enim Parens ipse, sparsam per Poloniam Hæreticorum dogmatum semente, peruersæ eorum doctrinæ cum alijs pluribus tanquam nouæ (solito humanæ mobilitatis genio) adhæsisset: non tamen permisit Deus, progenito in lucem insigni Christianæ Fidei apud gentes barbaras præcone, diutiùs in Patre perfidiæ inueniri locum. sed veluti natus Filius oculos aperuisset Patri, ad se reuersus, eiuratam Hæresi & Catho-

Catholicæ Religioni data manu, in eadem quâ Illustrissimi Maiores sui pietate, reliquos vitæ annos, quatuor vixit, & altero relicto Filio Stanislao minorenni, piè sanctèque decessit.

Patre eius è viuis sublato tota educandæ prolis teneræ moles incubuit Matri; quæ tum de excolenda Filiorum indole multùm sollicita, tum maximè virtuti & probitati eorum attentata, eos substituit infantia moderators, qui cum primis literarum, elementis, rudimenta simul, & veluti tenues pietatis scintillas, facili ad concipiendam quamlibet flammam ætati admouerent, erupturas auctis postmodum annis, in virtutis incendium. Et patuit quidem, properè, quantum Alberti indoles virtuti maturuisset ante ætatem; cum statim a puero auidâ mente & conatu, totum id apprehenderet, quod Deum Sanctosque & Sanctissimam præcipuè Deiparentem Virginem (quam ille vnicum asylum necessitatum suarum appellare solitus fuerat, inq; eius tutelam totum se tradiderat) concerneret. Nihil in moribus eius leue, aut licentiâ dissolutum, sed quædam modesta grauitas & affabilis ad omnes candor, qui
magnam

magnam spem futuræ probitatis iniiceret omnibus. Torum Domi inter pueriles ludos negotium, moliri altariola: & imitatione tenerâ Ecclesiarum ritus consequi; verba ex suggestu ad æquales dicere. & iam inde assuescere, aut potiùs naturæ inclinantis manu duci ad futuros labores Dei, & Religionis causâ facilius perferendos.

C A P V T II.

Educatio & Studia.

HÆC vbi initia inter nutricum manus & Parentum domesticam eruditionem collocauisset Albertus, annos natus quatuordecem cum Fratre minore nato Stanislao Lublinum (minoris Poloniæ Ciuitatem præcipuam, & Iudicijs Regni Tribunalitijs, quæ illic singulis annis magnâ nobilitatis frequentiam peraguntur insignem) mittitur; vt in Collegio Patrum Societatis I E S V literarum simul ac virtutum imbueretur studijs. Et non defuit vtrisque Albertus, à natura enim sortitus animam bonam, acri & viuido ingenio,
B
facile

facile ea omnia quæ addiscenda proponerentur memoriæ commendabat, & sine graui contentione, felici tamen passu, præcipientium Præceptorum assequebatur ductum.

Sed in stadio virtutis iam tempus adfuerat, quo euidentioribus indicijs, quæ intus deposita vigebat gratiæ diuinæ flamma, extra proderetur. Compertum ex ipsiusmet Inspectoris eius testimonio habeo. (quæ etiam postmodum Presbyter iam Societati IESU aggregatus, ætatem totam adiuuandis infirmis, disponendisq; ad vltimum agonem moribundis, magnâ laborum tolerantia exegit) Albertum ex Congregationis præscripto, conscientiæ facti examine, Litanijq; dictis sæpè sæpius illius circumspersionem pietatis suæ vigilantia contentione elusisse; & simulatâ cum alijs somni quiete, tacitè lecto relicto, humi depositis genibus, horas integras, Diuino exorando Numini impendisse.

Aduertit id quidem ille seriùs, & ne orationis præcox feruor defraudato somni quiete corpori, aliquam valetudinis noxam inferret, grauiori reprehensione continuare somnum compulit, sed ille tum
quidem

quidem sine omni sensu animi obluant-
tis dicto paruit: quantum tamen euita-
re notitiam Inspectoris potuit, semel in-
choata gustum deuotionis, & vsum conti-
nuare non destitit.

Ex quo fonte illa promanabat vultus &
gestum omniū corporis moderata com-
positio, vt nec in actionib⁹ aliqua insolens
obseruari potuerit leuitas; nec in sermo-
ne friuolum aut iuuenili concitatione a-
sperum dictum.

Germanum natu licet minorem fratrem
magnā comitate Dominum appellabat,
decentiam modestamq; affabilitatem, præ-
cipuum ætatis suæ ornamentum & decus
præ cæteris amplexus. Interea frequens,
tum in Congregationum confessu, tum in
libris impressis Iaponiæ prædicatio fereba-
tur. Enarrabantur Iaponiæ Martyrum glo-
riosi triumphi, qui pro Sancta IESV Chri-
sti Fide, crudelissima quæq; tormenta &
carnificinas inuicto animo pertulerunt.
Lentis alij exusti flammis, alij diuturno
carcere, squalore, inedia, rerumq; omniū
indigentia ægrè animam trahere permisi;
alij bonorum omnium iacturâ multati,
crucibus alligati crudeliter, lanceisq; con-
fossi;

fossi; & quidquid Tyrannica persecutio adinuenire excogitatisimæ crudelitatis poterat, perpeffi. Quæ omnia adeò profundè Alberti animo inhærebant, vt nullus ei sermo suauior, nulla collocutio magis familiaris occurreret; quam illorum Martyrum referre agones, deprædicare felicitatem, admirari fortitudinem & quandam concipere famem ac maturum desiderium paria audendi, si modus & occasio viam, aliquam ea quæ animo conceperat, persequendi, aperirent.

C A P V T III.

Adeunda Religionis propositum & impedimenta.

PLacuère Maieftati Diuinæ primi illi impetus & fundendi pro CHRISTO sanguinis celerata auiditas. Ideòq; vt cognitis Prouidentia suæ modis & rationibus Athletam quandoq; futuro præpararet certamini, mentem ei indidit, aggregandi se & deuouendi DEO ad obsequium in Societate I E S V. Quem ille instinctum tanquam

quam è cœlo arreptum ignem, quotidianis orationibus, frequenti Sanctissimorum SACRAMENTORVM vsu, alijsq; pijs exercitijs, tam diu alere non destitit, gratiamq; perficiendi flagitare; donec maturuisse res ad executionem visa est: præsertim vltimâ iam humanioribus literis manu imposita.

Quod subodoratus vaferrimus bonorum desideriorum hostis, omnem admo-uit lapidem, quatenus iam clandestinis suggestionibus, iam apertis terriculamentis, mentem adhuc eiusmodi prælijs inasuetam, à sancto auocaret proposito. Multus in exaggeratione erat honoris & gloriæ, cuius patentissimum campum & Maiorum tritum satis vestigijs, aperiri sibi cerneret: sequeretur bonæ impetum indolis, & in magnam posteritatis admirati onem breui se euasurum confideret, cum & natalitius splendor, & Parentum studio à multis annis congestæ opes, pronum eiusmodi contentioni daturæ essent suffragium. Eiusmodi flabellis sufflaminata, calens à natura, & in altum quidlibet propensa generosi sanguinis inclinatio, tanquam inter medios naui constituta ventos, tenebat dubium iuuenem, cuinam

permittenda vela, totisq; inhærendum remis esset. Ita perplexus dum oculos in cœlum, opis flagitandæ gratiâ ad DEI MATREM Dominamq; suam conuertit, adfuit Diuina Parens, & illâ effigie (qualis Romæ in Exquilijs Maioris titulo colitur) stetit se obturibus, cuius gratissimo tanquam sereni solis aspectu, cum dispelli metis præteritas nubes umbrasq; experitur, ecce tibi transiens per plateam mendiculus, qui stipis efflagitandæ causâ aliquid pium præcinnendo oberrabat, eo tempore Psalmi verba illa cecinit. *Nolite confidere in Principibus, in filijs hominum; in quibus non est salus.* Quæ verba præsentē interpretē Pretiosissima Deiparente satis erant ad resoluendam & quieti restituendam mentem, promptissimi ad diuinos instinctus iuuenis: qui tanto Numine adeò obstinatè pectus in bonum armauerat, vt nulla iam penitens clandestina hostis machina quidquam proficeret. Sed ille tantâ efferatus constantiâ, palàm sæuire & obstrepere non est veritus; Musæolum in quo ille commentationes^s Icholasticas & Diuinas peragere solitus fuerat, iam motibus quatiebat assiduis; iam dissonis inconcinnisq; clamoribus perso-

na-

nabat; quin & ante oculos noua & inusitata Regnis hisce proijciebat, miracula; quæ vix à quadringentis leucis asportata haberi poterant; vt eiusmodi conchiliorum nugarumq; lenocinio & raritate, pretium aliquod sui Mundiq; circulator ille, improbus, apud mentem iam cœli ac Religionis studiosissimam, compararet. Verùm hæc ille omnia generoso contemptu, & quod ei præcipuum erat inuocatâ ope & subsidio Pretiosissimæ Parentis Virginis feliciter superauit; hostemq; clam & palam ferocientem, puer ferè adhuc, debito rubore & ignominiâ confudit.

Accidit interea vt feriarum œstiuarium libero à literis tempore, simul cum Illustrissima Parente in pago quodam ditionis suæ, animi & quietis gratiâ versarentur; ibi tum commoda visa est occasio aperiendi suppliciter Parenti Illustrissimæ voluntatem suam; & petendi, vt illius bona venia & benedictione nuncium remittere sæculo & se se Religioni Societatis IESV dedicare posset. Accessit itaq; & simplici candore Parenti vota sua exposuit. Quæ & materni affectûs acta stimulis, & (quæ frequens parentibus nimium bilem

mouet) magnam Familiae prætensens ipse iacturam orbitatem, impetuosa primum aggressa est reprehensione. Ideone, inquit, nequam tot ego profundi sumptus, tot impendia collocaui, ut ijs exercitus, nulli mihi & Patriae vsu sis? ideone te ad Collegium Patrum Societatis direxi, ut literarum loco, eorum Religionem arripere? mox accessit obiurgationi acris alapa, quam filio irata mater inflixit. Vbi experiri incipiens Albertus, quam suaue esset in causa pietatis pati; vultu adeo immoto ictum accepit, ut neque puerili comploratione, neque murmuratione aut querelis, Matris seueritatem perstrinxerit; sed rem intra se toto plane vitae tempore tacitus aluerit.

Perstitit tamen in concepra pertinacia Mater, & redeunte Septembri (quo tempore ex more Prouinciæ Renouatio studiorum in Collegijs Societatis IESV institui consuevit) missos Lublinum vbi ante studuerant, filios, collato cum alijs minus uocationi eius fauentibus amicis, consilio; subito aliarum rationum efficto prætenu, reuocatos; Cracouiam amandat, vbi in celeberrima Poloniae Academica Vniuersitate alijs Præceptoribus & Magistris, alium
vitæ

vitæ statum arripere: & iam ante concepti propositi immemor, eo magis affectum inclinaret, quo illum diues successio & spes magni in Republica splendoris euocaret. Sed quantumuis ille Matris esset ad imperia cereus, Diuinæ tamen vocationis semel accepta cognitio, illum adeo fecit animo immobilem; vt locorum diuersitas aërisq; mutatio, firmæ voluntati non obesset; alijsq; addictus Magistris, eandem tamen vbiq; virtutis retineret constantiam.

Hoc ei plurimum emolumentum contulisse Academica commoratio dici potest, quod eo tempore publicæ variarum scientiarum prælectioni intentus, Medicinæ (secus quam alia Polona Nobilis luentus, quæ belli potius & Martis, aut pacis Reipublicæ studijs innutriti soleat) attentus inuigilauerit: non quod mens esset, eam aliquando profiteri scientiam, sed priuatæ conseruandæ valetudinis gratiâ. Cæterum hoc DEI consilium erat, qui illâ Alberti industriâ ad multorum restituendam sanitatem ipsiusq; singulare meritum olim vt destinabat, prout illius partim ad Indias nauigatio, partim apud Hollandos captiuitas docebit inferius.

Admirabilis verò Diuinæ gubernationis dispositio, turbari feriem a se constitutam quantumuis accuratis hominum inuentionibus passa non est. Dum enim secura iam Mater Filij, cum extra Religiosæ vitæ castra se collocasse præsumit; & nouas illi occupationes, nouos meditatatur adolescentiæ splendores, propiùs vitæ suæ accedens factis, necessitate mortis persolutâ, filio vitæ aditum patefecit; quò sui iam effectus iuris, quæ ante animo conceperat, faciliùs exequeretur.

Mortem Parentis ita moderatâ tulit significatione mœroris, vt & debitum genitrici testaretur dolorem, & eius recordaretur Patris, cuius nutu cùm omnia terrena regantur, luctandum cum Diuinis eius edictis non est, sed potius omni demissione parendum. Elato proinde Parentis funere, iustisq; persolutis, pro ea quam eius dignitas merebatur decencia, postquam sopito dolore semet reddidit sibi, de vltiori progressu vitæ sollicitus, rem cum propinquis communicat. Eligerent illi & destinent, quam vellent occupationem: ignauo domi otio vitam deterere, Maioribus suis insolitum, sibi minimè videri ho-

norificum, : in illa positum ſe ætate, illâq; præparatione animi, quæ multorum adhuc ſtudiorum capax, & exteris & proprijs applicari poſſit. Non deeſſe Illuſtrium Parentum prouidâ curâ miniſtratas opes, & ſubſidia; quæ talibus impendijs ex honore ſufficiant. Multa apud exteros reperiri poſſe, quæ deuictum animum, & melioribus informatum experimentis, tanquam diutiùs agitatum ſphæram, certo demum deſigant puncto. Neq; tam facilè patere poſſe locum vitijs, quæ ſuccedanea variarum occupationum ſtudia, gratâ viciffitudine excludant.

Prouidæ adeò deſtinationi acceſſit ſanguine iunctorum aſſenſus, concluſumq; Albertus iret primò in Belgium, vltiorem deinde Italiam peragraret, comes additus Illuſtriſſimo cuidam Epifcopo conſanguineo ſuo, qui in certis Eccleſiæ negotijs idem moliebatur iter. Staniflaus verò natu minor, viciniorem elegit, quam inuiſeret Hungariam, vbi gentis moribus & Regionis, quantum ex uſu Patriæ eſſet, perſpectâ conſuetudine, totum ſe ad rei, ſeu militaris, ſeu familiaris adminiſtrationem, rectè & cum timore DEI gubernandam

dam conuerteret. Hic itaq; breuius nactus peregrinationis suæ curriculum, non multò post retulit se in Patriam, quò tum suæ, tum fraternæ intentus commoditati, opportunas debitis temporibus prouideret impensas. Albertus verò sui iam effectus iuris, tanquam laxata neruo sagitta, quam primùm semel destinato scopo accurrere, nitebatur. Omnium fuerat contentionum, laborum, itinerumq; meta, Romam celeratis itineribus accurrere, & deliberatam diu electamq; Societatem I E S V precibus omnibus assequi; illiq; quam experiebatur ad lucrandas animas feruenti siti, hoc veluti prægustandum propinare delictum, curam & institutionem salutis propriæ.

Quare Regiones alias vix delibasse prætereundo visus est, tadio illo quodam ad vltiorem stimulante quietem. Fecitq; Diuina benignitas & Pretiosissimæ Parentis in clientem suum fauor, & tutela; vt magnis viarum & latronum periculis, quæ in tanta itinerum & locorum varietate occurrebant, non sine miraculo D E I genitricis inuocatâ ope, eriperetur; præparante illi Domino, aditum eius vitæ, quam post
mo-

modum plenam laboribus & extremo discrimine fuerat amplexurus. Itaq; Romam adueniens, & sacro Martyrum cruore abundè fertilem terram attingens, vbi eorum sacra Lypsana & immortales exuias debitâ fuisset veneratione profecutus, recum DEO communicatâ, Sanctorumq; imploratis subsidijs, ingressum Societatis IESV apud Generalem Societatis IESV Præpositum Murium Vitellescum flagitare institit. Ille fuit petentis ardor, ita exaggerata rationum vis, & effusæ animæ enixa supplicatio; vt faciliè appareret, cœlitus eam inditam mentem, non alium auctorem propositi testari, præterquam eum, qui sanctarum cogitationum promotor est, Diuinum Spiritum. Probata Iuuenis virtute præmissisq; experimentis consuetis, compos efficitur voti, & ad Probationis domum, quæ in Quirinali monte ad S. Andree sita est, remittitur.

C A P V T IV.

*Religionis ingressus & prima Religiosa
vita rudimenta.*

Nulla

NVlla opinor dies sereniore gaudio Alberto arrisit, quàm cum vidit se vnum è medio eorum, & quidem assumptà Religionis veste initiatum Tyronem, quorum esset proprium præmissâ propriæ salutis curâ, enixè in aliorum quoq; salutem incumbere; neq; computatis impendijs sanguinis, aut vitæ tam beato lucro adducendarum Deo animarum inhiare. Plauderet tum primùm aperiri sibi campum, in quo generosa promissâ ad metam adigeret; serioq; secum & cum animo suo concludebat, nihil hîc impigrum, nihil desidiâ torpens cogitari debere, vbi altissima vocatio magnam resoluti animi requireret contentionem. Hic præparanda arma & velut in vmbra meditandum diligentius, qualem postea in ipsa arena Athletam inuenirent aduersa; experiretur tyrannus. Hoc itaq; præfixo termino ad eum collimare omnibus Religiosæ vitæ primis exercitijs visus est, vt è Societatis institutione & norma, omnes actiones illi conformaret ideæ, quam conuertendis animabus multisq; pro CHRISTO tolerandis aduersis, idoneam, perfectio religiosa coloribus proprijs ad viuum expresserat.

Prima erat quæ oculos animumq; alle-
xit Alberti, insignis sui rerumq; omnium
despicientia & continuus peruersorum
animi motuum infringendorum conatus,
qui veluti suppedaneam aliarum orna-
mentis virtutum præpararet & submitte-
ret basim. Quam vt firmiter collocaret,
præter internum humilis & demissæ opini-
onis sensum, qui facilè euanescit, nisi exte-
rioribus firmetur subsidijs, ita se ad sube-
unda quæq; vilia & abiectissima ministeria
paratum exhibuit ac facilem; vt non vana
simulatione, sed sincero rectoq; affectu
omnia ab illo perfici concitata quædam
alacritas, & specialis feruor monstraret.
Inde quidquid in Probationis Domo, eius-
modi Exercitiorum est, quibus illæ nunc
primùm à sæculo tumidæ mentes, ad Reli-
giosæ humilitatis deprimuntur moderatio-
nem, tanto obiuit cum studio; vt quamuis
alijs ageret communia, semper tamen emi-
neret aliquid excogitatæ industriæ, tan-
quam condimenti singularis; quo latens
animo virtus, tanquam per cancellos quos-
dam clariùs innotesceret. Sumebat verbi
gratiã in triclinio solitam cum alijs refecti-
onem, & demissionis exercendæ gratiã, ad
alio-

aliorum pedes humi desidebat; iam præter communem morem vilissimum aliquem & detritum lauandis lancibus arripiebat linteam, eoq; mappulæ loco utebatur; residua ab alijs panis aridi frustula emendicabat, & quem potuit in ea demissione extremum præoccupabat locum. Cui tam auido humiliandi se desiderio, nullæ sufficere posse videbantur occasiones; nulla occupationum locorumq; diuersitas. Iam ille ad eluendas communitatis lineas vestes, (qui grauior labor est, & ferè eorum tantum, quibus temporalia Societatis committuntur obsequia) prior Superiorum, imploratâ licentiâ accurrere, & quâ poterat alacritate aliorum fulcire operam; iam ad corrogandam ostiatim per vrbis plateas stipem, suspensâ de humeris manticâ, tanquam CHRISTI insignium dulci farcinâ hilaris incedere: iam breuem centonibusq; crassioribus obsitam vestem inducus, defectus proprios in triclinio euulgare, illisq; veniam precari: verbo dicam ad abiectissima quæq; pari ambitione ferri, ac homines mundi huius, honorem, magnamq; de se apud homines aucupantur opinionem. In quibus omnibus non affectata aliqua &

ad

ad oculum instituta videbatur cura: sed quædam singularis animi indoles & ab intimo pectoris emanans candor, qui omnibus quæcunq; ageret affunderet gratiam, aliosq; ad imitationem suavi æmulatione pelliceret.

Magnam huius gratiæ conciliatricem inuenerat modestiam, quæ non imperato morosoq; cultu, sed motuum omnium & totius corporis constitutione, ex regularum præscripto, concinno moderamine, regeretur; vt nihil in eo violentum, aut à passionum impetu præceps, obseruari potuerit: immò affabilitas & fraternus ad omnes, cum debita cuiq; reuerentia affectus, eam testabantur quietem, quam mentes addictæ DEO, in hac etiam turbulenta passionum valle, solent consequi.

Sed neq; in ea religiosæ quietis tranquillitate, illa sopita est flamma, quam ante accensam in Alberti pectore diximus, conuertendarum animarum. Patuit tum primùm in illa exigua populi simplicioris erudiendi, ita dicam, cymbula, quantus is animarum Nauclerus, in vastis Oceani fluctibus futurus erat. Quoties ad consuetum Nouitijs proponendæ rudibus doctri-

næ Christianæ exercitium, prodeundum in urbis plateas erat, ibat feruore & alacritate magnâ: & quamuis lingua non satis idiomate Italico exulta, suaue tamen influebat auribus circumstantium. Et quantum aberat in dictione suauitatis, tantum supplebat energia sensus, & penetrans ad cor vsq; Tyronis CHRISTI sententiarum grauitas; quâ facilè ad eluendas peccatorum suorum maculas, & Sanctissimorum SACRAMENTORVM frequentiam, rudis illa plebs traheretur.

In eodem Nouitiatûs sui biennio, primordia illi posuit erga Beatissimam DEI genitricem amori, cuius postmodum auctum feruorem, omnia pericula & aduersitates, tanquam aquæ plurimæ non extinguerent, sed augerent in maius. Accepta enim pluribus occasionibus magna Beatissimæ Virginis, quam erga clientes suos habet, protectionis experientiâ; in id incubuisse visus, vt quibus posset obsequijs, eam Patronam demereretur; & Auxiliatricem propositorum suorum inueniret.

Itaq; primum imitatus gentis suæ Nouitium B. STANISLAVM KOSTKAM, nouos excogitare diligenter cepit titulos, quibus

DEI genitricem Virginem compellaret, per diem sæpiùs: tum deinde, partim ex piorum lectione librorum, partim inuentione propriâ eos in ordinem digerere discursus, quibus debitum tantæ Matri amorem, aliorum pectoribus ingereret, & frequenti allocutione traheret secum, quos posset, ad piam eiusmodi de Matre Sanctissima colloquutionem, eiusq; reuerentiam & honorem. Mirabantur pleriq; Nouitio Iuueni adeò vberem in dies sufficere inuentionem, noua semper acceptaq; auribus de hac materia sufficere, & planè fontem adesse inexhaustum. Cùm verò continuari sermo semper non posset, transibat ad alia obsequiorum genera, prompta in Parentem veneratio. Patebat propè ab eo loco, quâ ei sæpè sæpiùs transeundum erat, sita Diuæ MARIÆ Maioris Ecclesia, deuotumq; aspectum oppositâ è fenestra transmittēbat. Hâc ergo illi quoties ire contigisset, depositus in genua, humili ad Parentem adeò distantem affectu, reddebat mancipatam venerationem Reginae suæ, & pluribus idem faciendi stimulum addebat. Quoties verò solennior quæ piam eiusdem DEI genitricis propè adesset dies, octiduo iam

ante feriò inuigilabat Albertus, vt nihil præparationis tantæ solennitati deesset: augebatq; mortificationis, & sui despiciendi consuetudinem: accumulabat orationum frequentiam, totâq; animi deuotione aduenienti festo proludebat, pari industriâ ipsam quoq; octauam diei profecurus.

C A P V T. V.

*Reuertitur in Patriam factus Societatis
IESV Religiosus, & studia Philo-
sophica profequitur.*

JTa dum Nouitiatus sui decurrit biennium, & pietatis ac religionis degit securus, è Polonia missis ad Præpositum Generalem arcesitur literis; vt ex Hungarica peregrinatione reduce fratre, Albertus etiam noster ad Patriam rediret. Id nimirum poscebant vtriusq; Fratris rationes: alterius quidem, vt quàm plenissimè se Mundi, quâ facultatibus & bonis, quâ curis & cogitationibus expediret, totusq; CHRISTI esset, ac se CHRISTO probaret: alterius autem, vt compositis
cum

eum fratre negotijs, collatisq; consilijs, explicatiùs res suas, statuiq; conuenientes, & necessarias rationes procuraret simul atq; stabiliret.

E Romano itaq; Tyrocinio Superiorum imperio euocatus, in Poloniam reuertitur Albertus, relictâ & virtutis suæ opinione insigni, & asportatâ secum benè peracti tyrocinij viuâ effigie. Prosperè deinde absoluto itinere, vbi in Poloniam rediisset, Calissium ad Philosophica studia absoluenta mittitur. Vbi in tanta multorum Auditorum frequentia, qualem triplex perpetuò Philosophiæ curriculum facile colligit, diem quandam accendisse visus est eluciscentis pietatis & modestiæ; ita amplexus humanam sapiëntiam, vt à Diuina ne minimum quidem recederet. Eadem quam primùm ante imbiberat comitas affabilis, ad Superiorum nutum facilitas, dicendi circumspectio, orationis & pietatis cura: vt non abripi aut obrui accedentibus studijs; sed potiùs moderatè assumere, & concedere eis mentem Deo antè integrè consignatam & deuotam pateret. Deduci id facili negotio potest, tum ex ijs, quæ circa proprij animi spiritualem curam molitus

est; tum quæ ad aliorum promouendam pietatem magno zelo aut egit, aut agenda disposuit.

Quantum ad interiorem mentis sollicitudinem attinet; obseruata est in Alberto peruigil diligentia, nulla ut ipsi præterlaberetur dies, quâ aliquid ex imperfectionibus quibusuis, etiam minimis, non demeret; ideòq; defectus suos hostiliter planè profectus est, iam publicis Superiorum impetratâ veniâ obiurgationibus, iam occultis excogitatisq; supplicijs. Itaq; & de consueta alimonix moderata refectione aliquid ante destinabat, in quo genium esset fraudaturus, & frequenti diuerberatione corporis atterebat viuidum robur; non tam quòd contra mentis legem aliquid moliretur, quàm potiùs ne moliretur. Quin ut futuris, quæ animo destinabat, corpus duraret laboribus, & experimentum faceret eorum, quos pro CHRISTO pati disponebat, cruciatuum; destillatâ ad ignem candelâ, ardentem inde flammantemq; ceram, pronis excipiebat artibus, eiusq; doloris acerrimam vim, suaues reputabat delicias: ita iam animo profundè infederat tolerandi pro CHRISTO aspera quæuis, auiditas, vt
gau-

gaudium reputaret dolorem. Fomes autem perennis, à quo hæc omnia ortum, progressum, vitalemq; succum accipiebat, illa erat iam pridem concepta & destinata Japonica profectio, quam illius Regni Athletarum insignes exantlati sudores, & vita per extremos cruciatus profusa, frequentibusq; vulgata scriptis, maiorem in modum promouebant. Hanc ille caram ad eò Iaponiam votis aspirare omnibus, seq; quàm primùm expedire negotijs fraternis & suis, elaborabat; quò obtentâ Præpositi Generalis facultate, eò se transferret velocius. Quod opus quàm præmeditatè aggredere, secumq; ipse ac cum viribus suis indicto concilio deliberaret, sequens declaret euentus.

SIGISMUNDVMIII. Regem Poloniae Inuictissimum Pijsimumq;, dum consuetæ deuotionis gratiâ templum ingreditur, nefarius quidam (mentisne malè sanæ & turbati cerebri, an alienæ persuasionis impulsu, dubium relinquo) ex occultis insidijs, graui Regio capiti icu inflicto, in discrimen vitæ vocauerat. Parricidalis huiusce flagitij, cum ab homine nefario pænæ exigendæ essent, & per crudelissima tormenta,

tantum in horrorem aliorum deducen-
 dum facinus; institit apud Superiores suos
 Albertus, eò vt mitteretur: assisteret ho-
 mini in tanta tormentorum acerbitate
 constituto, & aliquod adferret spirituale
 subsidium. Id quidem tum ei iustis ex cau-
 sis concessum non est; cognitum tamen ex
 ipso postea, non aliam magis præcipuam
 rationem deducendi & spectandi. cum ho-
 minem fuisse, quàm vt ex illa immani lani-
 ena periculum faceret sui, & intelligeret,
 tantumne sibi roboris ac firmitatis animi
 suppeteret, vt pro CHRISTO suo, inter gen-
 tes immanes & barbaras, intrepidus fortis-
 que & candenti ferro adurendam exporri-
 geret dexteram, & forcipe ignito lanian-
 dos artus, discerpendumq; equis in diuersa
 actis totum corpus permitteret, & quid-
 quid hic iustitiæ, illic crudelitatis, rigor de-
 finaret. Sed sufficere poterat præparato
 animo simplex eiusmodi cogitationum de-
 lineatio, quæ continuis postmodum
 progressibus ita informaret men-
 tem, vt longè ei faciliùs videre-
 tur suauiusq; pati & mori,
 quàm viuere & oblectari.

CAPVT VI.

Fratris natu minoris Stanislai mors: noua circa Religiosam vocationem turbatio, Bonorum dispositio.

QVando ad patiendi occasiones ita serio Albertus inuigilat, placuit Diuinæ Maiestati nouam, eamq; minimè speratam permittere tribulationem. Innuimus iam supra, quanto à teneris amore & mutua reuerentiâ cum Fratre suo Stanislao Albertus noster vixerat: eadem ipsa charitas sequentibus annis augebatur magis, reddebaturq; manifestior, adnitente Stanislao, vt omnibus optimi germani monitis morem gereret, & præ reliquis omnibus curam ageret probitatis. Hic itaq; dum iam planè, & Patriæ expectationi & Maiorum maturuisset honoribus; cùm destinatam nobili coniugio Sponsam ducturus eisset; insperatâ febris correptus, vltimum clausit diem. Perculit non leuiter hoc telum Alberti animum bene gnarum, quanta & quot negotiorum moles capiti ipsius impenderet, quàm multa à consanguineis, multa

toleranda essent ab amicis. Hæc ipsa hæreditas, quæ tota ad illum, tanquam ad vnicum hæredem fratris morte fuerat deuoluta, sat prægnans curarum erat. Spe tamen omni in DEO eiusq; Pretiosissimâ Virgine Matre depositâ, ad procurandum funus, iustaq; exoluenda Fratri, Superiorum accedente voluntate proficiscitur. Quæ eâ celebritate, Sacerdotum, Sacrificiorumque frequentiâ, aliq; decenti apparatu, persoluta sunt, qualia germanus frater vnicè dilecto Fratri fieri debuisset iudicauerat.

Postquam parentatum Fratri, & quantum exigebat amor, concessum dolori est, primus, quem inuictus Alberti animus sustinere debuit, stimulus, acerq; impetus amicorum & sanguine iunctorum erat, qui verbis exquisitâ humanitate ornatis Albertum aggressi, id vnicum satagebant, vt eum quâ possent Religiosæ vocationis statione mouerent. Adducebantur causæ, quæ primâ fronte speciem aliquam præferrent veri. Videret insignem Familiam, & vnicum Gentis decus illius properata pietate extingui: transitura alienas in manus bona, tanto Maiorum comparata impendio: quodq; potissimum dolorem eliceret

ceret omnibus; nidum illum, è cuius gremio boni hucusq; Patriæ Ciues, & animi candore, alijsq; præclaris dotibus insignes prodière Heròes, sterilem vacuumq; relinqui. Restitueret se potius Reipublicæ: affore promptam Superiorum conuiuentiam, quam ipsi modis omnibus imploraturi essent: aut si adeò profundè menti pietas inhæssisset, vt inclinari illam ad matrimonij leges non esset possibile, saltem ad sæcularis Sacerdotij aspiraret campum; in quo spectatis moribus & probitate vitæ, Maiorum insistens vestigijs, posset successu temporis altioribus eminere subsellijs, & leuare promptâ manu sanguine iunctos, quos Fortunæ & aliæ dotes remotius ab eo statu posuissent.

Ille verò has omnes insidias integritati suæ prætendi bene aduertens, solidis protinùs inanes conatus excussit rationibus. Benè agi cum Familia, quæ hancce superstitem scintillam accenderet DEO. Prospecturum se de hærede bonis, in cuius manu quam diu essent, optimè collocata, minimè dubitaret. Non se fore primùm, qui conceptam de bonitate Progenitorum suorum opinionem, notabili adeò leuitate

corrumperet. Gentis eiusdem, viui exemplaris instar habere se VINCENTIVM, qui doceret, potiùs à Summis Infulis concepto fastidio Religiosum ambiendum esse secretum, quàm à Religiosa moderatione Senatorias curas & Pontificales Mitras?

Hac animi inconcussa firmitate, sollicitandæ postmodum constantiæ suæ finem, fecit, nemine audente contravenire sanctus adeò propositis, & ipso in limine maturæ iam virtuti. Discussa amicorum intempestiuâ curâ, disponendis quam primum accingit se possessionibus. Vbi dum singularum rationes exigit, prouentusq; examinat (vt difficile est à contactu ignis non incaluisse, & tractando aurum, auri non attrahere fulgorem) hîc quoq; callidi aduersarij inuenit pratentos laqueos, quos ille obijcere his, qui diuites fieri volunt, consuevit. Dum enim domesticum ingreditur armamentarium, & à Maioribus custoditam gazam diligentius perscrutatur, indeq; quidquid instruendo opportunum esset militi, copiosè collectum, magnisq; impendijs studiosè adornatum spectat: hinc supellectilis domesticæ, auro argentoq; collucentis copiam: aderat præte-

rea & integendis mensis & inuestiendis parietibus, iam argentea abacus, iam magna fragulæ, bombycinæq; telæ abundantia, & alia ab antiquitate arte, pretio, commendata monilia, quæ dum singula circumspicit, nescio quâ animum vellicare visa sunt luce. Sed ille hostis aduertens esse istam machinam, fatuum illum ignem generosiore proposito penitus extinxit. Conuersus enim ad eum, quem ante Moderatorem studiorum suorum habuerat, mentem his verbis aperuit. Magna Domine mi, inquit, ex hisce allecamentis posset mihi oriri tentatio: sed firmam spem in DEO meo posui, auri hanc, gemmarumq; lucem posterio-rem mihi Diuino ipsius amore & seruitio fore. Quare eò citiùs admouit manum, operi, sopitisq; si quæ excitari poterant, circa hæreditatem adeundam controuersijs, possessiones suas, cum oppidis & adiacentibus villis, quæ illum, tanquam vnicum ac legitimum spectabant hæredem, Collegio Cracouiensi Societatis I E S V, quod per id tempus inter nouæ ac tenuis fundationis angustias luctabatur, seruatim iuris solennitatibus, possidendas attribuit. Et verò ille tum primum se expeditum.

CHRISTI Euangelio prædicando existimans, si nihil terrenarum animo curarum superesset, quod nec tacere coram eodem, quem ex iuuentutis suæ instructione amicissimum habuerat, potuit, cum factâ iam publicis in Actis inscriptione, longè hilarior, quàm aliquis nobilissimo auctus patrimonio, fassus est. *Letari se, quòd nihil iam superesset ampliùs, quàm ut sanguinem & vitam suo restitueret Creatori, quam ultrò & libenter paratus esset quouis meliore modo profundere pro eo, qui prior pro illo tradidisset suam.*

Eo itaq; lætior, quo iam pauperior, Callissium regrediens, in eo totam iam contentionis & studij vim collocavit, vt à Præposito Generali obnixis sæpiùsq; repetitis precib⁹ Iaponicam Missionem efflagitaret. Fauebant homini, tum prima experimenta virtutis iam satis Romæ nota: tum præcipuè ille spirans in literis animi vigor, qui Diuinum testaretur Spiritum; qui cuius accenderit voluntatem, ita flagrat, vt & huic postulandi efficaces gemitus, & alijs postulata concedendi vberem largiatur gratiam. Interea dum Româ à Præposito Generali responsum præstolatur; non minus⁹ quàm

quàm antè gnauum se in ijs & industri-
 um, quæ occupationis essent domesti-
 cæ, exhibuit. Idem orationis productæ
 tenor, corporis per aduersa exercendi
 auctum studium, promouendi pietatem,
 in eis inter quos versaretur, feruens ze-
 lus; vt tum domestici, tum qui cum illo
 agebant externi, recederent suauis deuotio-
 nis gustu delibuti, & moderatâ hominis
 grauitate ædificati. Facile erit colligere,
 mentem ipsius ex hisce literis, quas Calissio
 ad Sororis maritum dederat, Anno. 1623.
 10. Augusti. Et sunt eiusmodi.

I. M.

Perillustri Domine.

PRO ea quâ domi suæ & me & Religiosos Socie-
 tatis nostræ, tractauit humanitate & beneuo-
 lentia, vnâ cum Fratribus meis refero quas pos-
 sum gratias: quin & Diuinam Maiestatem obli-
 gatam, vt ita dicam, Dominationi Vestra denun-
 cio. Eius quippe infallibile promissum est, sibi
 id factum esse, quidquid eius seruis minimis ex-
 biberetur charitatis. Sani & incolumes Dei gra-
 tiâ Calissimum redymus, vbi ad tempus aliquod lo-
 cus præfixus est à Superioribus commorationi meæ.
 Hic ego Diuinam deprecabor Maiestatem, vt

De-

Dominationem Vestram cum Illustri Coniuge
 sua, ad felicem & fortunatum aeternae vitae
 terminum, per hosce anfractus periculosos dedu-
 cat. Neq̄ falli videor, cum & quotidiani
 euentus rerum, vicissitudinesq̄ temporum nos do-
 ceant, & quotidiana hostilis incursus pericula
 Barbarorumq̄ mine admoneant, serio vigilan-
 dum esse. Non dubito equidem Perillustrem
 Dominationem Vestram iuxta talentum pruden-
 tia à Deo concessum, considerare hac in mentemq̄
 vocare frequentius: cum constet quantulamcun-
 que huius effluentis temporis moram aeternitati
 comparatam, atomi instar unius, punctiq̄ minu-
 tissimi censerī. Et tamen punctum momentumq̄
 illud tantum pondus retinere Sancti viri edo-
 cent, ut illud negotiationem aeternitatis esse pro-
 nuntient: cuius lucris si quispiam deses ignauusq̄
 indormierit, pauperem se & virtutis vacuum,
 adueniente hora mortis, sit reperturus. Maio-
 rem itaq̄ in modum peto, tanquam is qui medul-
 litus felicitatem & beatitudinem, quae à Deo est, à
 Diuina Maiestate Dominationi Vestra apprecor,
 ut Perillustri Vestra Dominatio utatur hisce me-
 dijs, quae ultrò nobis à Deo proueniunt, Sacra-
 nempe Communionis & Pœnitentiae Sacramento-
 rum frequentia. Multorum iam hæc usu recepta
 consuetudo est, ut singula Beatissima Virginis fe-
 sta,

ſta, deuotâ Eucharistiæ ſumptione celebrent, quos etiam commune eſt, fauorem benedictionemq; Diuinam, in perplexis impeditisq; negotijs experiri. Quare & Dominatio Veſtra, ſi eiſdem inhaſerit exemplis, uſu ipſo ediscet, Diuinam Maieſtatem, intercedente Pretioſiſſimâ Virgine Matre, tum præſentes negotiorum ſucceſſus, tum Illuſtris proliſ incrementa felicia, eſſe largituram. Hæc ille plano ſimpliciq; candore, ſed prudenti & profectus ſtudioſâ oratione.

C A P V T VII.

Cursu Philoſophico finito Romam abit, indeq; in Luſitaniam.

Finito demum Philoſophiæ triennio, hanc, quam adeo efflictim deſiderabat & frequentibus literis petebat in Iaponiam nauigandi licentiam, tali oppor- tunitate eſt conſecutus. Venerat eo tempore Romam, ab vltimo Oriente per tot terrarum marisq; diſcrimina cluctatus P. Sebastianus Vieira Societatis I E S V Procurator Iaponiæ. Itineris remotiſſimi cauſa fuerat, Admodum Reuerendo Patri

Mutio Vitellesco illius Prouinciæ difficultates maximas exponere, & promouendo Christianæ Religionis bono, contra sæuam persequentis Tyranni crudelitatem, nouos Athletas & socios colligere. Rumor hic omnibus diuulgatus Prouincijs, erexit Alberti animum, & tanquam signo dato excitari sentiret torporem suum, Romam redeundi facultatem vehementissimè expetiit: vt partim desideria semel inchoata ad felicem deduceret successum: partim Theologica studia, ad omnem occasionem intentus, in eodem scientiarum omnium theatro perdisceret. Concessum est quod petiit. Breuiq; consalutatis omnibus, properatisq; itineribus Romam profectus est. Et quamuis multa alia se se obijcerent pertractanda, nihil tamen prius potiusq; fuit, quàm re cum DEO, cœlitibusq; diligenter communicatâ, eodem P. Sebastiano tanquam interprete voluntatis suæ, simul & intercessore apud Generalem Præpositum Societatis vti, inscijs qui illic degebant Polonis Patribus, ne eiusdem regionis affectus magis retinendi Domi Illustris sanguinis, quàm apud Barbaras fundendi, propensione laboraret: iteratisq; multis

vicibus preces interponere. Grauis primum in concedenda facultate Præpositus Generalis visus est, cum secum ipse dispiceret, etiam Prouinciam Poloniam desiderare eiusmodi viros, qui se & Christianæ Religionis, virtutumq; causæ promouendæ impenderent, & grassantibus tum aliorum, tum Hæresum malis, pari zelo, pariq; virtute opponerent. Sed quò ille in annuendo tardior, eò Albertus in fundendis ad DEVM eiusq; Pretiosissimam Parentem Virginem orationibus productior. Itaq; cum eidem Matri suæ in Ecclesia Diui PAVLI extra mœnia (ante imaginem eius, beneficijs iam ante in Societatem præstitis insignem) cum profunda supplicatione, ad eam se missionem liberaliter offert, gratiam tantum munus impetrandi & exequendi postulans, sensit se inusitata deuotione intus moueri, plenusq; spei & cœlestis securitatis, dum ad Collegium reuertitur, optatissimum rumorem à Patre Vega Lusitano accepit, inclinatum Patris Generalis ad illius proposita voluntatem, Missionemq; in Iaponem, Patri Sebastiano compromissam, quam sententiam, postridiè ab ipso Præpo-

sito Generali accepit profusissimo cum gaudio, & gratiarum actione tali, qualem tot exantlanti in expectatione dies, tot præmissa desideria excitare poterant. Ibi tum primùm exultare animo, nec se præ lætitiâ capere: iamq; Diuinæ Maiestati, iam Beatissimæ Dei Parenti Virgini humillimas & frequentissimas agere gratias, quòd se tam beato sint dignati munere prædicandi apud Infideles Euangelij, & in ea causa, sanguinis vitæque profundendæ. Quo vero tantum negotij subiret munitior, adibat quos poterat vsu rerum & spiritualis vitæ experientiâ commendatos Patres: & tum per literas cum absentibus, tum per colloquia præsentium, requirebat modos industriasq; sacras, quæ & proprio conseruando seruirent feruori, & ad aliorum animas DEO, Fideiq; Sanctæ conciliandas, valerent impensius. Eiusmodi autem commotiones pias, sanctaq; proposita, vbi multis precibus emendicasset, alia memori animo recondebat, alia, ne memoriâ exciderent, etiam chartæ inscripta, aut libello mandata, secum deferebat, quo ad manum haberet, quoties vellet, ad illam regulam normamq; rationes animi exigeret.

Vnum & alterum eiusmodi propositorum proferam hęc exemplar, quod R. P. Ioannes à Buera designatus in Mexicum Visitator, à sanctæ memoriæ P. Alberto discessuro in Iaponiam multis precibus, longaq; familiaritate describendum obtinuerat. Et primum quidem erat R. P. Gasparis Druzbicki, tunc Prouincialis Poloniæ, quem vt Patrem summo amore P. Albertus coluit, & impensissimè est veneratus, datis à Manila in Poloniam vsq; frequentibus, & affectus Religiosi plenissimis literis. Est autem eiusmodi.

1. *Ama veritatem quocunq; modo cognitam, & à quocunq; propositam, eiq; cede, nec contra illam mutire perge.*
2. *Dignitati Dei deuotus esto; & pro eius ad momentum vnicum exaltatione, omnium bonorum iacturam nibili facito.*
3. *Morere tibi, & pereas assiduo contemptu, odio, diffidentiâ, accusatione, obliuione tui, re-ctâ intentione, neglectu tui, ob curam circa te Dei, & voluntatis Diuine sponsali amore.*
4. *Sub quacunq; conditione Deus se tibi offerat, vel obtrudat, equaliter illum ama, estima, honora.*
5. *Contemni appetere, evita linguas & censuras*

- hominum, easq; non fugiendo ac impatienter ferendo, sed negligendo, & curare timereq; non dignando euince. Tolerantiâ linguarum te satia, satura, sagina.
6. Amare inimicos, amulos, inuidos, ita serîo discere, ac si ab ea re tota series prædestinationis tua pendeat. Sic enim eris filius Patris Cœlestis, qui pluit super iustos & iniustos.
7. Vindicare te, tuasq; iniurias & molestias nunquam cura, imò quoad fieri potest, neq; in mentem veniat tibi.
8. Immola Deo in sacrificium honorem tuum omnem, quem habere potes à virtute, scientiâ, officio, genere, rebus gestis; immola autem super aram linguarum humanarum, dando singulis hominibus facultatem loquendi de te, sentiendiq; quidquid libuerit, sine vlla quantum ex te est iniuria tua, & restituendi tibi famam, obligatione.
9. Ama labores, difficultates & pericula propter Deum, & eius gloriam, profectum tuum, & animarum lucrum, eo ipso, quòd sint labores, difficultates atq; pericula. Est enim dignus Deus, ut difficilia propter illum agamus, & nihil est tam difficile, quod audendo non fiat facile.
10. Crucem, ignominiam stultitiãq; Christi ne
cru-

erubescere: imo Professor horum sine dissimulatione vlla esto: si tamen dignus es stultus reputari propter Christum. plus enim hic est gloria, quàm confusionis.

- I 1. Esto fidelis Deo, & proba illi fidem tuam, ita ut Deus absq; vlllo metu audeat committere tibi omnia bona sua, certus quòd ex his nihil ei suffuraberis, iactando te, amando te, complacendo tibi, fidendo tibi, attribuendo tibi.
- I 2. Me qui hoc te rogante scripsi in Deo ama; in Christi vulneribus reponere; Pretiosissima Dei & Nostræ Parenti commenda; in voluntatem Dei demerge, ac tandem viuum mortuumq; viuus & mortuus tuis orationibus, & omni meliori modo adiuua.

Conseruus tuus Galpar Druzicki.

Aliud verò quod sequitur in Patris Alberti libello à Patre Francisco Franco proprijs fuit expressum characteribus, ac nomine obfirmatum. Cuius hæc sunt capita quæ subijcio.

1. Quacunq; tibi adueniunt, siue prospera, siue aduersa, siue infirmitates, morbi & dolores, siue ab extrinsecis etiam cum summa malitia, contradictione & alia inferentibus siue ab ipsa natura, omnia ut ab ipso Deo tibi ordinata, disposita suscipe animo alacri & constanti Christi

stum imitando, qui dixit, Deus meus volui & legem tuam in medio cordis mei.

2. Quotidie, dum manibus Christum sumendum in Sacro tenes, instanter ea pete, quæ tibi Deus petenda demonstrat, & ea quorum sentias tibi esse opus: præterea æternam salutem, perseverantiam in gratia, & Societate & similia.
3. Zelum & salutem animarum quotidie sæpissimè à Deo petere, & ad hunc finem aliqua opera Deo offerre.
4. Nihil unquam contra dictamen rationis operari, & in omnibus te vincere quibus possis.
5. Cura Christum Dominum sequi, passionem suam continuâ memoria tenere, ac illum instanter exora, ut te sibi similem faciat.
6. Quando aliquid à Deo vel ab hominibus consequendum curas, nec potes, etiamsi tibi tuæque saluti videatur necessarium, non ideò tristitiam ullam vel animi perturbationem admittas; sed hac consideratione latus euentui acquiesce, nec tibi convenire, nec Dei fuisse voluntatem.
7. Dum rem arduam facturus dubius fueris, an facienda, vel quomodo, non relinquant tibi resolutionem, sed vel Superiorem vel virum prudentem & sanctum adi, & quidquid ille dixerit,

xerit, uti à Deo tibi dictum exiſtima: & ſic ſaltem moraliter nunquam errabis.

Franciſcus Franco.

Eiuſmodi ſanctiſſimis legibus & generoſiſſimiſque animi propoſitis, tanquam exquisitis antidotis, cordialibusq; electuarijs munitus, curſu Theologico nondum finito Anno Domini, 1630. in Portugalliam proficiſcitur, prout Lauretum datæ ab ipſo literæ ad vnum è Societatis Patribus teſtantur his verbis. *Prope diem iter ingrediar cum comitibus meis. Iſthac tranſibimus ſalutanda Deipara gratiâ. Interim Reuerentia Veſtra pro me ſummo ardore precetur, qui nunquam aliàs aequè indigeo, præſertim ex quo magis uſq; ac magis mearum infirmitatem virium agnoſco. Niſi ope Diuinâ fulciar, ſuccumbam oneri grauiſſimæ expeditionis ſuſceptæ. Sed ego me ſolor eâ cogitatione, quòd qui dedit velle, dabit & poſſe; idq; multo maxime, cum ad vim efficaciãq; reſpicio orationum amantiſſimorum meorum Patrum ac Fratrum, Eiuſdem ſenſûs & aliæ ſunt, quas ad Præpoſitum Prouincialem Poloniæ, tutelæ ipſius & patrociniò, bona, quæ Cracouienſi Collegio donauerat, commendans, ex quibus pauca delibo. Ego fortè diſcedam in Hiſpaniam poſt ſeptem dies*

(has autem cum scriberet dies 27 Decembris fuerat) certò tamen adhuc nescio. Reuerentia Vestra ut meo antiquo amico commendo (siquidem iam non potero frui beneficijs Reuerentia Vestra in alio) saltem ut prabeat se defensorem bonorum, qua reliqui Collegio Cracouensi pro gloria Dei. & paucis interpositis lineis. Mi Pater amantissime comendet me Deo, ut in omnibus faciam voluntatem Dei, & perficiatur in me gloria ipsius quam maxime, & ad finem Sanctissimis me Sacrificijs Reuerentia Vestra multum commendo, & quod caput est, Sanctissima voluntati Dei & gratia ipsius & Pretiosissima Matri Nostræ commendet me queso. Quare ubi omnia itineri maturata essent, & facultas discedendi concessa, commemorationis omnium fidelium defunctorum die, tanquam & ipse huic sæculo Orbique nostro vitâ functus esset, Româ digreditur. Expeditionis adeò remotæ apparatus totus fuit, ut nudus omnino proficisci voluerit, omniq; prouisione corporis protegendi à tot itinerum iniurijs, vacuus. Multis illi agrè persuasum rationibus, ut exornando S. FRANCISCI Xauerij corpori, ante iam pridem destinata donaria, & pauca quædam munuscula pia, pro nostris isthic degentibus, asportaret. Summo

mo illius diei mane, noſtris emortuali dicendo officio, ſacrisq; piacularibus occupatis, nemine ex Patribus Polonis comite, profectus eſt. Cognitum mihi tamen ab ijs, qui diſceſſuro præſentes aderant, Romæ commorantes ſtudiorum cauſâ Poloni Iuuenes, vt vultûs alacritatem inſolitam in Patre Alberto effuſiſſe, tanquam votorum omnium apicem ſummamq; conſecutus fuiſſet & verbis reſolutionem Heroicam: ita non potuiſſe continere, vt cuius pateret nullius alterius reſpectûs, quam ſolius CHRISTI amoris impetu, eum in eam Miſſionem aſſatu impulſum fuiſſe. Hæc illius ad familiares frequētiffima vox. *Quid quid mihi temporalium Diuina contulit manus, Diuinum iterum omni iure abdicato feci: hoc, quod reſiduum eſt homini peccatori, miſerum corpus, eandem in arenam reſtituendi per manus carniſicum Deo libens. lubensq; magna animi conſolatione, deſero.* Iamq; mulum aſcenſurus, circumſtantibus, & iter feliciffimum apprecantibus conterraneis, arripiens ligno elaboratam Crucem (credo illam, quam moris in Societate eſt, ituris in Indias à Præpoſito Generali cum benedictione, paterna tradi) eam cingulo de poſitam cordi

di arctissimè adstringens, vltimam hanc voluntatem valedicturus testari voluit. Hoc signum (ait) Sanctissima Crucis mihi amicorum omnium consolationisq; omnimodæ locum obtinet. Quacunq; à me haberi aut optari potuerunt, tanquam veteris mundi, veterisq; hominis exuias sponte deposui. Nouus ad quem tendo Orbis, nouusq; quem inducere cupio, homo solatia omnia Cruce hac ipsâ dimetientur. Hæc vltima abeuntis verba fuere, quibus circumstantes iam familiares Crucis amore impertitus, & mirificè est consolatus. Itinere hoc exacto feliciter Eboram peruenit.

C A P V T V I I I.

*Eboræ Theologica studia profequitur.
Primam Diuinæ Maiestati offert Ho-
stiam, Indicum iter aggreditur.*

EBORÆ, intermissæ quam primùm Theologiæ operam studiumq; adhibuit, expectans in dies occasionem commodam itineris Indici. Quo tempore magnam inter socios admirationem virtus ipsius obtinuit, tum in humili ad quæq; extrema
of.

officia ſubmiſſione, tum in obſeruantia religioſarum præſcriptionum diligenti: ſed maximè enituit in eo flagrans Iaponi-
corum Martyrum prædicatio, ita, vt arden-
tes eius animi ſermonumq; faces, etiam
multorum aliorum pari deſiderio corda
accenderent. Omnes illius ordinariè di-
ſcurſus, ſpectabant Iaponiæ lenta incen-
dia, prægraues ſecures, ſcrobis fossasque;
quas non immanes humani corporis lani-
enas diraq; tormenta, ſed amore Redem-
ptoris ſui glorioſos agones, victrices Fidei
triumphos, & æterna reuinctas lauro coro-
nas, recenſebat, idq; non Eboræ ſolum,
vbi illi diutiùs commorandum fuerat, ſed
& quâ curſim breuiterq; tranſeundum,
Conimbricæ & alibi, eadem vbiq; opinio-
ne probitatis & feruentis animarum zeli
relictâ.

In eodem Eborenſi Collegio, antequam
Theologicis ſtudijs manum vltimam im-
poſuiſſet, ſacris admotus eſt Ordinibus, per
Reuerendiſſimum Dominum Apollinarem
de Almeida, Niceæ Episcopum, è Societa-
te I E S V aſſumptum, (qui poſtmodum in
Æthiopia CHRISTI propagando Euangelio
intentus, Episcopali Tiaræ Apoſtolici ago-
nis

nis superati lauream, morte pro CHRISTO fortissimè obitâ adiunxit.) Quos ita præparati deuotione animi suscepit, tanquam ab illa manu, non modo sacræ DEO ex vni- genito Filio ipsius offerendæ hostiæ pote- statem sibi conferri crederet, sed simul vi- tam quoq; propriam & sanguinem, pro eo- dem Domino suo, per manus inimicorum Fidei in holocaustum plenissimum immo- landi omen acciperet. Primum DEO Sacri- ficium in Societatis Eborensi Ecclesia ob- tulit die Purificationi DEI Parentis Virginis sacro, summâ consolatione animæ suæ, & excitatione pietatis non minoris. Cuius indicium aliquod præbent literæ illius, da- tæ Eborâ 25 Aprilis Romam, quarum hîc aliquot verba profero. *Polonis ex mea parte dicat, me nunquam vixisse in mundo magis le- tum, quia scio me iturum in laponiam Deo volen- te, nihil enim nobis omnibus iucundiùs, quàm pati & agere propter amorem Dei: Mox anno sequente die 8 Martij, scribit Vlisippone his verbis. Longiorem aggredior viam, nec mi- bi Dominus deest: cuius gratiam tantò uberio- rem experior, quantò longiùs à Patria & à meis me abesse video. Letus viuo & viuam, in quoti- dianis seu potiùs momentaneis periculis mortis,*

in solo Deo spem habens; latius quàm olim tot impensis securitates & delicias quarens. Reuerentia Vestrâ gratulor primitias: ego quoq; celebraui Sacrum primum Eboræ in die Purificationis Domine nostræ, 2. Februarij.

Finitis Eboræ studijs Vhsiponem profiscitur; vbi iam propiùs ex portu specularetur & metiretur latissimè profuso mari desideria conatusq; suos, firmaretq; mentem, quam aduersi non terrent fluctus, sed quietam excitarent gaudij & lætitiæ, in media tempestate, malaciam.

C A P V T IX.

Iterum reuocatur in Patriam.

Accedebat iam consueta penetrandi in Indias per vastissimum Oceanum comoda occasio. Paratæ naues propediem soluturæ, comœatu virisq; & alijs, quæ vsui forent, instruebantur. Instruebat quoq; & P. Albertus disponebatq; iter suum, non tam vsualium rerum & comœatûs affluentia, quàm aduocatorum è cælo auxiliorum, animiq; ad patientiam compositi præparatione omnimodâ. Cùm iam

iam iam abituri & propè nauem conscen-
suri destinatos conatus literæ à Præpo-
sito Generali Societatis expeditæ pluri-
mum interturbarunt. Illis quippè con-
tinebatur expressum mandatum, vt
profectione Japonicâ intermissâ, & al-
teri reseruatâ tempori, Romam rediret;
inde postmodum Poloniam properatis iti-
neribus reuisurus. Inexpectatus hic ru-
mor, cum præfinitæ felicitatis P. Alberti
præcideret inchoatam iam, benèq; produ-
ctam telam, profundè animum vulnerare
deuisset: illum tamen breui collectione
præmissâ, ita offendit paratum; vt ex genio
& normâ Societatis, nullis interpositis
moris & querelis aut excusationibus, ver-
satis instar sphæræ, quâ iuberet mouentis
voluntas, siue ab occidente in orientem,
siue conuersis itineribus, facili impulsu
moueretur..

Causa autem eiusmodi mandati hæc fu-
erat. Abeunte Romam sanctæ memoriæ
P. Mećinio, & post impetratam Missionem
Japonicam, in Lusitaniam translato, extin-
ctâ recenti memoriâ præsentiaq; ipsius, &
excitatis nouis quibusdam controuersijs,
apud virum, præcipuæ notæ Nobilem,

eun-

eundemq; Patris Alberti cognatum, ab eodem ipso lis Cracouiensi Collegio, cui ille possessiones legitimè inscripserat, & augenda Fundationi donauerat, mota est. Donationem scilicet & inscriptionem illam, ex eo fuisse inualem & nullam, quod ex legum Patriæ more & præscripto, non adfuerit ipsemet præsens donationi huic ad Acta publica consignandæ donator, sed alius quispiam, vultum eius effigiemque mentitus: qui tam publicis Actis, quàm successoribus hæreditarijs illuserit, hæredesq; ac successores legitimos, qui sanguinis nexu proximè ad hæreditatem adeundam ius haberent per fraudem amouerit. Agitata causa est in Tribunalitij Regni Poloniæ Iudicij, enitente modis omnibus aduersario possessiones iam inscriptas in sortem suam vindicare. Nimirum homo ille argutè sibi persuaserat, impossibile esse reuocari Patrem Albertum ab ultimo orbis termino, Oceani iam fortasse absorptum fluctibus, aut extra notitiam hominum reiectæ alicui regioni inhærentem. Hinc audaciùs aliqui arreptâ occasione, Societatis calumniosè proscindebant famam. Relegatum scilicet in Iaponiam P.

Albertum Męciński ideò; vt facilius per fraudem in eius inuolarent hæreditatem; neq; liberum ei relinquerent, disponere possessiones tali modo, qualem ipsi iura sanguinis, & beneuolentia erga suos dictasset.

Decreto itaq; cauetur, causâ vt nostri caderent bonisq; cederent nisi ad præscriptam diem P. Albertus Męciński præsens iudicio sisteretur. Ad has angustias reuocato negotio, explicarunt Polonæ Prouinciæ Patres Admodum Rñdo Patri Generali Societatis, laborantis causæ necessitatem & vindicandi boni nominis instantem curam. Censuit Admodum Rñdus Pater, pensato potissimum famæ boniq; nominis Societatis periculo, expeditis quam primum literis P. Albertum in Poloniam reuocare. Factum id non minus accuratè, quàm feliciter. Rediisset fortasse alius demisso vultu & frontis aliquâ nube per mœstitiam inductâ; siquidem amoueretur ab ea occasione, ad quam propter emerfuras de nouo rationes, nunquam fortasse rediturus esset: sed mihi constat ex quodam Societatis Patre, qui redeuntem, ex Hispanijs Patrem Albertum conspicatus,

tus, ita de eo retulit. Vidi hunc cùm in Hispania essem, virum profectò suis natalibus, imò Sanctorum concilio dignum, hilari vultu atq; explicatâ fronte redeuntem in Patriam; tanquam ad alienas contenderet oras; certum, redire propediem, fugientemq; sequi Iaponiam, neq; prius desistere, quàm obtinuisset.

Hac ille animi resolutione Vlissipone profectus, iam Genuam primum Italiae portum attigerat. Sed & illic vrgentes Admodum Rñdi Patris Generalis reperit literas, quibus iniunctum ei fuerat, vt omisâ Româ alijsq; ambagibus, rectâ in Patriam, properatis itineribus tenderet. Quod & fecit, ita Diuinâ prouidentiâ totum disponente iter, vt extra omnem spem, ipso die causæ tractandæ, & sui statuendi ad iudicium, præscripto penè momento, præsens Pater comparuerit. Exultabat iam interea animo suo, nihil adhuc de Patris reditu referri audiens aduersarius, & tacitus prætensionis iniquæ, gratulabatur victoriam. Amici & causarum Societatis Patronus, sciscitabantur summo mane solliciti, num aliquid de P. Alberto inaudierint Patres. Et ille quidem iam aderat, totusq; rebus

procurandis Diuinis vacabat, Diuino tum Missæ peragenda sacrificio occupatus, cum iam aduocata causa definienda esset. Patronus productâ ad tempus modicum negotij tractandi morâ, omnibus nihil tale sperantibus, Patrem Albertum stitit in iudicio. Illeq; præsens, quæcunq; adductæ fuerant prætensiones cognati confutauit, & obstinatè neganti parti illum ipsum esse Męciński, sed aliquem alium, rursus ipsius loco subordinatum substitutumq;, aperta testimonia, & claras, ex quibus poterat agnosci, protulit notas, in ipsoq; Iudicium medio, veræ suæ, & minimè eментitæ personæ reperit testes. Quibus omnibus consideratis Iudices, pro parte P. Alberti decreuêre. Qui nactus causæ victoriâ, liberatâ Societatis innocentia, inscriptionem donationemq; bonorum eò fecit firmiorem, quo illam inclinare magis pars aduersa nitebatur.

Sub hunc eius in Poloniam reditum accidit, vt quidam ex amicis multa cum Patre de hac eius in Indiam Iaponiamuè projectione labefactandâ pertractans, ac frustra verba fieri videns, tandem dixerit. Jret Pater in Indiam, quoniam ita stare
ani-

animo : at Iaponiam, vbi indubitata, poſt enormes lanienas, inuſitatosq; cruciatus, mors eum expectaret, ne omninò attingeret. Martyrium namq; periculoſum opus eſſe : neq; cuius etiam ſingularium Sancto- rum a DEO concedi ſolitum : animoſius illud ab aliquibus optari, & quæri, quàm inuentum poſtea peragi. Ad hæc Pater re- poſuit in hunc modum : Miſſionem Indi- cam curæ ſibi nec fuiſſe neq; eſſe : ſuſpe- ctum me de curiositate, aut aliqua ſimili vanitate mentis meæ in eius deſiderio ha- berem. Quod deſidero & quæro ex ani- mo, Iaponia eſt. Iaponiam peto & anhe- lo, & quidem ideò, quia illa hoc tempore plena crucibus, plena Martyrijs eſt. In qui- bus appetendis, puto me meo ſpiritu non agi, ſed CHRISTI : ab eo ſpero certum au- xilium, & certus ſum, quia qui dat velle, dabit & perficere. Par reſponſum alteri quoq; amico alia occasione Romæ reſoſu- it, de quo inferiùs cap. 22.

Compoſitis breui tempore ex animo ne- gotijs in Polonia, amplectitur iterum tan- tiſper intermiſſum profectionis ſuæ labo- rem, & Romam primùm, tum deinde Co- nimbricam & Vliſſiponem delatus eſt. Ro-

mâ cum iam discessionem pararet, scripsit ad Præpositum Prouinciæ Poloniae, quibus post multa, quæ mutuae erant charitatis, ita demum itineris sui successum eidem commendat. *Ceterum mi Pater, sanctissimam Dei voluntatem precibus fatiga, ut fleat se ad dandam in cruce perseverantiam mihi usq; ad mortem, & gratias necessarias vero Societatis Filio ac operario. Istud est totum, quod peto à Prouincia mea, orationes quàm plurimas, & à Vestra Reuerentia maximè, tanquam ad clauum sedente. Roma 28. Septemb. Anno 1630.*

C A P V T. X.

Iterum Indicum aggreditur iter, sed contrariâ tempestate arcetur.

Profectus exinde Conimbricam, mox Vlyssiponem, soluit in Indias Anno Domini 1631. cum alijs è Societate I E S V Patribus. In tota hac nauigatione præbuit exemplum singulare humilitatis & charitatis, quâ non modò vsus est erga Societatis homines, sed promiscuè erga omnes cuiuscunq; conditionis, maximè vero

rò pauperes & nauicularios, qui ex zonæ
torridæ excessiuis caloribus contracto
morbo, magnam in naui subiēre stragem.
Jacebant passim depositi ægri, quos ardor
solis desuper, intus putrida febris absume-
bat, æstus ab inde & sitis; hinc inter vita-
lia serpens lues, per eiecta vlcera, & vermi-
bus scatentem saniem, virus latè sparge-
bat, & omni com meatu instructissima na-
uis, mobile quoddam fieret inter vndas
Nosodochium. His tamen omnibus &
Medici & ministri officio Pater Alber-
tus perfunctus est, adeundo singulos, & mi-
nistrando apta remedia; quantum aut exi-
lis medicaminum apotheca sufficere, aut
acerba & putrida morbi contagio patere-
tur adhiberi. Atq; hinc emicuit suavis illa
DEI prouidentia, quæ Patrem Albertum
olim adolescentem Cracouiæ medicinæ
præceptionibus, præter omnem Nobilita-
tis Polonæ morem, operam dare disposue-
rat: quibus nimirum ille, tum istâ, tum aliâ
occasione opportunè vtens, & alijs, & sibi,
& imprimis DEI gloriæ inferuiret.

Inter decumbentes vbique ægros, dum
versatur impiger Albertus, contracto ex
magna itineris incommoditate assiduisq;

vigilijs & laboribus articulari morbo, gra-
uiter & ipse decubuit; totaq; anni illius
expeditio irrita euentu suscepta est. Si-
quidem post enauigata periculosissima,
maria, lectis duntaxat Brasiliæ littoribus,
iterum in Lusitaniam rediêre naues, prout
ipsumet Patris Alberti literæ ad Rñdum
Patrem Gasparum Druzbicki Prouincia-
lem Poloniæ datæ testantur, totamq; expe-
ditionis huius seriem declarant. Sunt
autem eiusmodi.

Reuerende in Christo Pater.

PAX CHRISTI.

Toties scripsi Rñtia Vestra, & nihil bucusq;
accepi literarum. Itane oblitus Reuerentia
Vestra nostræ amicitia? & paucis interpositis
Ego paulatim cœpi conualescere ex morbo articu-
lari qui me tenuit in lecto octo mensibus. Vna
consolatio mihi in doloribus intensissimis hæc fue-
rat, quòd is contractus in Indica navigatione:
cuius seriem iam antea scripsi Reuerentia Vestra.
Nam post emensa quinque millia leucarum Hispa-
nicarum, progredientes ultra lineam æquinoctia-
lem, & littus Brasilia, longo tractu per Oceanum
Æthiopicum ventis contrarijs impulsus, reuersi su-
mus in Lusitaniam.

exer-

exercenda virtutis, seruiendo aegrotis, excipiendo confessiones, idq; inter corpora tabo & squalore consumpta, præ vebementi calore zona torrida, ita vt multi, antequam morerentur, à vermibus consumerentur. Ducenti homines mortui in vtraq; naui. Inter quos conseruanda cbaritatis ego dum immoror, tandem & ipse febrì oppressus decubui: & cùm peruenissem in Lusitaniam, per funem demissus ex naui, vix hominum humeris delatus in lectum fui. Et dum hac scribo, adhuc non integris viribus sum. Sed fortassis hac videbuntur alicui amara: ita amara sunt, vt iterum ad illa redire non pigeat. Vera vita hominis Societatis, pati propter IESVM. Hoc anno sequenti, iterum redeo, maiora pati desiderans, ita illa miseria, non solum animum à proposito non auerterunt, sed potiùs accenderunt. Nescio quid dulcoris absconditi est, pati propter Christum. Vestra Reuerentia oret pro me; & impetret, vt tota vita mea in laboribus, arumnis, doloribus, cruce, igne, morte, propter Christum transigatur. O me felicem! si scirem bene pati. Hac breuiter nunc, ampliùs postea scripturus. Faciat mihi cbaritatem, vt sciam aliquid de statu Regni, Collegij, & Bonorum, & Patrũ, & Fratrum. Vicissim scribam Ritiã Vestra. Dat: Conimbricã 20 Octobris. A. D. 1632.

Seruus ex corde, Albertus Mećiński.

Quibus literis, non modò ad valetudinis vsq; discrimen continuorum laborum descriptio, sed & ad vltiores perferendos, excitata animi promptitudo, nullis frangenda aduersis, perspicitur.

C A P V T X I.

Nauigatione Indica, periculis & patientia plenissimâ perfungitur & Goam vsque sanus peruenit.

Postquam è morbo redeuntibus modicè viribus, aliquantum resumere sanitatis cœpit, nullatenùs ab inchoato perfectionis suæ studio destitit; nauigationem Indicam cogitatione versans perpetuâ, & nouis accedentibus tribulationibus, tanquam affuso igni oleo, magis excitari patiendi pro CHRISTO desiderium sentiens.

Interim currente Anno 1633. solita ex more Regni illius, in Indias nauigatio clasfis Regiæ parabatur, iamq; aliquot triremes cum alijs minoribus nauigijs à portu soluturæ erant. Quarum vsus opportunitate Pater Albertus, profectus in Indias est, vctus

Etus nauis B. V. MARIÆ sacrâ, & à nascentis in terra æterni Verbi ciuitate, nominata Bethleem, tanquam Pretiosissima Parens, præter eam, quam clienti suo, semel in protectionem accepto, cœlitûs subministrabat opem, etiam præses esse nauigij dignaretur, ad clauumq; gubernatura cum Filio consideret. Antequam ingrederetur nauim, literas toties iam nominato Patri Gasparo Druzbicki dedit, quas hîc appono integras; tanquam eas, quæ & historiæ lucem præferant; & testes sint magnæ curæ, quam Pater Albertus posuit in eo, vt sine offensione vllius, plurimos lucraretur. Sunt autem eiusmodi.

Reuerende in Christo Pater.

Pax CHRISTI.

Tandem post grauissimos morborum conflictus, aliquando cõualui, quamuis non perfectè: nam semper mansit aliquod residuum morbi articularis, qui me vexauit quatuordecim mensibus. Non tamen parùm puto lucri attulit hic morbus, cuius principium longissima nauigatio Indica fuit, de qua iam hæcenus scripsi Reuerentiæ Vestræ. Nunc iterum post vnum mensem, redeo in Indiam: siquidem è portu soluunt tres naues & dua celoces

& duo galeones. Hoc unum fateor, quòd multa miseria, quas passus sum obuersantur menti assiduò, sed valde dulcescunt omnia pro Christo suscepta. Imparem me profectò sentio tanto oneri, sed animat me fiducia in Deum, & sanctissima voluntas vocantis Dei. Mi Pater sollicitè ora Deum, ut faciat in me adimpleri suam sanctissimam voluntatem, in omnibus tribulationibus, quas passurus sum. Fac quaeso, pro tuo in me amore, ut aliqui in Polonia qui se putant aliquo modo offesos à me, per has literas (per quas suppliciter peto veniam) sciant omnimodè me velle ante illos humiliatum. Angit me scrupulus de quodam Nobili N. si fortè fui causa non fuisse illi satisfactum, in toto faciat quaeso Reuerentia Vestra pro sua prudentia, ut reddatur contentus; re siquidem aliqua modicà id efficiet. Et quaeso, Reuerentia Vestra commendet me Deo, tanquam verum suum amicum in Sanctissimis Sacrificijs. 4. Martij.

Reuerentia Vestra in Christo seruus,
Albertus Meçin'ski

Eadem quoq; & aliarum sententia est literarum, quas Conimbricà ad quendam scripsit. Ego ex morbo in longa navigatione contracto, adhuc non conualescens, nunc me itinere denudò committo. Utinam feliciùs, quàm anno prateritò. Oret Dominum Reuerentia Vestra, ut

armet me ſcuto patientiæ & fortitudinis, ad ſubeunda pericula pro gloria eius & honore. Jam expertus ſum in præterita navigatione, & ſcio, quanti labores me maneat & quæ miſeria, ſed oportet nos eſſe fideles uſq; ad mortem.

Iter itaq; Indicum, nondum benè receptâ ſanitate (cuius certiffimam medicinam difficultates & pericula eſt arbitratus) ingreſſus eſt 5 Martij, Anno Domini, 1633. quod quia ipſemet Collegio Cracouienſi Societatis I E S V, literis ad illud datis, deſcripſit, nunquam credo mihi feliciorẽ venam in illis deſcribendis fore, quàm ei, qui hæc & egit & paſſus eſt, & ſcripſit: Literæ ſunt eiufmodi.

*Reuerendi in Chriſto Patres & Fratres
Amantiſſimi.*

Pax CHRISTI.

V*ſum eſt mihi ſcribere his, quos in viſceribus Chriſti & amo & colo unice, & participes facere miſericordia & gratia, indigno exhibitæ à Dño, qui me in partem vineæ ſuæ Orientalis vocauit. Quod & per præſentes facio, ſupplex à vobis ſubſidia orationum petens; ut mihi in his partibus militanti, ex Septemtrione in Orientem præſto ſint, ad vincendum & perſeuerandum uſq;
ad*

ad mortem: quorum virtute multa sæpè misericorditer operabatur in me Dominus, ad gloriam suam & animarum salutem. Breuiter itaque nunc scribo, sicut & antea scripsi quibusdam, me ante duos annos suscepisse nauigationem, id est, anno 1631. sed post visa littora Brasilia, reuersum denuò in Lusitaniam, & contracto ex longissimo itinere morbo articulari, ferè biennio decubuisse. Sed & hunc morbum misericordissimus Dominus auertit, & resumptis aliquantum viribus, denuò etiam tentare fecit. Atq; ita inuocato eius sanctissimo nomine atq; Deiparæ Virginis auxilio & Sanctissimæ Ecclesiæ triumphantis, solui denuò à portu Vlissiponensi. 6 Martij Anno Domini, 1633. in nauì dicat a Sanctissimæ Virgini Deiparæ, ubi iusserat mihi fieri cubiculum quoddam in meliore parte nauis Comes Castelli noui, Gubernator Ciuitatis Vlissiponensis, ad instantiam Filij sui ex Nostra Societate, cum quo mihi pridem magna intercesserat necessitudo: (quod nulli hætenus edificatum fuit ex Patribus, excepto S. FRANCISCO) alij Patres socij mei ibant in puppi, in locis distinctis & conductis pecuniâ à Procuratore Prouincia. Omnes vnanimiter, dum è portu soluerem, ominabantur mihi mortem certissimam: quod ipsum & Medicus affirmabat, & dicebat: Patres debere habere scrupulum grauissimum, qui
me

me hoc iter suscipere sinebant. Postquam verò ingressus fui nauem, dimissis, P. Prouinciali ac reliquis socijs, summo mane multis in terra relictis, expandimus vela, & nauigauimus felicissimè dum appareret Insula Materia. & post aliquot dies insula Fortunata. Et transeuntes post unum mensem lineam equinoctialem, omnes ferè benè valebant, & omnia nobis ex voto benè succedebant: celebrabatur quotidie Sacrum, & fiebat institutio doctrina Christiana, & reliqua nostri instituti ministeria. At verò peractis tribus mensibus, magna in nauisuccessit calamitas: siquidem subintravit febris acutissima & pestifera: quæ quos afficiebat, breuissimo tempore è medio tollebat, simul quidam morbus horrendus: nam multis è parte secretiori effluebant intestina, & passim moriebantur. Hic nobis apertus est campus aliquid pro gloria Dei, tentandi. Ingressus est mecum noster Superior (nam plures duobus Sacerdotibus ex nostris non erant) facta resolutione moriendi in opere charitatis, & reliqui Fratres adiuvantes in operibus charitatis corporalibus, & nos in Spiritualibus. Post aliquot dies, statim unum ex nostris Fratribus tabes illa infecit, & statim etiam nostrum Superiorem vocatum Sebastianum Aluarez, qui ambo aliquot dierum spatio, in opere charitatis, pro Christo sanctissime hac vità perfuncti

functi sunt. Successi ego in Superioratum, & in-
 onus grauiſſimum. nam ferè octingentæ personæ
 erant in naui, quarum maior pars moribunda de-
 cumbebat. Nullus erat, qui exciperet Confessio-
 nes, præter me solum. Fratres, qui mecum erant,
 omnes acutiſſimâ feбри laborabant, præter unum
 Italum Coadiutorem, qui omnes mihi curæ erant,
 tam in medicinis ministrandis, quàm in cibis con-
 uenientibus ægrotis. Hic ego obstupui super mise-
 ricordia Dei in meipſo, vires mihi & animum
 ministrante ita, ut carere illis continuis labori-
 bus, & periculo præsentissimæ mortis, fuisset mihi
 idem, quod carere omni solatio. Fiebam quotidie
 fortior me ipſo, à gratia inhabitante propter mi-
 nisterium, & necessitatem hominum, quorum sa-
 luti consulere Dominus volebat. Et licet me in-
 dignum omni gratia propter mea peccata vide-
 bam: non indigni tamen erant, propter quos ea
 mihi à Domino conferebatur. Venimus tandem
 ad conspectum illius ingentis promontoriij Bona
 Spei 4 Iunij, cum gaudio vniuersali, iactati ali-
 quibus tempestatibus, & multis periculis supera-
 tis: præcipuè verò, cum ignis è puluere tormen-
 tario erumpens, horrendum nobis incendium mi-
 naretur, nisi Dei misericordia raro euentu extin-
 ctus fuisset. Sic perreximus vltèrius admirantes
 in mari mirabilia Dei. Nam sæpè propè nauim

balena ingentes, representantes potiùs molem
 alicuius insula, quàm piscis, adnatabant. Sapè
 & alterius speciei pisces non notæ figuræ: donec
 tandem post unum mensem, & aliquot dies, con-
 speximus terram vocatam Mosambique. Appare-
 bant à longè palme prægrandes, & locus pauca
 habens domicilia, præter propugnaculum insigne,
 quod ibi habent Lusitani. Representabantur mi-
 hi labores magni in eo loco D. FRANCISCI Xaue-
 rij, & morbi, quos subijt, qui me mirificè solaban-
 tur. Hic extra portum iecimus anchoras; ille
 enim strictus est, & periculosus & scopulis valla-
 tus. Hoc ipso die, primi fuerunt ad visitandum
 nos Patres illius Collegij Mosambicensis, ferentes
 secum nuces Indicas, magnitudine caput huma-
 num superantes, & alios fructus Indicos, quos in
 nauì distribui Capitaneo, Episcopo de Melliapor,
 & alijs Nobilibus amicis meis. Misi aliquos Fra-
 tres in terram ad conualescendum; mansi in na-
 uì solus. Sed postridiè ad instantiam Patrum,
 cum alijs viris præcipuis nostræ nauis, descendi in
 terram, acceptus summâ Patrum gratulatione.
 Sed non diu poteram respirare. Nam secundo sta-
 tim die, ventus vebementissimus rupit nauium
 anchoras; at ille ad effugiendum naufragium
 commisere se mari. Tandem in parua cymba,
 cum Supremo nauium omnium Capitaneo qui me

secum relictis alijs arripuerat in cymbam preparatam) cum summo vitæ discrimine, ad nauim in mari errantem. Eadem nocte, postquam iam nos commissemus itineri, ventus cessauit, relictis nauibus inter scopulos, in quos impetu aquarum ferebantur, non sustentibus impetum anchoris, sed in partes dissilientibus. Hic apparuit funesta rerum facies, eiulatus, & voces, & omnes certissimum iam naufragium expectabant. Accurrebant ad me subsidium postulantes, quod eâ quâ potui ratione pollicitus sum, perseuerando cum Fratribus in oratione. Sed nihil non tentantibus nautis, & naufragium expectantibus, venit in meum cubiculum Capitaneus: inuenit nos orantes, & rogauit, ut eius nomine votum offerrem nostro D. FRANCISCO: quod cum offerre cepissem, ille suâ voce subsecutus est. Aderat mihi fortè ad manum reliquia eiusdem Sancti, quam religari ad anchoram curauit. Statim adfuit Sanctus. Nam & anchora illa contra impetum maris tenuit nauim, cum omnes aliæ rumperentur; & ventus adfuit talis, qui nos solus poterat ex illis scopulorum angustijs extrahere; & nauta extrahentes anchoram, in qua subsistebat nauis, inuenerunt eam absq; uncis, in quibus tota res anchora posita est. Quo viso multi in admirationem prorumpentes, exclamauère: miraculum! miraculum! Ab

hoc periculo expediti nauigauimus prosperè, quamuis non deerant venti impetuofissimi, qui ingentem terrorem incutiebant. Tandem aliquando tot laboribus exantlatis, tot perpeffis periculis, post Festum celebratum Sancti IGNATII Nostri in nauui, magnà solennitate, & Festum Assumptionis B. Virginis, 20 Augusti apparuit terra, quam statim agnouimus esse Goanam; quam statim inuenire (maximè in Mense Augusto, quando in India hyems est) rarè utiq; accidit. Non significatum Patribus citò de nostro aduentu; nam iecimus anchoras tribus leucis longè à ciuitate: sed uenerunt postquam iam egressi sumus in terram cum multis instrumentis Musicis, cantantes Benedictus DEVS, &c. Postea deducti in Collegium, cum magna charitate accepti sumus. Deinceps noster Pater Prouincialis, tulit nos secum in Insulam Salsetanam (ubi etiam nunc ista scribo) ubi exercitus integri Neophytorum nobis occurrebant. Nec certè fas erat nobis à lachrymis temperare, dum ad aspectum idoli cuiusdam, ex alia parte fluminis in terra Gentilium, nos ex altera parte glorificabamus Deum uiuentem. Oblati mihi multi ad baptizandum, quos & baptizauimus; & illis nomina Sanctorum Polonorum dedi, cum magna mea consolatione. Vbiq; per illas Ecclesias excipiemur, cum organis & instrumentis Musicis diuersi

generis. Celebraui Sacrum in loco, in quo Martyrio affecti fuere nostri aliquot: inter quos Pater Rudolphus Aquauia; & aliquas exhortationes Lusitanâ linguâ feci. Hac compendiosè volui scribere Fratribus meis amantissimis Collegij Craconiensis. ut mihi impetrent à Domino, ut aliquod instrumentum gloriæ eius in his partibus fiam, cui vitam, sanguinem, & animam, æternum deuou. Goæ 20 Februarij, Anno Domini, 1634.

Seruus in Christo indignus omnium,
Albertus Męcinski.

Ex hac ipsiusmet Auctoris relatione sincerâ, facilè est colligere, singularia DEI dona, & gratias, quibus viam famuli sui comitari voluit DEVS, suggerendo, occasiones patientiæ, & charitatis exercendæ, plurimas, quibus in adeò numeroso oçtingentorum hominum contubernio, laborandum fuerat soli, prouidendo tum spiritualia quibus mentis excitaretur pietas, & deuotio; tum corporalia, per quæ Christiana declaratur charitas. Procliuis enim sensus ægrorum est, vt de cura corporis, quam circa se adhiberi vident, mentis, & saluadæ animæ, solitudinem interpretentur. Itaq; illud, homini complexionis debilis, & nec dum confirmatæ valetudinis, additum cælitus^r robur,

robur, quo vnus ipse, cum aliquot socijs
coadiutoribus, tantis sufficere languenti-
um posset curis, satis apparet, firmo illum
vocantis DEI præsidio nixum fuisse, cuius
causâ quæcunq; accidissent, veniebant illi
vt lucra, & commoda, postquam mundi
omnia fecisset vt detrimenta. Legitur
quoq; ex adeò mirabili successu, Diui Indi-
arum & Iaponiæ Apostoli FRANCISCI Xaue-
rij, magnum & cæleste in illa profusissima
maria dominium, cuius inuocatâ ope, præ-
sentissimo periculo subducitur nauis, mon-
straturq; omni anchorâ firmiorem spem
in DEVM esse, Sanctosq; eius iaciendam.

Salleranæ Insulæ recreatus oblectatione,
quam sanè limpidissimam, ex illo Neophy-
torum grege, suâ manu Christo regenera-
torum perceperat; (neq; enim aliud Tuscu-
lum destinato esset Martyri, quàm Marty-
rum è sanguine, Christo surgentia noualia,
& teneri fructus) reuertitur Goam iterum,
vt ad Sacrum Diui FRANCISCI Xauerij tu-
mulum, ab illo resolutissimæ animæ capaci
corpore, vnus seculi spatio incorrupto &
integerrimo, spiritum vitalem Apostolici
illius pectoris traheret, indeq; colligeret
robur, superstitioni, & idololatriæ debel-

landæ. Quare vt ardentis sui erga Sanctum affectûs, simulacrum aliquod relinqueret, argento affabrè elaboratam lampadem, quam huic vsui in Patria è bonis suis reseruauerat, dedicauit. Addidit & tumbæ argentæ, in qua Corpus eius depositum asseruatur, ornameta aliqua præcipuæ notæ, & artis; cupiens inuicem alijs animum exornari suum, quorum in illo thesauri cælestis depositoryo, ingens thesaurus esset. Ibi ille multoties solidas impendens horas, tenero animi pietatisq; sensu admirabatur felicitatem suam, cui è proximo liceret liberetq;, nato sub Septemtrione frigidò, venerari illud orientis solis, vas admirabile Excelsi electum ad portandum nomen eius coram tot populis & regnis. Sed præcipuè cum cogitaret præsentem hic adesse Iaponiæ suæ Prodromum, & illos osculis frequentibus premeret pedes, quorum sacro cruore, inter hibernales niuium rigores, inter saxorum scopulorumq; asperitates, via sibi per Iaponiam esset iam consecrata: illic conferebat modos, & accipiebat noua promouendæ Religionis incitamenta, deniq; vitæ ipsius & sanguinis profundendi alacritatem admirabilem comibebat.

C A P V T XII.

*Iaponicum iter aggressus ab Hollandis
intercipitur, captiuitatis huius mise-
ria & merita.*

Oblata deinde nauigandi in Chinam,
commoditas est, vnde propior deside-
rato suo in Iaponiam ingressui accederet.
Antequam verò vasto se committeret
Oceano, prius varias in itinere inuisit Pro-
uincias, vbiq; eam spargens sementem, ad
quam à cælesti agricola fuerat destinatus,
ardentis nempe fidei, & exemplaris pieta-
tis. In Malabarica cum versaretur, literas
Anno 1635. Malacam nauigaturus dedit,
quarum hic tenor est. *Scripti nuper ex Pro-
uincia Malabarica Reuerentia Vestra, de rebus
isius gentis Indica, & de successu, & de pericu-
lis meis; nunc etiam de ulteriori discessu meo,
hac paucis scribo. Hodie vesperi ascendo nauim,
nauigaturus Malacam. Hæc est periculosissima
nauigatio; sed quia suscepta purè ad gloriam Dei,
conabor illo iuuante superare omnia. Verè mi
Pater multa hic aperta pericula, mortes; sed sci-
mus quod hæc tribulatio, pondus gloria operatur;*

& dignus est Deus, ut omnia patienter patiamur
 propter illum, qui tanta pro nobis passus est. Soci-
 us meus Pater Sebastianus Veira, qui me Romã
 secum duxit, & qui cum Patre Generali nostro
 egit de missione mea, & cuius ego destinatus eram
 socius perpetuus, subijt anno præterito gloriosissi-
 mum Martyrium in Iaponia; nam viventi paula-
 tim viscera extracta sunt, & idem alijs tormen-
 tus affectus, egregiè triumphavit. *Ve mihi!* qui
 non fui socius in termino, uti in via; non fui por-
 tatus, uti peregrinationis. *Causa fuit excursus*
ille in Poloniam propter quem tam citò aduolare
non poteram. Conabor tamen Deo duce vias qua-
rere, ut cui non licuit desideratam mortem tunc
consequi, saltè postea liceat assequi. Inuet qua-
so Reuerentia Vestra hunc miserum peccatorem,
quærentem dilectum suum per tot Oceani spatia,
ut eum saltè, vel inter ignes, vel inter ferrum,
& sanguinem, inueniat.

Hæc erant desideria, quæ, illius vela ani-
 mi, quibusvis efficacius veris, impellerent;
 quæ, itinerum aspera, nauigationum peri-
 culosa omnia, redderent non tolerabilia,
 solum, sed etiam amore eius, pro quo sus-
 cipiebantur, suauissima.

Malacam iam peruenerat; sed hæc Bata-
 norum cincta nauibus & armis, profici-
 scendi

ſcendi vltcrius commoditatem interceperat. Tranſlato quippe in Orientem, Occidentemq; bello Bataui, infeſta latè prædatorijs claſſibus tenuère maria; vt & Inſulas, quas poſſent, Hiſpanorum Luſitanorumq; acquiſitas labore, munitas præſidijs, inuaderent, ſuiq; iuris facerent; & ſi quæ mercatoriæ triremes (præſertim quæ auri argentiq; annuum Regi Hiſpaniæ deferrent, prouentum) vicina ſulcarent maria, illas occuparent, & prædarentur. Nec multum temporis interceſſerat, cum poſt grauem, in mari conflictum, vulneratis militum plurimis, omnia penè Malacæ Xenodochia, belli incommodis vulneribusq; fracti impleuère milites. Hanc ſibi propriam naçtus Spartham Pater Albertus, quo tædium deſideratæ profectionis leuaret, omnium ſe obſequijs, magnà animi demiffione ſimul & alacritatè deuouit. Itaq; quibus ſpes adhuc euadendi erat, ipſe præparare malagmata, adhibere, quæ conuenientiſſima arbitraretur medicamina, proſpicere cibos lectumq;. Quos verò grauior infirmitas vltimis fatis admouerat, extremæ illi neceſſitati, præuijs Sançtorum SACRAMENTORVM ſubſidijs, in maximè periculolum con-

flictum mortis, apparabat. Donec inter
 eos labores, multis ad sanitatem, curâ ob-
 fequioq; reuocatis, oblata commoditas an-
 no sequenti est Macaum nauigandi. Ali-
 quot nempe naues, breui designandum,
 Gubernatorem deducebant: quarum qui-
 dem multo plures onerariæ, & mercibus
 magis, quàm apparatu militari instructæ,
 belloq; aptæ; vnica, quâ Gubernator iturus
 erat, ampliore præsidio & militum & belli-
 corum tormetorum instructa fuerat. Patriū
 Societ: aliquot per varias naues distribu-
 ti, quo vna quæq; suo gauderet in spirituali-
 bus obsequijs Patre; suis Pater adhiberet,
 operam Filijs. Itaq; è portu digressi, vix vbi
 laxatis velis alto se commisere pelago, &
 Syncapuram Cambriamque præteruecti,
 Hayramensem sinum innauigârunt, in ali-
 quot Hollandicæ classis incidere Myopa-
 rones. Et primùm quidem montium esse
 apices, & culmina, ex carchesijs arbitrati
 speculatores: mox vbi altius progressi fu-
 issent, nauium agnouere malos. Et nec
 dum quidquam hostile veriti in eo pelago,
 in quo versari Hollandos, aut prædari, in-
 solitum planè fuerat, demum è proximo,
 vnde iam Hollandica insignia dignoscere,
 pote-

poterant, aliæ quidem magis cautæ triremes, permisere vela ventis, & diuersis itineribus, variaq; fortunâ prædatrices eludere naues. Sola quâ Pater Albertus uehebatur, quæq; mercibus grauior, & in celebriorem cursum impedita fuerat, apertum discrimen incurrit. Serò nempe interclusam sibi euadendi spem aduertere nauæ, & cum, aut conflictu & armis, aut deditio-
ne & traditione spontaneâ nauis, fortunas vitamque suam seruandam animaduertent; ne iam sub ictum vibratorum è ferreis machinis globorum inuectam nauim, longius deliberando, & illam, & seipſos, morâ perderent, præsertim ad ictum glandis ferreæ, concidente præcipuo Lusitano mercatore, vulneratisq; compluribus; vacuum tormentis, puluere pyrio, & militum præsidio nauem, deiectis properè velis, in manus hostium tradidere.

Quæ, captâ nauis, exultatio hostium fuerit! quæ captiuorum fortuna! libet ab ipsiusmet Patris vsurpare commentario, qui & Romam, & in Poloniam, totam captiuitatis suæ seriem, copiosè satis descripsit; cuius ductum sic insequar.

Ingressi primùm aduersæ nauis aliquot præ-

præcipui milites, vbi nil iam hostile medi-
 tari captiuos vident, gubernaculum obtri-
 nuere nauis, libertatem vitæ Europæis illic
 commorantibus polliciti. Secutus dein-
 ceptus præeuntes & ipse Hollandus Guber-
 nator est: & circumspectâ diligentius nauis,
 rebusq; quas continebat, excussis, liberam
 fore remeandi ad suos facultatem spon-
 dit. Sed vbi primùm nauis ille excesserat,
 libertatis illius hostilis, seuera experti su-
 mus indicia. Incubuit protinùs reculis
 nostris inimica manus: & quod à me spe-
 ctari non potuit, nisi dolenti & amaro ani-
 mo, sacra Reliquiarum pignora, & quæ, in
 subsidium, & vsum Catholicorum, pietatis
 ac deuotionis aduexeram munuscula, pro-
 fanè tractata, & irreuerenter dissecta, & vel
 pedibus detrita Hæreticorum, vel per con-
 temptum, profundo demersa mari fuere.
 Quæ, in res, & mercimonia, desæuierat ar-
 dens rapiendi auiditas, pari sæuitiâ, nec ho-
 minibus pepercit. Quotquot Lusitani
 mercatores, & eorum asseclæ erant, alijque
 ab obsequijs famuli, catenis & compedibus
 illigati, laceris remigum centonibus tecti,
 celoce ad Hollandicam deportati sumus
 onerariam. Nescio quâ sorte alijs ita gra-
 uatis,

uatis, extra compedes & catenam libero
licuit esse mihi; sed reliqua, quæ captiuos
concernerent, omninò communia. Quâ-
cunq; nauis parte sol occiduus quempiam
nostrum offendisset, ibidem, sub pluuio, aut
Iudo Ioue, pernoctandum erat. Nulla, con-
tra maris frigorisq; iniurias, protegendo
corpori vestis, nisi quam satis laceram ho-
stis reliquisset: cibus ad demensum satis
exilis, magisq; trahendæ vitæ, quàm susten-
tandæ idoneus, qui vsq; eo impotentem,
sui excitauerat in me famem, vt graui vr-
gente inediâ, ab ipsius Gubernatoris men-
sâ, appositum panem præceps rapuerim,
excusatione datâ, meæ iam opis non esse,
adactò vltima necessitate stomacho longi-
orem tolerantiam indicere. Itaq; commi-
seratione quadam emollitus Præfectus, me
quidem mensæ suæ quotidie assidere volu-
it, aliorum verò concaptiuorum meorum
necessitati, paulò auctioribus victualibus
consuluit. In cuius mensæ contubernio,
affuisse, die quadam, Patri Alberto, com-
pendiaria occasio, perficiendi desideratum
iter suum in Iaponem visa est. Nauem
quippè Gubernator Iaponico freto in dies
commissurus erat. Supplex itaq; Pater Al-
ber-

bertus precari Gubernatorem institit: vltimo se cuiusdam abdiceret nauis obsequio, etiam saburræ amouendæ, aut extremis naualium curis, modò, his impendijs liberum sibi esset, nomine & professione tantisper celatâ, Iaponiam ingredi. Verùm crudus ad hæc & immotus Gubernator, renuit se facturum, quamuis auro onustam nauem, præmij loco, sponderet. Extremum quippe inde verebatur discrimen, ob seuerum Japoniæ Imperatoris edictum. Quare meliori tempori præsens desiderium remittendum fuit. Sed pergit ille in describenda calamitate sua. Ita mensem integrum, cum intempesto mari, & cum captiuitatis nostræ luctati sumus incommodis; donec sereniore cælo, & opportuniore ventorum afflatu impellente, littus Formosæ Insulæ tenuimus, & ad præsidium Batauicum Taquan dictum expositi sumus.

Antequam tamen exscenderemus captiui, prior ipse Præfectus, stipante lectorum militum cohorte, locum subijt, magnâ suorum congratulatione acceptus, reboante tormentorum omnium festiuo sonitu, tubarum tympanorumq; clangore. At nos planè tunc lixarum & nauticæ plebis, extra

Domini oculos omnia audentis, triumphus eramus & ludibrium. Excuffa iterum, nemine excepto, veſtimenta omnium; & ſi quid occultioris gazæ quiſpiam abſconderat, ereptum. Imminuta tenuis licet, viuendi portio, & quidquid putredine corruptæ aquæ fuerat reſiduum, magnâ, quamuis fætidi potûs, parſimoniâ, nobis ministratum.

Euocati poſtmodum ſumus, iuſſu Præſidis. Capitaneus nauis, ego, aliuſq; Nobilis quidam Luſitanus, deducti ad ſatis latè patentem aulam, per ſtromatis, alioq; ſoleniori apparatu illuſtrem; cuius in medio, eminentiori loco, frequenti militum coronâ Gubernator confederat. Ibi ne triumphum ſuum aſperiore in nos dictâ ſententiâ confunderet, optionem dedit: eligeremus alterutrum, aut occaſionem operiri tam diu, donec eſſet commoda nauigandi Macaum, aut ſtatim ad proximum Hiſpanorum deduci propugnaculum; vbi præter eam, quæ nos deduceret nauem, alia eſſet in ſubſidium ſecuritatis armata. Nobis, quia omnis mora inter hoſtes præpoſterat, redeundi ad Hiſpanum propugnaculum poteſtatem popoſcimus. Promiſſa

hæc

hæc; sed mutatis consilijs (ne quid indulgisse subiectis humanitas euinceret) breui spatio negata, qui iam pelago destinabamur, demandati ad rem pecuariam sumus. Extrabat nempè in latè diffusa planicie, conseruandis per noctem pecoribus, non angusta caula pecuaria, neglectu & diuturnis sordibus malè olida. Ad hanc deducti sumus, & cum pecoribus habitare iussi, ita adstrictis victualibus, vt præter corruptæ orizæ patellam vix frustulum daretur salitæ bubulæ, quam maris diuturna putredo succo iam suo vigoreq; dimouerat. Nulla alia, præter hanc exilem, esse poterat commoditas, quod interdum, libero cælo, & sereniorè aère, illâ camporum amœnâ viriditate, quæ nostram communem pecoribus cinxerat mansionem, frui liceret. Inquilini igitur, ergastuli adeò incommodi, iam facti; postquam maris vexatione contractam debilitatem, nouis quotidie cumulauère, inediæ, & pessimæ tractationis, augmentis, subsistere demum expugnata sanitas non potuit. Corrupto quippè stomachi calore, viriumque facultate, paulatim imminutâ, Epidemicus languor, & febrium maligna vis, gregatim plurimos inuasit. Et primum quidem

dem duorum Religiosorum properato facto, exordium tabes illa accepit, moxq; alios addens alijs, numerosum decumbentium Xenodochium fecit. Satis luctuosa fuerat decumbentium facies, videre homines, vti pecudes, humanis auxilijs destitutos, non cum morbis solùm, sed & cum vltimâ egestate luctari; nullum protegendis corporibus stratum, vestem nullam, cibumq; ipsum, qui ministraretur, subruendo magis, & debilitando, quàm erigendo agro idoneum. Circumspicere tum proinde Pater, eiusmodi obsequiorum iam minimè rudis; & secum ipse requirere, quâ ratione, quibusq; medijs, grassantem illam luem reprimere, & indigentia possit prospicere sociorum. Ab hominum illorum, misericordia, & emendicatâ stipe, nullum, ob innatum, tum Fidei Catholicæ, tum Hispanæ gentis odium, sperari potuerat subsidium. Remotæ verò sociorum naues, & nocte dieq; excubantes ad eos seruandos militum custodia, non sinebant quidquam aut nuntiari, aut deferri. Illud cælitus consilium Patri Alberto in mentem venit, vt eius, quam olim modicè delibauerat, & postmodum in Indijs cognitione efficacis-

fumarum herbarum plurimum auxerat,
 Scientiæ Medicæ profiteretur experi-
 am, in illis præsertim regionib⁹, in quibus,
 ex mutatione aëris, victualiumq[;] intempe-
 rie, frequentes morbi grassarentur, curato-
 res verò periti morborum, rari admodum
 reperirentur. Et cessit optimè destinata,
 intentio, Filius enim Gubernatoris vnicus,
 pestiferâ correptus feбри, accedente quoq[;]
 dissenteriâ, planè iam extra spem sanitatis,
 medicorumq[;] consilia processerat; iam &
 aliqua propè imminentis mortis notaban-
 tur indicia. Curæ is tamen & industriæ Pa-
 tris Alberti vbi fuisset permissus, paucos in-
 tra dies, adhibita illic nascentium herba-
 rum, & præsertim eius, quæ gentis vocabu-
 lo Bê appellatur, pristinæ sanitati est resti-
 tutus⁹. Auxit bonus hic successus opinio-
 nem scientiæ, tum apud Gubernatorem
 ipsum, tum apud inferiores alios, qui à ma-
 iorum arbitrio pendere assueti, ex eorum
 nutu iudicia opinionesque formant suas.
 Gubernator filio incolumi lætus, gratitudi-
 nis ergo, paruum aliquod munusculum me-
 dico obtulit; quo ille ad ægrorum sociorum
 subleuandas necessitates vsus, sanitatem
 multorum, quantum poterat à morbo mor-
 teq[;]

teq; vindicauit. Ita paulatim Medici externi apud Batauos crescente famâ, adhiberi ægris frequentius, & familiarius capit, longè maiore obsequio, & commodiore sociorum. Quidquid ab illis aut donarij aut edulij habere potuerat, id totum in vsum sanitatis Sociorum conuertebat. Huius inuidiâ, siue æmulatione famæ, stimulatus quidam è Caluini secta Minister Batauus, qui explanationi Diuini Verbi, parem illius intelligentiæ praxim Medici inter suos exercebat, quæsitis à longè medijs, Patris Alberti demereri gratiam, confidentiamque expetijt, quo illum, non aliqua melioris frugis ratio, sed augendæ in re medica experientiæ, & lucri auditas inducebat. Bene hominis ingenium assecutus Pater, è disciplina Societatis, quæ gratis didicisset, gratis communicare assuetus, sine multâ ambage, quæ communicanda fuerant, candidè aperuit. Deuinctus is prompto ad eò officio, & sinceritate, plura exquirendi desiderio, magnam animi beneuolentiam testabatur Patri: imò studiosè ab eo cum reliquis Hollandis postulauit, vellet saltem anno secum hîc commorari, vt valetudinis eorum primum habitâ curâ, etiam habendæ postmo-

dum scientiam communicaret. Hanc sibi mansionem minimè infructuosam fore: præter enim commune stipendium, affore priuatorum liberales manus, quæ profusiore auro argentoq; sanitatem redimerent. Sed Pater Albertus potiozem præ oculis profectionem Iaponicam habens, nullo modo se id facturum respondit; & quamuis tota sibi offerretur Hollandia, ne vnicum quidem mensem spontè hîc exigeret. Quæ responsio asperior, prædicantem ita commouit, vt acrius insisteret. Recordaretur se esse captiuum, & qui persuasioni beneuolæ nollet cedere, alieno nutu cogi posset. Sed hæc facilius fuerat refellere Patri, ad ipsius Medicinæ, cuius gratiâ hæc dicebantur, confugiens præsidium. Quæ, inquit, à coactō medico sanitatis fiducia? cui ad manum est, sub remediorum suauī inuolucro, lethalia propinare venena, idq; impunitâ & securâ licentiâ. Et absit hoc quidem à virtute, & Religione mea, (cuius mihi candor illibatus, legis instar est) quæ tamen prudentia esset alienæ virtutis dubiæ fidei, certum vitæ propriæ discrimen permittere? Redijt ad mentem Minister, & à sollicitando Patre postmodum recessit.

Iamq;

Jamq; sex mensium spatium intercesserat, transactum inter grauiam captiuitatis incommoda, & plurium morbis laborantium ægritudines: cùm, redeunte ab Iaponia nauis, quæ argento, alijsq; mercibus grauis appulerat, oblata occasio Gubernatori est, in aliquod Hispanorum præsidium captiuos relegandi. Quare nullam aut præmonitionem, aut optionem datam, nauem iubentur conscendere. Facilis expeditio navigationis fuerat illis, quibus sarcinularum nullarum, impedimenta amota omnia, ad suos autem, perueniendi desiderium, moras omnes præscinderet. Nauem itaq; conscendunt, & vasto commissi pelago, ignorabant, Iauamne, quæ Hollandorum præsidio firma est, an Cochinchinam, Macaũue nauigaturi essent. Factum tamen constanti impulsu ventorum, ut post dies sex (quos magnam egestate, & continuato ieiunio, inter nauticorum ludibria, exegerunt) simul cum alia, casu occurrente Lusitanorum Liburnica, portui Cochinchinæ accederent. Quam, nisi amicum in portum maturè se subduxisset, tanquam rapinæ suæ destinatam, depredari Hollandi moliebantur: sed irrito conatu. Incessit eos postmodum cupiditas,

tas, nauem illam, quam manibus non poterant, saltem oculis delibandi : ergo Patre Alberto secum accepto, Hollandus Præfectus Lusitanam adiit nauem : omniaq; perlustrauit. Cùmq; iam redeundum esset, Patremq; vt abiret, hortaretur; renuit ille, dixitq; non facturum se, vt, postquam in libertatem venerit, iterum se seruituti, fructu nullo, aut Diuinæ gloriæ vberiore proventu, permetteret. Ita soli Batauo redeundum fuit. Pater Albertus autem summâ omniū hilaritate, & beneuolentiâ acceptus est. Patrum Societatis præsertim, qui duo illic degebant, Italus vnus, Lusitanus alter. Mirabantur hominem, aëris, & laborum, malignitate, totum pallidum, veste lacerâ, sordibus situq; grauem. Magnâ itaq; tractatum humanitate, Cochinchinam deduxere. Idem, post duos dies, cum alijs concaptiuis, quos liberos dimisere Bataui, factum est.

C A P V T XIII.

Æger à captiuitate Formosam Insulam describit, item P. MARCELLI MASTRILLI gloriosum apud Iapones Martyrium, & P. ANDRÆE RYDOMINA felicem apud Sinas obitum.

Libertati restitutus post septem mensium spatium (quorum vnus nauigatione, sex alij Formosæ Insulæ commoratione extracti sunt) vbi aliquot dies Cochinchinæ quieuisset, Macaum nauigauit. Aliorum enim curandis morbis cùm impensius laborasset Pater, grauem quoque sibi ipsi consciuit ægritudinem; propter quam, deiectis planè viribus, Macaum redijt. Magnâ omnium lætitiâ, sed præcipuè Patris Emmanuelis Diaz, illius Prouinciæ Visitatoris acceptus; qui diu iam ante sollicitus, quamnam terrarum, aut maris parte, Pater Albertus teneretur, quaquaversum ex Malacensi portu dimissis Patribus, peruestigari iusserat, vbi nam moraretur. Hi diligentif

tissimè iam, ad Bantam Doganam (promontorium est Anglicorum præsidio munitum) iam ad Giacatram, aliasq; oras, cùm inquisiuisent, nullibi quidquam de eo inaudierant; nemini in mentem veniente Formosâ Insulâ, tanquam inusitatæ in illis partibus nauigationis. Hic itaq; æger, & debilis, iuuantæ valetudini, curam, quam poterat, Macâi impendit. Cùmq; iam à morbo aliquantulum conualesceret, præter superius positam captiuitatis seriem, alia, quæ scitu digna iudicauerat, nostris regnis communicauit. Proferam ego hîc, quæ in manus meas venêre, ne ætatem posteram, pijssimi labore Patris, tanquam vnico, & diuite defraudem peculio. Romam itaq; in hæc verba scribit.

Ego de me quid amplius dicam? nisi quòd hæctenus Crucem Domini sector.. Siquidem, ex quo discessi Româ, nil amplius accidit mihi, præter infirmitatem, tribulationes, miserias, pericula in mari, & in terra. Vltimò, incidi in manus Hollandorum, qui ceperunt nauigium, in quo eram, & Pater Marcellus effugit in alio nauigio Manilam, vnde discessit in Iaponiam, & iam factus gloriosissimus Martyr. Videat Re-

Reuerentia Veſtra admirabilem DE I ordinationem, & obſtupescat. Ego, qui tot annis quæro, adhuc mihi reſtat quærendum, & illi ſtatim ſponte ſuâ, tam felix eſt oblata occaſio. Væ mihi! quia peccata mea impedimento ſunt huic tam grandi deſiderio meo. Ego poſt aliquot dies, diſceſſurus ſum in Regnum Cocincinæ, ad prædicandum ibi Euangelium. Meſſis ibi multa, & inuitatus ſum à Magnatibus illius Regni, vt veniam. *Spero aliquem futurum Dei gloriæ progreſſum.* Hæc ille Romam: Quæ verò in Poloniam directæ fuerunt literæ, ſunt eiufmodi.

Reuerende in Chriſto Pater.

Pax CHRISTI.

NON ceſſo ſcribere hac vice Reuerentia Veſtra: quia fortè amplius non mihi dabitur tempus; vt hæc literæ ſint ſignum antiquæ meæ obſervantiæ erga Veſtram Reuerentiam. Scripſerunt mihi aliqui ex Præuincia Lithuania, quorum in India accepi literas: Deus illis retribuatur charitatem. Mitto Reuerentia Veſtra imprimis in his incluſum, captiuitatis meæ ordinem apud Hollandos, in Inſula dicta Formoſa. In his enim gloriabor, id eſt, cruce mea, & infirmitatibus meis.

meis. *Ista sunt enim omnia mihi, ex quo exiui
 Româ, panis quotidianus; ita ut mirum sit, ad-
 buc me esse superstitem. Sed necdum satiatus
 sum: superest adhuc mors pro nostro amantissimo
 Domino. Hoc nunc tento, nimirum ingressum
 in Iaponiam, & inuenio mille difficultates à no-
 stris superioribus, qui timent vitæ meæ, eum
 ego nil minus timeam: imò pro lucro æstimem,
 mori pro eo, qui prior pro me mortuus est. O uti-
 nam vincam has difficultates domesticas! ut pos-
 sim aliquando certare prælium Domini, occum-
 bens illi victima grata. An fortè huius paupercu-
 li desiderium exaudiet Dominus. Soluerunt è
 portu Malacensi quatuor nauigia: hostis insecu-
 tus omnes, socio meo P. Marcello Mastrilli fuit
 causa, ut iret in Manilam, & inde in Iaponiam,
 & fieret gloriosissimus Martyr; & me duxit ca-
 ptiuum. Videat Reuerentia Vestræ effectus mi-
 rabiles, nostræ Sanctissima voluntatis Diuinæ. Et
 nunc sum Macai, tentans vehementissimè ingres-
 sum in Iaponiam; & quamuis certa mors, cum
 tormentis excessiuis me maneat; ardeo, suspiro;
 non ire, sed volare cupiens. O utinam! ô utinam!
 iste sint ultima litera ad vos. Sed va mihi! quia
 peccata mea, mihi obstant. Iste est murus, hic
 wallus, qui me tam fortiter impedit, ne assequar
 meum finem desideratissimum. Mitto Reuerentia
 Vestræ*

Vestra literam, seu descriptionem mortis, & vitæ Patris Rudomina, scriptam à socio ipsius, in Missione Sinensi à Patre Benedicto de Matos, qui omnia verè scripsit: siquidem vir sanctus est, & quem imago Saluatoris dignata est alloquio. Mitto & descriptionem Martyrii socii mei, in itinere Malacensi, quod subiit (heu me! sine me) in Iaponia in ciuitate Nangasaku. Benè consulat Reuerentia Vestra. Habui reliquam Sancti FRANCISCI Xauerij: sed hanc, cum septuaginta capillis, puto proiecerunt in mare Hæretici. Has reliquias destinaueram mittere pro Collegio Cracouiensi, sed non placuit Deo; boni consulat animum. Sanctissimis Sacrificijs Reuerentia Vestra, multum me commendo. Macai 2. Ianuarij, 1638.

His inclusa literis, & ab ultimo Oriente in nostram vsq; Poloniam transmissa est, tum Insulæ Formosæ descriptio, tum aliorum Christi Athletarum, qui aut socij viarum Patris, aut conterranei eiusdem nationis extiterant, vitæ præclare actæ enarratio. Quæ interim subiecta oculis placet hic relegere, dum ad ipsiusmet Alberti, egregium Christianæ fortitudinis agonem, pedetentim accedamus². Quorum aliqua, quamuis non ignorem erudito calamo, & elegantiore venâ in lucem Orbis emanasse; mihi

mihî tamen religio fuit, quæ ad manum
venere, hîc præterire illibata.

C A P V T X I V.

Insulæ Formosæ Descriptio.

NOmen non inane rei, Formosa Insula
obtinuit: siquidem vbertate soli,
amænitate locorum, incolarum, præ reli-
quis Indiæ populis, elegantiore constitui-
one cognominem refert pulchritudinem.
Inter Sinensis Regni, & Iaponum terras in-
termedia, ad viginti quinque graduum lati-
tudinem protenditur, sortita eleuationis
poli gradum secundum supra vice simum.
Qua mari attingitur, accessum, propter
hinc inde circumstantia vada, penè habet
imperium. Incolæ, palis fundo defixis,
consignarunt profundiores mæandros; si-
ne quorum subsidio, & obseruatione, ne
ipsi quidem, portum rectâ tenere possent.
Locus littoris arenosus, & siccus, cui Hol-
landorum munitio & arx incumbit. Quâ
verò parte Orientem spectat, tuetur conti-
nentem, præsidium, & propugnaculum Hi-
spa-

spanicum, 15 à priore leucis diffitum. Tel-
lus, ad miraculum, viriditate amænâ germi-
nat, protuberante, ad palmos nouem, au-
decem, pratorum gramine; quod locuple-
tem saginam, tum gregibus Hollandorum
pascualibus, tum alijs, quas syluæ numero-
sas alunt, feris, subministrat. Interiora ter-
ræ syluis teguntur, rarâ virentium arborum,
arbuſtorumq; & nemorū viriditate:
conualles, dulcis aquæ purissimis irrigan-
tur riuis, & in exoticas, illicq; nasci solitas
herbas excrescunt. Cernorum, syluis adeò
numerosa egreditur multitudo, gregatim-
que inuadit campos, vt non syluestris feræ
genus, sed armenta potiùs domestica à lon-
gè venientibus videantur. Species anima-
lium, quas incolæ fouent, nostratibus
communes, sed formæ & staturæ maioris.
Alces quoq; quod genus alibi rarum, hîc
abundat: cuius non modo carnes palato
gratæ, & acceptæ sunt, verum & excussa si-
nistri pedis, dum enecatur vngula, epilep-
ticis perſanandis proficit. Anium volu-
crumque magna copia. Perdices in nostri
caponis magnitudinem, pinguedine suâ
excrescunt. Tellus culturæ cuiusuis capax,
& idonea. Quamcunq; ei sementem crede-
dide-

dideris, multiplici prouentu redhibetur. Spontè verò, in eminentioribus, & soli meridiano magis admotis locis, Cinamomum, Canphoram, Sinicum lignum, salfamq; parillam progenerat. Piper in syluis moderatè legitur. Quin & auri, argentiq; intus latentis, spes magna inoluit Hollandis, nec dum tamen intimiùs viscera eius sunt perferutati.

Gentis indoles, præ reliquis Indiæ populis, ad humanitatis leges videtur inclinata, honestâ vt plurimùm vultûs formâ, corporis constitutione firmâ, & validâ, staturâ supra mediocritatem procerâ, agilitate verò ad eò veloci, quæ cursu ceruos contactari, & assequi valeat. Cæterùm institutionis, & cultioris vitæ, admodum rudis: simulacrorum, & idolorum addicta cultui. Lapidés fluuiales teretes, magisq; à natura politos, diuinis honoribus dignantur: illisq; eminentiore, & amæniorē collocatis in campo, nuces Indicas, aliâq; præcipui gustus libamina, quæ ipsimet in delicijs habent, ad contestandum affectum, & subiectionem, immolant.

Rotundas, vt plurimùm, virenti iunco, & arundine contexunt ædes, quæ à longè
spe-

speciem reddant, cuiusdam, per frequentia
ambulacra, adornati viridarij. Tentari eo-
rum ad Christiana sacra facilitas, per Cal-
uinisticos Ministros cępit: nec reluctantes
reperit, qui dicto audientes, magnā fre-
quentiā adesse amant eorum malę Fidei
sacris; extructā, eius rei gratiā, amplissimā,
ex arundine, aulā, multorum millium ho-
minum capace. Cęterum nulla illis pu-
doris, aut verecūdię ratio, vestitus nullus.
Reges, ā reliquis, capitis quodam orna-
mento, distinguuntur; quod ē caluarijs in-
terfectorum hostium minutim sectis, inter-
currentē fili serici lymbo, diadema confic-
cit: ē collo verō pendent gemina testudi-
num conchilia, eminentibus supernē apta-
ta officulis; quę excitato modicē tinnitu,
procedenti Regi, apud reliquos reuerenti-
am imperent. Regis exemplo, prima reli-
quis capitis cura est; cui tegendo, strami-
nea ferta, pilis bubalorum illigant; &, vel
aurea, cytreaq; mala, vel verficolores im-
plicant auium alas. Cęterum penitūs nu-
di, aut certē lato cingulo, quem herbis flo-
ribusq; varijs texuerunt, satis, vsq; & ad
luxum, vestiti. Bella cum vicinis populis
magnā satis exercent ferociā, extra tympani

ni, aut fistulæ ferreæ sonum; (quæ duo, tanquam excussum è nubibus fulmen, auersantur, & fugiunt) totam in arcu, & telis, serræ in modum præfectis, & in acutum mucronem desinentibus, belligerandi peritiam collocant.

Contigua verò, ex aduerso Formosæ, Insula; adeò ab omni humanitate difformes alit homines, vt, quoscunq; aduenas nacti fuerint, summâ crudelitate, inter geniales plausus interimant, & barbarâ auiditate depascantur. Statura illis Gygantææ prolixitatis, & ad quindecim palmorum altitudinem protensa, color triticeus, & quoad candorem, inter alios Indiæ populos princeps; tota vitæ ratio, ad ferinos mores, ex ingenio crudelitatis composita.

Reliqua, quæ de Regione hac annotari curiosius potuerant, Pater Albertus describendo præterijt, non aliam & huius scripti rationem referens, quàm vt nostro constaret Orbi, non deesse vberriam Euangelij messem, si accedant cælestis agricolæ fideles operarij, qui extirpatâ perfidiâ, plenos Neophytorum manipulos Ecclesiæ sanctæ aggregent Horreo. A Formosa Insula, ad alterum propositæ narrationis redeamus caput.

CAPVT XV.

P. ANDREÆ RVDOMINA,
Vita & Obitus apud Sinas.

Pater Andreas Rudomina, natione Lithuanus, è Nobili, præcipuisq; honoribus in Magno Ducatu Lithuaniae celebratus Familiâ, postquam pueritiam, & primos adolescentis ætatis annos, humanioribus literis excoluisset Domi, Romam profectus, grauioribusq; & diuinis eruditus scientijs, & in Societatem IESV admiffus, Missionem Indicam apud Adm: Reuerendum Patrem Generalem enixè expetijt. Utq; id postularet confidentius, cælitus (prout socio itineris postmodum confidenter aperuit) inditam eam sibi mentem, speciali quâdam apparitione accepit. Visus est quippe inter somni quietem videre vniuersarum terrarum orbem, spheræ in modum quatuor partib⁹ distinctum, quem, suppositis humeris, Patres Societatis IESV vndiq; fulcirent: inde tamen qua Orientem spectabat, grauiori pondere adeò succollatorum suorum deprimebat humeros, vt

H

mul-

multi eorum laeso corpore, languentibusq; viribus, multo sudore madidi deficerent, omni subsidio & solatio destituti, cum alibi occupatis, sua non deessent lenimenta laborum, & vicaria quandoq; cum operantibus quies.

Ecce verò modico elapso tempore, adfunt prompti è cælo, iuuenum alatorum, in morem, Diuini Spiritus, qui candidis sudarijs, vbertim ab ore, genisq; manantem sudorem exciperent; vultuq; deterfo, madentia illa lipsana, tanquam sudantis ab amore balsami, odoratas guttas, cælesti in Ara, ipsius ante conspectum Numinis, in odorem suauitatis arsura deponerent. Et quidem gratissima hæc fuerat Æterno Patri oblatio, quæ animam vitamq; ipsam salutis animarum impensam spiraret. Quare nec potuit dimitti absq; munere. Singula sudariola, singulis rependere coronis iussi sunt Angeli, quæ ingenti fulgore auri, gemmarumq; radiarent. Tum primùm tanto excitati cælirum munere Patres, addente vires præmij amplitudine, accinxere sese operi, & illi eleuando Orienti, non ignauos submisere humeros; curarum, aut sollicitudinis respectu nullo. Hæc vbi P. Andreas,

dreas, adhuc extra sustentantium numerum constitutus, considerat, inuitatus ab Angelo (quem ille custodem suum credebatur) est, cui vellet terrarum Orbis parti sustentandæ, sese addiceret. Circumspicere is primùm, secumq; deducere, quibus impendijs, quæ præmia, solatiaq; responderent: mox illi circa Orientem occupatæ, sese recens, facilisq; adiungit operarius, probante electionem Tutelari suo; nouumq; Athletam, Agonothetæ Christo præsentante: acceptaret vt ipse prompti voluntatem desiderij, & primos conatus, vberiori gratiâ, cælestibusq; auxilijs firmaret. Annuit supplicanti Dominus, pronum se affore, voce intelligibili pollicitus; esset bono animo, in eaq; terrarum parte vltimum se obiturum vitæ diem consideret: quod concepisset animi propositum, ad Superiorum deferret notitiam; acturum se eorum in animis, omnia vt ex voto procederent. Somnus hic, aut quædam, sub somni effigie, cælestis apparitio fuerit, non mihi promptum est dicere. Euentus postmodum docuit, vanam eam significationem non fuisse. Siquidem die posterâ, vbi humiliter desiderium suum Adm: Rñdo Patri Genera-

li exposuisset, spem minimè dubiam accepit, Theologiæ quadriennio ad metas deducto, iter Indicum aggredi: quod & factum est. Antequam tamen itineri sese accingeret, sacris initiatus, Romæ primùm Sacrosanctâ Altaris Hostiâ Diuinæ Maiestati litauit, præmissâ ante corporis, per acerbam pœnitentiam, diuexatione, animique, per solita Exercitiorum Spiritualium fomenta, excitatione. Hisce præmunitus amuletis, postquam, cœlitum fauoribus, illustres per Italiam adijisset Lares, inibique subsidia Diuorum occupasset, prolixæ in Indias nauigationi sese cōmisit. Vbi peruigili, circa difficillima quæq;, studio, magnâ in obsequijs egentium promptitudine, Diuinarum rerum tractatione eximiâ, hoc apud nauium Præsides, hoc apud nauticam obtinuit plebem; vt ex moribus eius, & Religiosâ, decentiq; modestiâ formato iudicio, non alio, quàm sancti eum nomine hominis compellarent. Goam vbi peruenisset incolumis, primam Nosodochia curandi, sibi poposcit curam; in ægrorum subleuandis miserijs assiduus, vt non triremes, non carceres, non vlla fex hominum, extra illius esset proiecta charitatem; sed rotos

penè

penè cum eis dies, vel Sanctorum administrationi SACRAMENTORVM, vel instillandis Fidei rudimentis infumeret, tantâ propriæ valetudinis negligentîâ, vt macie contracto vultu, & in pallorem deiecto, nihil tamen de contentione immiuueret laboris. Superioribus quoq; ne quid hac in parte nimium excederet, admonentibus, identidem responderet; non è vultus macie, palloreq; virium vigorem colligerent, quem sibi promptum ad laborem fore, cum gratiâ DEI confideret.

Interea tamen, cum feruore spiritus metitur imbecilli corporis exile robur, & se difficillimis quibusq; permittit obsequijs; sensim ingrauescente debilitate, quartanâ feбри corripitur. Quæ licet certa faceret interstitia quietis; iam tamen difficiles reddebat labori vires, pertinaciâ diuturnioris mali fractas. Itaq; maiorum iussu, restituendus fuerat sibi, vt valetudini recuperandæ incumberet, ad quam iuuandam, præcipua visa est aëris mutatio, quæ, terrarum, altero situ, magis salubri aurâ, membra languentia animaret. Commodum per id tempus acciderat, Patrem Rectorem eiusdem loci, Macaum discessionem adornare:

comes proinde ei Pater Andreas additus est, eò libentius abiturus, quò intimius, Orienti ipsi, & parti præcipuæ, sibi cælitus destinatæ, operam esset nauaturus. Febribus ne quidquam itinere diminutis, primum Macaum, mox ad vltiores Sinensis Regni Prouincias digreditur, iactatione maris, & longinqui, ac inexperiti humore aëris in tantum præualente; vt febris quidem quadriduana, mensium aliquot spatio commorata, recesserit; sed comites reliquerit seipsâ peiores; languorem nimirum, & imminentis tabis malè iacta initia. Sed ille posthabitâ imbecillitate virium, vt se quoq; illarum Prouinciarum curandæ salutis idoneum redderet instrumentum, linguæ Sinicæ addiscendæ incubuit, (qui labor sanè arduus, multiq; operis, ob vocabulorum & nominum multitudinem inconditam, & dialectorum varietatem multiplicem) illius perceptâ notitiâ, sed nequaquam valetudine restauratâ, calidioris aëris regionem ad mansionem designatam accepit. Prouinciæ scilicet Sinensis, Regni Fonkien dictæ, Metropolitim Fehêufu appellatam. Huc vbi primum appulit, & Domum Soc: **I E S V** inuisit; benignè à Superiore domus illi-

illius acceptus; magnâ animi ſubmiſſione,
ad omne obſequij genus, promptiſſimam,
voluntatem teſtatus eſt. Vnicam ſibi eſſe,
incommodo imbecillitatem virium, quæ,
& domeſticis futura eſſet oneri, & ſibi, quo
minus, iuxta animi votum, partes boni age-
ret operarij.

Hæc officioſæ humanitatis erant prælu-
dia. Verùm non deſtitit Pater, quamvis²
ægris viribus, agere rem DEI, & ſuam. Ex-
cipiendis pœnitentium peccatis aurem,
præbere ſingulos ferè dies; Sinico idioma-
te ad populum frequentem, diebus ſacris,
verba facere; idq; magnâ Spiritus incitati
facundiâ, non mediocri audientium fructu;
qui dicentis moderationem, cæterasq; ani-
mi, & indolis egregiæ contemplati dotes,
virum eſſe debere illuſtri genere, & nobili
maiorum ſanguine ortum, diuinabant: &
vt talem, ſpeciali reuerentiâ, & opinione
ſingulari virtutis, ſunt proſecuti. Sed ille,
deterius collabente valetudine, ruptis vi-
talibus, exulceratiſque pulmonibus, tuſſi
lentâ confici videbatur; quæ interdum li-
bras aliquot ſanguinis, ab intimo pectore
emouebat. Adhibita à Superioribus cura
eſt, quæ eo loci poterat, recenti enim illic

habitatione Patrum Societ: nondum satis
 cōmoditati infirmorum prospectum erat.
 Sed & Pater Rector Macaënsis de ipsius in-
 firmitate certior redditus, literis ad Supe-
 riorem Residentiæ datis, commiserat, vt, si
 placeret, & vellet, liberum haberet P. Ru-
 domina, iterum Macaum remeare: vt, si
 quidpiam remedij adhiberi malo posset,
 maturè prospiceretur. Sed vbi hæc P. Re-
 ctoris sententia, P. Rudomina lecta est, pa-
 rere magis imperio, quàm eligere facienda
 pro arbitrio assuetus, mansurum se potiùs
 in loco, expectaturumq; mortem, tanquam
 in designato à moderatoribus suis campo,
 respondit: vnicam prætexens rationem,
 seruata firmiter consuetudinis; nullum se
 hæctenus, ex quo in Indijs esset, aut officii-
 um, aut habitationis elegisse locum, quem
 non simplex, & clara Superiorum voluntas
 expressisset. Itaq; ingrauescere morbus, &
 mortifera tabes, omnem melioris succi vi-
 gorem depasci ausa, hominem sui possessi-
 one deiectum, intercluso liberiori spiritu,
 contractisq; neruorum officijs, lecto affi-
 xit. Natali D. Ioannis Baptistæ die, protra-
 cto vltra horam Missæ Sacrificio, quod &
 continua tussis, & deuotionis, amplior cir-

ca extrema, affluentia, ad consuetum tempus reduci non permittebat, vltimùm aris adstitit. Magis postmodum debilis, vitam vsq; ad nonam Septembris traxit potiùs reluctantem, quàm deduxit; singulos planè dies, singulari redimendo tolerantia, nihil aut de rerum penuria, aut incommoditate loci questus; quam tamen peregrino in solo, inter ignotos, & nulla necessitudine, aut humanioris culturæ beneuolentiâ subactos populos, sacris, moribusq; longè diuersos, euenire frequenter oportuit. Donec in compendium maioris pœnitentiæ, medio gutture aposthema excreuit; quod cùm fauces, gulamque premeret, nullam, transmittendo cibo copiam faciebat. Et cibi quidem minor cura P. Andreae fuit: inde erat sollicitudo maxima, quòd modus non esset, angustè contractis faucibus, Sanctissimum Angelorum panem, in os, visceraq; transmittendi: candidèque Patri de Mattos fassus est, vnicam hanc curam, mentem sibi excoquere, nullamq; aliam, consolationi rationem suppeterere, præter hanc; quòd negatum in hac vita vsum cælestis alimonix, abundè sibi compensandum, illius felicitatis beatissimo congiario,

consideret. Quartâ demum Septembris^o,
 inclinante ad vesperam die, Pater quoque
 propiùs adesse fato suo cæpit. Et Sina qui-
 dem Medicus, dissimulato mortis immi-
 nentis periculo, nihil determinando, re-
 cessit. Cæterum letalis pulsus, & deficien-
 tes vires, è proximo imminere mortem te-
 stabantur. Itaq; supra memoratus Super-
 ior, accedit Patrem, eoq; infirmitatis con-
 stitutum denuntiat, vnde certius immor-
 talitatis sibi ineundam viam promitteret.
 Ageret itaq; &, quidquid impedimètorum
 esset, amoueret; ceteraq; subsidia futuro iti-
 neri disposeret. Ille vero ad dictum ere-
 ctior, & supra ægritudinis sensum ridens^o,
 lætusq; interrogat, videreturne possibile,
 adeò proximè instare sibi tempus vltimum?
 Affirmate Patre, crastinam non adfuturam
 hucusq; lucem, cum ille iam æternitatis^o
 constitutus in ianua, perueniret ad labo-
 rum coronam: tum verò lætior P. Andre-
 as, exultare, & dicere: Proxima hora est! Ô
 beatum me! qui certum accipio nuntium,
 perueniendi ad hoc bonum, quod medul-
 litus expecto, & concupisco. Agat gratias^o
 DE o meo, quibus agendis ego per valedi-
 cinem non sufficio. Vitæ deinde totius ra-
 tio-

tionem, & discutiendæ conscientiæ tempus ponere exaggeratiùs cepit, sacrâq; exomologesi præmissâ, veniam peccatorum, magno cum dolore, & pietatis sensu obtinuit; totamq; noctem alterius præmeditationi vitæ, & inuocationi cælestis opis seposuit. Illucescente sole, aduocato Neophytorum Sinensium tenero grege, vltimo agoni, ex ritu Christiano, benedicto oleo inunctus est, mente adeò futuro certamini intrepida, & constante, vultu ad deuotionem & pietatem composito; vt & mysterij distinctè perciperet sensum, & verba præeuntis Sacerdotis, respondendo ad singula, compleret. Christianis, quâ poterat consolatione impertitâ, dimissis; precibus obnixis cum Patre Superiore egit, vt sibi tanquam pauperi, minimi pretij tumbam (quam confici, ex sono, & strepitu intellexerat) adhiberi curaret: deinde sibi, vt præsens, adeò necessario tempore, assisteret. Vtrumq; ex præscripto Societatis Constitutionum fore, promissum. Omnium itaq; securus, totâ mente cælitum prægustandæ felicitati incubuit. Cùm post mediam noctem, currente horâ secundâ, lecto assurgens P. Andreas, Patrem de Mattos præsentem, in
hæc

hæc verba allocutus est: Accipe, quæso te, Pater, quâ potes veneratione, Sanctum nostrum Patrem **IGNATIVM**, qui ecce me præsentia suâ dignatur; Dux, fociusq; itineris mei, futurus huc aduenit. Interrogante Patre, quibus officijs eam venerationem testari deberet? nihil ad interrogationem **P. Rudomina** respondit; sed oculis certo obiecto defixis: Ah, inquit, mi Pater! quàm decori maiestas vultûs! quis splendor circumfusus Sancto! Beati huius comitatûs? quàm illustris facies! En quàm benigno aspectu me contuitus, ad se inuitat! iubetque hæc mortalitate excedere! Aspectu postmodum viuido, sequi quempiam præcuntem videbatur, donec & intenta oculorum acies paulatim languesceret, & ipse naturalis calor, placidam declinaret in mortem.

Nondum plenè illuxerat dies, cùm audito Patris, è viuis excessu, frequentissimi conuenêre Christiani; qui magna deuotione, & pietate, Patris circumfusi corpori, eum Sacerdotis cultu Sinici, deposûere loculo ligneo, & spectandum amicis liberiori tempore proposûere. Mansit ita, oculis condolentium amicorûm expositus, vsq; ad

ad diem octauam Septembris. Quo tempore auditus est a nonnullis Christianis gratus quidam, & suavis in Ecclesia concentus, odorq; suauissimus, corpori circumfusus. Et Pater Iulius Alenus in Fôutum degens, eodem, quo Pater Andreas è viuis excelhit tempore, adeò insignem lucem, totâ suâ Ecclesiâ radiantem, fulgentemq; admiratus est, vt meridianâ claritate splendidior (quamuis secundâ post noctis medium hora) videretur. Splendor is erat gloriæ, quam eo tempore consecutum Patrem Andream, piè Pater ille est arbitratus. Funebri pompâ elatum extra urbem cadaver est, ad destinatum funeri hominum Societatis IESV locum: (mos siquidem obtinuit Regni illi, nullus vt mortuorum, etiam præcipuæ auctoritatis, intra urbem sepulchrum collocare possit; sed in amœniore, intra pomæria, loco, eminentem quempiam collem, eumq; arboribus confitum eligat, quem funeri designet) Hunc nuper Societatis IESV Superior, pretio, in eum vsum, comparauerat, collemq; altiore loco editum, & crucis positâ effigie, tanquam Christianorum insigni ornatum posuerat. Christianorum ibidem operâ, &
elec-

eleemosynis, tum Patris Andreæ deponendo corpori, ædificatus infra fornix est; tum aliquot circum circa erecta domicilia, quæ, recolligendæ per Exercitia Spiritualia conscientia Christianorum, seruirent. Parentatum funeri est, corpusq; illatum tumulo, cui⁹ supremo lapidi, hæc, Sinicis, & Lusitanicis expressa literis, inscriptio, incisa fuit: **Pater Andreas Rudomina, oriundus in Lithuania, Sacerdos, qui venit in Regnum Sinarum, ad prædicandum Evangelium; in eodem, postquam laborasset quinque annis, obiit 5. Septembris. Anno Domini, 1631.**

Gratissimam illis in Regnis Patris Rudomina memoriam, sunt testata Christianorum frequenter sepulchrum Patris inuisentium supplicia vota, & preces: quibus, non tam animæ ipsius (quam cælo admissam confidebant) suffragari, quam potius necessariam suæ indigentia implorare opem, fatebantur. Hæc in Sinensi Regno acta, & à P. Benedicto de Mattos è Societate, literis mandata, manu propriâ Pater Albertus descripsit: vt tam sanctæ vitæ felici exitu, inflammaret conterraneorum Polonorum,

ani-

animos: quatenus, ad felicis mortis, legitime certantibus promissam coronam, etiam à Septentrione frigido, in vltimi Orientis plagas, non pigeat deferre sacrum amoris DEI, & proximi ignem: quem non regionum terrarumq; situs, sed ille accendit, qui ignem venit mittere in terram; nihilq; magis in votis habet, quam vt accendatur.

C A P V T X V I.

*P. Marcelli Mastrilli Martyrium in
Iaponia susceptum.*

PRæclaro exemplo sanctè transactæ, & obitæ vitæ, aliam quoq; descriptionem addidit Pater Mećiński, profusi per extremâ supplicia sanguinis, in causâ Christianæ Fidei apud Iapones à Patre Marcello Mastrillio è Societate IESV. Cuius itineris, comes equidem P. Albertus designatus fuerat; sed illa ventorum tempestas, & Hollandicarum nauium insultus, atq; occupata, & capta, quâ P. Albertus vehabatur, nauis, hoc amicorum vnitum par, violenter distraxerat.

Pa-

Pater itaq; Marcellus Mastrilius, postquam in Indias, magnâ totius Europæ expectatione peruenisset, illicq; dignam, quæ prodigio singulari cælitus restitueretur, vitam, magnis probasset in periculosa navigatione exantlatis laboribus, impetratisq; diuinitus beneficijs; ad eam, quam sibi Sanctus FRANCISCVS Xauerius, manifestè ex vulnere mortifero decumbenti conspicuus, enixè commendauerat, Iaponiam, omnibus studijs contendit. Versaq; in magnam illius opportunitatem, illa ab Hollandis intentata concertatio est. Siquidem, quâ Gubernator cum Patre Marcello uehebatur, Prætoria, ventorum abrepta vi, Manilam vsq; delata est. Quæ Insula Iaponum proxima terris, sola poterat, aliquem, in Iaponiam penetrandi, offerre modum. Sed non simul atq; naui excendit, ire in Iaponiam, quamuis omninò id desideraret, P. Marcellus potuit. Famâ quippè virtutis, sanctitatisq; illius, Gubernatorem Manilæ pellexit, vt eum comitem bello, quod Saracenorum aliquot Insulis deferebat, adscisceret; habiturus ipsius orationum feruentia suspiria, in vicem magnâ ignium vi excussorum globorum, quibus Mahometis

per-

perfidiam fulminaret. Nec spe delusus suâ
est: Tantum enim momenti aggressioni illi
Patris præsentia contrulit; vt exiguâ manu,
munitissima aliquot propugnacula, armis,
militèq; , & victualibus instructa, suorum ia-
cturâ minimâ, feliciter receperit; vbi ante-
signani instar, vexillum Sancti FRANCISCI
Xauerij, miraculosâ imagine insigne, ordi-
nibus prætulisset, & ter, intra ipsum confi-
ctum, apparente sibi eodem sancto, nouis²
in hostem additis animis, pugnæ restituif-
set. Feliciter belli tractato negotio, redijt
Manilam, alteri se accinctur⁹ prælio, quod,
non armatâ manu aggrediendo, sed, inui-
ctâ patientiâ, hostilia omnia perferendo,
peracturus erat. Itaq; , quàm poterat occul-
tissime, ritu gentis fabricatam nauiculam,
sociosq; instruit, qui Iaponicum in littus²,
Japonico lembo sese deportarent: quod &
factum est. Fauère venti, & ardentis illius
desiderij, æmulati vota, ad Saxumæ por-
tum, illam Christianis periclitantibus, ab
Occidente exposuère subsidiariam opem.
Post excensionem factam, dimissis, qui vsui
futuri non essent, socijs, vix duobus relictis
comitibus, profundis se syluis, & saltibus
abdedit; vt inter illam nemorum solitudi-
nem,

nem, operiretur occasionem, se, quopiam modo, adiuuandis in Fidei constantia Iaponibus, clam inferendi. Verum non diu tuto esse inter hasce latebras licuit. Dum enim repellendo frigori, paruum instruit focum, indicio altius emicantis fumi proditus hostibus est; qui iam ante, nauigium, quo Pater Marcellus venerat, assecuti, socios interceperant omnes; & vni illi inuestigando loca late omnia scrutabantur. Inuenere hominem orationi intentum, & suo illo foculo, quem excitauerat, longè ardentiori intus flammâ, quæ vultu toto, oculisq; promicaret, accensum; cuius reuerentiâ, & timore, nemo illum accedere, omnes mirari, nec prius manus ei iniicere ausi sunt, quàm spontè (oratione finitâ) ad eos progressus, capiendi sui facultatem fecisset. Tum primum frequenti militum stipante cohorte, quæ mille ducentos & sexaginta numeraret apparitores, Nangasachum, celeberrimam Iaponiæ urbem, deductus est, & ante Præsidem constitutus. Huius interrogationibus, cum non ex mente responderet, & comitum saluti (quos captos ignorabat) intentus, in eo esset, vt inuolutis responsis, eorum incolumita-

mitati prospiceret, dictorum exquirendæ veritati, tormenta adhiberi iussa sunt, cruciatu, si vnquam auditus est, exquisito, & acerrimè vitalia ipsa affligenti. Alligato quippe ad scalas homini, plures aquæ cyathos violenter per infundibulum ori ingerunt; aquam deinde infusam visceribus, non minore, quàm infuderunt, violentiâ, compresso inter duos asseres corpore, exprimunt; vt ore, naribusq; emanans humor, subtiles quasq; lædat sensuum portas, & ipsa secum trahat viscera, maiore vi concitata. Eiusmodi tormento diem integrum diuexatus, & cruciatus Pater Marcellus, planè impos virium in carcerem conijcitur, quo vltimo perferendo supplicio, fieret validior. Secutum id non multo post tempore, quo euocatus è carcere Pater Marcellus, & Iudicis sententiâ. ad foueæ supplicium est condemnatus. Itaque apparatus sunt supplicio omnia. Producitur plenus Christianæ fortitudinis, & animi Pater, mediâ capitis parte rasâ, & minio tinctâ (quod signum apud Iapones insanix, læsiq; capitis est) tanquam verus Athleta. Apostoli instructus monito. Qui vult sapiens esse, stultus fiat, vt sit sapiens; ore, aq.

• iniuriam Christiani nominis, ferrato veſte prohibito, & ocluſo, ne quidpiam vltimi ſolatij adſtantium Chriſtianorum auribus infunderet; manibus præterea à tergo reuinctis, ſtrigoſo, ac elumbi iumento imponitur. Hoc itaq; apparatus ductus ad deſtinatum ſupplicij locum eſt, per patentem ciuitatis plateas, præferente vno ex militibus labarum, in quo craſſioribus literis deſcripta ſupplicij cauſa, quo facilius à quolibet lægi poſſet; & ſenſus eius erat. Hunc hominem ſtultum, ob violatum edictum Regium, & contemptum, quo omnis extera prohibetur Religio, morti eſſe tradendum, euſdem Decreto Regis.

Tandem in agoni ſuo deſtinatâ areâ, artiſſimè toto circumligatus corpore, demiſſo in foueam capite, corpore genuum tenus ſupra terram eminente, è pedibus ſuspenditur. Paſſus eſt inuerſionem adeò atrocem, conſtans lætusq; illamq; grauiffimam viſcerum conuulſionem omnium, intercluſâ respirandi liberiùs facultate, toto quatruiduo, magnâ delibutus dulcedine cæleſti, ſuſtinuit; ab Octobris 14 die, vsq; ad decimam ſeptimam diem Menſis euſdem:
do-

donec, ob reuerentiam festi cuiuspiam, quod ex superstitione Iaponum, non permittit cæforum corpora insepulta relinqui, capitis damnatus est. In cuius amputatione, illud singulare, & admirandum contigit, quòd grauiissimi ponderis romphæa, cuius ictu vnico, præpingui bouicaput amputari consuevit, vix ad ictum tertium, priorib⁹, vix tenuiter, cutim ipsam tangentibus, resectum fuerit. Sæuitum postmodum in occisi Patris corpus, frustatimque concisum, & igni absumptum in cineres⁹, sparsum in mare; tali condimento suauiores eas facturum aquas, quibus noui in dies Martyres, eandem nauigarent ad coronam. Supra illam, in qua Pater Marcellus pependit foueam, stella quædam miræ pulchritudinis apparuisse visa est, edoctrum idololatrias Iapones, etiam ab obscura fouea, Christianis oriri in perpetuas æternitates radiatura sidera. Prætorium autem, & tota Nangazachi ciuitas, ad ictum carnificis⁹, quo P. Marcelli petebatur caput, magno terræ motu allisa contremuit; admirantibus Iaponibus, vnus hominis ad ictum, totam expauescere Insulam, & inusitato illis regionibus terrore quati.

Et hanc narrationem à Lusitanis, certamini adeò glorioso presentibus acceptam, describi curauit Pater Męciński, quàm ego eadem, quã accepi fide, hic refero. Non quòd ignarus sim, post diligentem inuestigationem, multò auctiora edita ab alijs de Patre Marcello, sed vt hæc illis minimè dissona pateant, socijqu; certamen, alterius socij laureã coronetur. Interea, quem valetudini consulentem suã, reliquimus Patrem Albertum, iterum reuisamus.

C A P V T X V I I .

Itineris Iaponici Occasio & apparatus.

Reparatis, quo poterat meliore modo, viribus, Pater Albertus, in illud destinatum animo Iaponicum iter, seriò incubuit; iunctusque Patri Antonio Capecio, eiusdem consilij, & intentionis socio, in regnum Cambøiã, maiorum imperio profectus est. Vbi aliquo temporis spatio commoratus, solitam virtutis opinionem suã, omnium animis defixit. Regis præcipuè ipsius, qui, in illa demissione, & religiosa modestia Alberti, sanguinis quoqu; & narium

lium decus, mirificè adamauit, & veneratus est. Ille verò totum, quod sibi charitatis Christianæ officia reliquissent, tempus, addiscendæ Iaponicæ linguæ, & eorum legendis characteribus impendit; vsus ad id magno adiumentò residentium Camboiæ, mercantiumq; Iaponensium: quamuis postea non ore, sed vulneribus, omniq; sermone eloquentiori patientiâ, apud Iapones, pro Christo legatione esset perfuraturus.

Atq; dum inter hæc studia non segniter versatur cum socijs, Pater Emmanuel Diaz Japonæ Prouinciæ Visitator, fatis decessit. Substitutus in locum ipsius, designatione Superiorum Pater Antonius Rubinus, vir, præter insignem vitæ sanctimoniam, humanis, diuinisq; scientijs eruditus, quas, præcipuo Indiæ loco, in Collegio Cocinensi professus est: multisq; annis idem Collegium, ac postmodum Piscariense, Rectoris potestate gubernauit. Hic, vbi ad Admodum Rñdo Patre Generali Mutio Vitellescho munus sibi iniunctum accepisset, quatenus Iaponiæ Prouinciam, in summas adductam difficultates, adiret; eiusq; concussum, & labentem statum, quantum vis

humana cælesti ope adiuta posset, fulciret; simulq; Vice Prouincialis titulo, Religiosis Soc: in Chinenfi Regno degentib⁹, præesset: tanquam votorum suorum, & totius, in Societate, per varios labores exactæ ætatis, vnicam amplex⁹ coronidem, profusis vber-
tim lachrymis, muneri manum admouit; non tam dignitatis onere, quàm liberâ Iaponicæ profectio-
nis dispositione, & si ita, placeret DEO, profundendi sanguinis aditu lætus. Quare, moris reiectis omnibus, Manilam se proripuit, vt ibi collato cum Patribus alijs, ipsoq; Governatore loci consilio, quidquid maturandæ ad Iapones profectio-
ni commodum esset, studiosè prospiceret. Affudisse feruenti animo Patris Alberti recens oleum hic rumor videbatur: datis enim continuo literis, obnixè cum Patre Rubino egit, non amplius differret, animi sui vota, tot iam annis per continuas dilationes protracta, seu viuendum, seu moriendum in Iaponia esset: & vitam, & mortem, æquè se in manus diuinas permis-
sisse; proinde, cuius ipse Præses esset, socium admitteret profectio-
nis, & agonis. Annuuit ardentibus desiderijs Pater Visitator, cumq; è Missione Camboiensi, vnâ cum

Patre Antonio Capecio Manilam euocat, magnâ vtriusq; properatione parendi, & excessu tanto gaudij, vt tarda illis vela, lenes venti viderentur. Manilæ Gubernator, Dominus Sebastianus Hurtadus de Corcôera, certior de aduentu Patrum reditus, omni officiorum, & humanitatis significatione Patrem Albertum profecutus, hospitem prior in Collegio inuisit ipse; venientemq; postmodum ad palatium suum, suscepit erecti baldachini honore, sub quo collocatum Patrem alloqueretur, tractaretque; & veluti præsumeret honorem, quem ei, omni honore maior pro Christo captiuitas, & mors comparabant. Hic, cum celeratis studijs, futuro itineri disponuntur omnia, iterum velut ex portu iam soluentibus, noua difficultas remoram iecit. Subodorati nempè Camboiæ, aliorumq; locorum Præsides, quò Patris Rubini, aliorumq; intentio aspiraret; & quod, Manilensis mansionis prætextu, Iaponiam destinarent; veriti, ne grauis quæpiam iactura, ex eorum profecione, commercijs, opibusq; suis immineret, (cum non in eos tantum sententia Imperatoris desæuiat, qui illuc sponte suâ venerint; sed in eos

quoq; qui iter adornant, & commoditati prospiciunt) tum apud Patrem Visitatorem, tum apud Gubernatorem Manilæ, efficacibus egere literis, iter vt eorum, non modò nullo adiuuaret subsidio, sed quibus posset modis præpediret. Non frustra hæc Patri Visitatori propositæ fuere rationes, qui ita promouendam alacritatem fidei susceperat, vt nullius dispendio, periculoq; constaret. Quare operiri interea commodiorem occasionem certum habuit. Vna hæc fuerat, & vltima peculio suo timentis dæmonis machina, qua Diuinæ augmentum, gloriæ amoliri cum non posset, saltem retardare nitebatur. Mansere tamen Patres eâ expectatione suspensi, & tanquam à ianuis patentis paradyfi, iterum redire in mundi solitudinem iussi. Sed non immunita sunt eorum studia, fomesq; extinctus, qui spei, fideiq; feruentis tam diu foueret scintillam, donec suæ maturum flammæ incendium sequeretur.

Ergo iam Annus Domini supra Millesimum Sexcentessimus Quadragesimus Secundus aderat; neque amplius protrahendam esse visitationis suæ obligationem P. Rubinus existimans, tanquam classicum

Ja-

Japonico itinere cecinit; certam diem deſtinans, quâ clâm alijs inſcijs, ne in comunem famam vulgaretur profectio, fuerant diſceſſuri. Gubernator ſupra nominatus, Patris præcipuè Alberti, probè compositis moribus, virtutiſq; indice modeſtiâ deuinctus, vbi iam concluſam de traiectione in Iaponiam Patrum Soc: ſentetiam cognouiſſet, totum negotium ſibi diſponendum accepit; proprijs impendijs, ſumptu ad octonorum millium regalium accedente, nauigium, classiariosq; inſtruxit; & præter conſuetum pecuniæ demenſum, nouâ inſuper liberalitate deductorum in Iaponiam Patrum, præmium, naucleris, nauarchisq; & classiariæ turbæ, ad ſex pondo milia argenti pertingens, pollicitus eſt. Diſpoſitis in eum modum omnibus, reliquum fuerat, vt non modò à Manila in Iaponiam, ſed quodam modo à portu mortalitatis, ad aliam Patriam vela facturi, quiſq; ſuis, quos in Chriſto dilexerant, amicis, vltimum per literas vale precarentur.

Pater Albertus cum Collegio Cracouienſi, nihil foueret in præcordijs ardentius; præter datas ad Collegium plenas affectûs,

&

& benevolentia literas, etiam, quæ duo in vita habuerat charissima, nempe Christi è cruce pendentis, ebore elaboratam effigiem, & Beatissimæ DEI Genitricis Virginis ære depictam imaginem, eidem Collegio addixit: vsus in transmittendis operâ P. FRANCISCI de Rôâs Societatis IESV, Manilæ tum degentis. Qui licet modis omnibus contendisset, pretiosum adeo pignus in nostras vsq; terras integrum transmittere: ea tamen infelicitas navigationis fuit, vt circumuento ab hostibus fidei nauigio, Christi quidem effigies, cum eo quo vtebatur Breuiario combusta arserit; Diuæ verò Virginis imago integra, serò tandem ad Collegium Cracouiense delata, asseruatur tanti Patris mnemosinon, inter pretiosa Diuorum lipsana repositum. Quod totum meliùs testatum faciam, si Reuerendi Patris FRANCISCI literas apposuero, quæ, præterquam quòd rei seriem aperiant, etiam laudem, & testimonium singulare Patri Alberto nostro attribuunt. Primis itaq; ad Patrem Rectorem Cracouiensem datis, 1647. Kalendis Augusti ita loquitur.

Non iniucunda obiecta mihi occasio est, quâ absens, per epistolam, ab extremis Philippinarum

oris Reuerentiam Vestram conuenirem. Lator
 quàm maximè, ubi pijs aliorum iussis obtempe-
 randum est, & votis unà meis indulgere. Fortu-
 natissimum Martyrem, ac Apostolicum virum Pa-
 trem Albertum Męcinium, hac in urbe Manila,
 noui, unicè dilexi, ac humanissimè pertractaui:
 à quo & mihi præstita officia sunt, eà voluntatis,
 & beneuolentiæ significatione, quam, ut nullo, pro
 dignitate, in Dei famulum opere, promeritus sum;
 ita & verbis, non dicam assequi, sed nec innuere
 posse confido. Antequam ab urbe Manila in Iapo-
 niæ Regna, Beatus Martyr adnauigaret; inter
 cetera, quæ cura meæ studioq; committenda volu-
 it, haud postremum illud fuit; ut, ubi pro Christo
 gloriosissimè occubuisse, rumor certus dissemina-
 ret, Christi Domini è cruce pendentis imaginem,
 ebore elaboratam, unàq; Deiparæ Virginis effi-
 giem ære depictam, ad Reuerentiam Vestram
 transmitterem, ut in Cracouiensi sacello ea Diui-
 nitatis suspenderentur simulachra, quæ, in morta-
 litate hac, siue inter nos omnium virtutum gene-
 re, siue apud barbaros Ethnicos, innumeris cru-
 ciatibus, ac sanguinis effusione intentissimè co-
 luit. Quod ut inter vos tanti Herois diuturnæ
 memoria, ac pientissima Martyris in Patriam ob-
 seruantiæ, singulare euadat argumentum, bono
 alite, Cruci affixum Dominum, consonum Marty-
 ris

ris monumentum, unâq; Diuinam Matrem, Romam usq; transmitto; ut illinc ad Reuerentiam Vestram, per Patrem Procuratorem Polonia, deferatur. Quod ut fieret; ut Venerabili Patri è memoria haud excidit; sic Reuerentia Vestra, ac Cracouiensi Collegio, gratissimum fore pignus confido. Hæc ille. Sed vbi de successu sinistro nauigij, combustaq; Christi Domini è cruce pendentis icone inaudiit; idem ipsum alijs literis 14 Aprilis, Anno 1648. datis, significauit his verbis.

*Reuerende Pater Procurator Generalis,
Prouinciæ Lithuania.*

PAX CHRISTI.

Superioribus annis rumor hic percrebuit, repetitis à Regnis Iaponia, tum buc Manilam, tum Macaum nuncijs delatus (ut in annuis literis ad Reuerendum Patrem Nostrum Generalem perscripsi) Patrem Albertum Męciński Societatis nostræ, inter innumera tormentorum genera, ac scrobis supplicium vltimum, solezni inter Iapones, his temporibus, crudelitate, feliciter, & sanctissimè occubuisse, eâ quam totis precordijs exarserat, Martyrij laureâ potitum. Ut felicitatis tantæ fama ad me peruenit, quem unicè hîc dilexeram, ac per amicè tractaueram, illicò ut Martyrem re-

ligio.

ligiosè venerari capi. Exin opera pretium me
 facturum duxi, ut etiam à Sancto Martyre in
 Japoniam adnauigante in mandatis acceperam,
 si quæ apud me Religionis ergo seruabam Patris
 monumenta, ad Reuerentiam Vestram in Euro-
 pam transmitterem. Itaq; Martyris Breuia-
 rium, imaginem Cbristi Domini è cruce penden-
 tis, ebore elaboratam, vnâq; Beatissima Virginis
 icona, ut in Cracouiensi sacello, in tanti Martyris
 memoriam suspenderentur, ad Reuerentiam Ve-
 stram Romam deferri mandauit. Sed, ut sunt
 marium, ventorumq; effectus varij, innumerâq;
 pericula; dum ex hac urbe Manila, varia nauic-
 cute ad prægrandem onerariam in alteram Insu-
 lam properant, hostium subitaneo impetu occupa-
 ta, huc illucq; diffugiunt; præ cæteris, quæ Sancti
 Martyris monumenta deferebat, nè in prædonum
 potestatem veniret, à nostris ultro combusta est,
 proficiente in littus nautâ. Nec miror: uti Bea-
 tissimus Martyr se viuum varijs cruciatibus obtu-
 lit, ac cadauer, uti mos est inter Iapones, flammis
 vorandum addixit, sua, post obitum hic, hoste
 persequente, comburi permiserit. Attamen inco-
 lumis è flammis, Sacra Deipara imago euasit;
 eamq; modò, eidem Collegio, ac Sacello Cracouiensi
 destino, enixè rogans Reuerentiam Vestram, ut
 Româ Cracouiam quàm citissimè deferri curet.

Inte-

Interim Reuerentia Vestra, hanc, qualiscunq; illa sit, in Sanctum Martyrem, cunctosq; Prouinciæ Polonia Patres voluntatem, equi boniq; consulat: ac commendatum habeat in suis Sanctissimis Sacrificijs, ac orationibus.

Præter id, adeo insignè donarium, non inferiorem venerationem eiusdem scriptæ Collegio Cracouiensi literæ merentur, quas iam iam discessurus Patribus Fratribusq; dedit in hæc verba.

Reuerendi in Christo Patres & Charissimi Fratres.

PAX CHRISTI.

VLtimum in hac vita valedicturus istas scribo. Siquidem iam Dominus meus vocat me ad onus crucis sue ferendum: & moriendum in illo theatro Athletarum suorum, qui id sanguine suo purpurauerunt. En iam, post superatos Oceanos, & tot pericula, mari, terræ, post captiuitatem Hollandicam, & alia multa mortis pericula superata pro nomine IESV; vltimum supererat mortis genus: quod, quamuis crudelissimum, secundum tamen vitæ æternæ, gaudens amplector. Post aliquot dies circiter, dum hæc scribo, aggredior luctam contra Tyrannum spiritualem, cui præsentabimur ad confitendum no-

men

men Domini IESV; Tyrannum, inquam, ebrium sanguine Martyrum Christi. Video iam hic renouata Dioclesiani tempora, & furentem Sathanam in inuentione cruciatuum. in caput eorum, qui euangelizant verbum Dei. Et iam cathena, catasta ignea, craticula ferrea, sartagine, rota, acus unguibus inferenda, cruces, fouea, gladij, & alia dira tormentorum genera à Diabolo inuenta. in oculis meis versantur. Sed veniant hæc, & omnia Inferorum tormenta, tantum Christo meo fruar. Non puto hæc tormenta, sed ferta; non cruciatus, sed coronas, pridem animo concupiscenti preparatas, qua magis inuitant, quam arcent. Congratulamini mihi, & congaudete, quia Domino placuit, hunc Orientis hortum, sanguine Aquilonis rigare; & pro peccatis, pro quibus mihi pana ingens debebatur, me ad palmas, & coronas vocare. Misericordias ergo eius in æternum cantabo. Vado lætus, confisus brachio Omnipotentis, & patrocinio Deiparæ Dominae meæ, per quam mihi, hæc tam admirabilis gratia, & omnia alia bona, toto tempore vitæ meæ fluxerunt; cui tanquam admirabili gratias humiles persoluo; & omnes ad illius deuotionem, qua tam in me peccatorem liberalis fuit, inuito. Nemo ita ambiuit imperia, & coronas, ut ego propter Christum carnificum ma-

nus; nemo maiori sedulitate ridendos honores mundi, & diuitias vanas quæsiuit, ut ego locum inter diros cruciatus, pro Domino meo ferendos. Dabunt confidentiam magnam peccatori miserabili, ictus, & plaga cruenta ante Tribunal Christi: & spes vita æterna erit mihi firma, si lauro stolam meam in Sanguine Agni. Dum has recipietis, iam, ut confido in misericordia Domini, cursum peregrinationis meæ finiam. Et scitote, quod præ omnibus Societatis Collegijs, hoc maximè dilexi, in quo Dominus meus qualiscunq; substantia mea, heres fieri dignatus est. Valete millies. 2. Iulij 1642. Datum in Insulis Philippinis, in itinere Iaponico.

Seruus in Christo,

Designatus ad mortem pro Christo,

Albertus Meçinski.

Scriptit & sorori suæ superstiti patrio idiomate sub eadem die has, quæ sequuntur.

Litera Dominationis Vestrae ad me date, magnum mihi attulere sensum gaudij, quod præterquam saluam, & incolumem utramq; Dominationem Vestram cognoui; etiam neptem meam intellexi adoptatam esse in tutelam, & patrocini-um Domini mei, qui, longè solidiore curâ, eius necessitatum, Patronum, ac tutelarem aget, quàm ego in saculo omnium virium mearum contentio-

ne egissem: modo, quod illius est, tantum Patrem demereatur, humilitate profundá & fideli curâ mandatorum eius. Ego verò ultimùm hasce literas scribo vobis, cùm me iam inuitet, & euocet ad portandam crucem suam Dominus meus. In qua, si me spes mea, fiduciaq; certa non fallit, intra duarum, aut trium hebdomadarum decursum, perueniam & ego, inter carnificum manus, ad præfixum mihi terminum mortis obeunda pro veritate, & confessione fidei ipsius. Progressurus abeo in theatrum illud redundans sanguine Martyrum Christi, ad subleuandas animas, tyranni persecutione depressas quam, sagax animarum hostis industria, ad dimouendas statu beatitudinis aterna fidelium mentes, inuenit. Versantur iam mihi præ oculis, tyrannica supplicia, qua nullus hæctenus Diocletianus reperit; sola Demonis versutia orbi alijs ignota, & recondita, hic produxit Et quamuis difficilia sint percensendo; tamen, Dei ope freto mihi, toleranda. Minimum me arcent hæc omnia, tanquam cupienti animo preparata. Memoriam appello Dominationis Vestrae, quantâ animi mei siti, hæc in Polonia adhuc degens desiderauerim, mori pro Domino meo, qui morte crucis acerbissimâ pro me prior ipse mori dignatus est. Totam rationem spei meae deposui, in auxilio potentis dexterae

ipsius; in patrocínio Pretiosissima Parentis Benefactricis meae; in ope Patroni, & Protectoris nostri Diui FRANCISCI Xauerij. Aderitq; mihi Dominus meus in omnibus tribulationibus, & pro suo nomine decertantem adducet ad brauium, & palmam aeterna felicitatis. Inde verò cognoscat, & intimè animo deponat Dominatio Vestra, quantum expediat, obsequiis se deuouere diuinis; qui ob has mundi nugas, & inanias, quas pro eius nomine reliqui, tanto me dignatur honore. Nemo ambitione unquam pari, mundi fastum, & gloriam quaesuit, ut ego horam hanc; nemo auiditate maiori diuitias, auriq; copiam scrutatus est, quàm ego tradi in catenas, & vincula, amore Saluatoris mei. Magnis mihi impendijs constitit hic locus, sub manu, & securi carnificis mori: nunc me Dominus meus eò pro-uocat. Quare libens induo vestem purpuream, sanguine agni immaculati tinctam, ad confundendum Satbanam, ad maiorem Domini Nostri IESV Christi gloriam, ad auxilium, & subsidium animarum. Vestris autem Dominationibus, tum & nepti, nepotiq; meo, testamenti loco, ut potè proximè sanguine mihi iunctis, benedictionem caelestem Domini Nostri IESV Christi, cuius causa libenter morior, relinquo. Commendo vobis amorem super omnia DEI, benignam erga pau-
peres

peres ſubditos miſericordiam, ſed præcipuè erga
 Sanctiſſimam Dei Parentem Virginem, pium,
 deuotumq; affectum: cuius ego materno fauori,
 & protectioni, totum quidquid in vita habui,
 bonum, attribuo. Hæc ſi ego efficaciter vobis
 perſuaſero; ſpero fore, vt nos in caeſti patria,
 magno mutue conſolationis fructu, reuiſamus.
 Non dubitet porro, vbi ſingulari miſericordiâ
 Dei, ante thronum gloria ipſius, cum victricî
 laurea conſitero recentem memoriam habitu-
 rum me, tum vtriuſq; Dominationis veſtrae, tum
 Perilluſtris proliſ. & unâ amicorum omnium.
 Datum ex itinere Iaponico.

In eundem ſenſum, licet paulò ſupe-
 riori tempore, cùm necdum Manilam
 veniſſet, ad vnum è noſtris ſcribit.

Sufficit, ſatiſq; eſt tibi amantiſſime Pater,
 quòd Reuerentia Veſtra in medio tribulationum
 verſetur; multumq; pro honore, & gloria Diuina
 propaganda ſuſcipiat impendj, & conatùs. Ego
 verò licet tanto iam tempore aditum laborum
 tentauerim; tamen impediētibus peccatis meiſ,
 deſideo, & penè facio nihil. A tempore captiui-
 tatis mea finito, Macaum redj, agra valetudi-
 ne, viribus laſiſ; inibiq; menſibus quinque haſi aff-
 xus lecto; & poſtmodum, nescio quâ ratione, ad
 maiorem firmitatem, roburq; redj. Fortaſſe eſt

voluntas Domini mei uti obsequio meo ad aliquam expeditionem suam. Ego quidem Missionem Tunchinensem interpretatus sum primâ fronte; sed ubi sparsus est rumor Iaponia Imperatorem obiisse; expedit interim prestolari, nec sinere elabi occasionem, ad quam Deus vocat me. Enixè rogo Reuerentiam Vestram, impetret mihi Diuina auxilium gratia; quo subnixus, possim illius promouere gloriam ubiq; & in omnibus rebus, omni meliori modo, qui mihi in hac vita possibilis est.

Tandem post alias omnes (quarum plures interiêre, nec earum quærendi copia fuit) ista est extremarum lacinia literarû, in qua omnes aliæ in Poloniam deportandæ cum valedictione, in Iaponiam nauigaturi Patris ALBERTI, inuolutæ fuerant, missa ad piæ memoriæ Patrem GEORGIUM Cislak Prouinciæ Polonæ & Lituaniæ Procuratorem, Romæ degentem.

Mitto ultimas literas Reuerentia Vestra; dirigat ad eos, ad quos pertinent. Mitto in memoriam mei Collegio Cracouiensi imaginem meam, & crucifixum in Sinis factum. Et quia scripsi aliàs latè Reuerentia Vestra, vale ultimum dicendo in hac vita: iam nunc non scribo. Dum has accipiet, puto cursum meum finiam in manu carnicum,

R. P. Alberti Męciński.

151

ficum, pro fide IESV Christi: post triginta dies, plus minus id futurum puto. Citò scribo, nam vocor ad metam. Vale millies amice charissime. Datum in itinere Iaponensi 2. Julij. 1642.

Reuerentiæ vestræ Seruus in Christo
ad mortem pro Christo designatus
Albertus Męciński.

Coronet verò has Patris Alberti nostri literas à Patre Antonio Rubino, Præsìde, & superiore huius manipuli Martyrum, magno spiritu exarata epistola: quâ & suos solatur subditos; & illis, qui iam precibus, iam auctoritate iter hoc impedire conabantur, sufficienter respondet. Quam idcirco hîc inserui, constet vt idem propositum ambientibus viris, quàm magno spiritûs, virtutumq; feruore impellantur ij, qui adeò difficilem subeunt pro Christo decertandi aleam.

*Reuerendi in Christo Patres & Fratres
Charissimi.*

Non putauì permittendum, ire in occasum hunc diem, quin vltimum dicerem vale Reuerēdis Patribus. Charissimisq; Fratribus meis, quorum recentem memoriam defero mecum, non modò scriptam, sed impressam cordi meo, illo amo-

re, quo erga singulos affectus sum in Domino; quos
 ut amaui semper, ita confido amaturum me; non
 modò quamdiu viuere permissum fuerit è calo,
 sed & postmodum manente æternùm integrâ le-
 ge, finem non habentis amoris. Certum, ac deli-
 beratum mihi est, officij mei munus in Iaponia
 exequi, quo placuit Diuina prouidentia humeros
 meos degrauiare. Sincerè autem fateor, me nun-
 quam aliàs ausurum fuisse, etiam cõsilio, aliquem,
 ad suscipiendam Missionem hanc, adhortari, nisi
 præcederem exemplo: cùm benè recorder, vnã
 è boni pastoris conditionibus, hanc à Summo Pa-
 store esse designatam, quòd bonus pastor ante oues
 suas vadat. Quando itaque Deo, citra omne
 meum meritum, placuit, constituere me Pastore
 electarum ouium suarum; quomodo possibile est
 Carissimi Patres, & Fratres mei, ut permittam
 me arceri, ab executione conditionis adeò grauis,
 & necessaria! Prætexent fortasse aliqui, & que-
 rentur, operà se meà destitui: sed mihi promptũ
 est dicere, relinqui illos à me sub alis Diuina Pro-
 uidentia, & protectionis, quæ singulorum votis
 efficacius est responsura. Et ut id, quod magis
 me mouet, aperiam: Admodum Reuerendus Pa-
 ter noster Generalis, non ideò Visitatorem me
 feri voluit, ut in Macaënsi Collegio totos insu-
 mens dies, manducarem, biberem, indormiremque

nego-

negotij; sed ut irrequieti sideris more, commissum muneri, & subiectioni mea oberrarem circum. Cuius quia principalis locus Iaponia est; aequum censeo, eò me proficisci primùm, & ex ipso decernere aspectu, quidnam adferri remedij possit animabus, omni destitutis spiritali subsidio, & collocatis in extrema necessitatis puncto. Possibile equidem iudico dari mihi posse occasionem commodam, eadem naui remeandi ad vos, ut presentibus minoribus auxilijs, suppetias maiores submittam: si tamen placuerit negare Deo, immoriar officio meo; ut cognoscat mundus, Societatem, omni quo potest possibili modo succurrere, & prospicere illis, quorum curam suscipit, Christianis. Utque veritatem confitear, inde mihi rem grauissimam ab Admodum Reuerendo Patre Nostro factam, cum me hic Visitatorem creauerit, iudico, (non quod aliquando gubernationis mihi onus depoposcerim, siquidem liberum me per Dei gratiam ab hac cogitatione sentio) quòd occasio aperta mihi sit deducendi ad effectum antiqua desideria mea, qua ad hanc expeditionem Iaponicam Dominus mihi communicare dignatur. Valdeq; rudis, & ignauus essem, si, ad manum opportunitate delata, eam elabi sinerem, & non potius obuijs vlnis arriperem. Sunt autem adeo vehementes impulsus, quibus me ad hoc suscipien-

sciendum iter moueri sentio, ut, si iterum vi-
 dendum mihi Macaum foret, putarem omnino in
 mari demergendum me, propterea, quod Diuina
 repugnauerim vocationi, ad instar illius Iona,
 refugientis exequi, quod ei mandauerat Deus.
 Itaq; Patres, & Fratres mei, boni consulite pro-
 fectionem hanc meam; sequar vocantem Deum,
 ipse nouit, quo successu. Ego nullum amplius de-
 fectum, & incommodum timeo: subuenit in omni-
 bus magna suauitate Deus. Non impediunt
 tantum bonum meum: multoq; magis non retar-
 dent, nec intercipient gratias, quas placet Deo
 festinare pro me. Scio quid mihi, & Ordini no-
 stro prosit. Quis scit utrum hac voluntas Dei
 non sit, hoc itinere meo aperire oclusam diu por-
 tam, quo Reuerentia Vestra possint assequi anxia
 vota, & desideria, qua communicat Deus. Mei au-
 tem iactura quantula est? praterquam quod
 Sanctum hoc Collegium magno liberabitur gra-
 uamine tanti unius peccatoris, propter cuius de-
 merita, forsasse subtraxit multas gratias; alias,
 si ego absuissem, concessurus. Permittite proyici
 in mare hunc miserabilem Ionam; & cessabit ma-
 re, eiusq; tempestas à vobis. Præbete consensum
 itineri meo, ut compleam perfectè id totum, quod
 Deus vult compleri à me. Non amplius me di-
 ctis, scriptisq; literis affligite, identidem, ut re-
 deam,

deam, ſuadendo. Nolite cor, animamq; meam ex-
 cruciare penitens, tot comparatis rationibus,
 qua conuenientia, minusq; valoris apud me ha-
 bent. Non ſuccenſeant huic fratri, ſeruog; ſuo;
 nec eiufmodi edant planctus, & commiſerationes,
 quibus attendere in preſens non vacat. Imò
 potiùs congratulatione fraternâ, proſequantur
 me: iungant via mee ſanctiſſimorum Sacrificio-
 rum, & orationum ſuarum ſuccurſum, bonamq;
 apprecentur viam. Deus (dicant) deducat illum
 ſaluum, & faciat aſſequi metam deſideriorum
 ſuorum; ad portam adeò deſiderabilem exſcen-
 dat. Siquidem, hoc modo, felici acclamationum
 circumfuſus applauſu, recedam conſolatus, ple-
 nusq; ſpei, Dominum noſtrum, confidens, auditu-
 rum preces ſeruorum ſuorum. Quanta enim ue-
 ro hac mea eſſet felicitas! ſi placeret Deo, vitam
 me in hoc paſſu amittere; aut, dicam meliùs, pre-
 tioſè lucrari. Non ſum equidem promeritus tan-
 tum bonum: gratia hæc ingens eſt, nec cadit
 ſub meritum. Non ſum dignus, qui vitam me-
 am ipſius expendam amore; me tamen proyicio
 intra eius Diuina brachia, vt ille diſponat de
 me, prout ipſius Maieſtati gratius videbitur.
 Et quid vereamur mali, in loco adeò ſecuro
 conſtituti Prouidentia, & Gubernationis Diui-
 na? Tenemus eius promiſſum. Nemo eas de ma-
 nu mea

nu mea rapiet. Licet omnis tormentorum ex-
 promatur vis, quam humana malitia potest
 depromere; non tamen sufficit ad nos, & sinu, &
 brachijs Dei Nostri emouendos. Verum, & indu-
 bitatum est, nos pro Christo pati: sed & illud cer-
 tum Christum esse, qui patitur in nobis. Sensus
 Diui Cypriani est, qui ita ad Martyres: Dimica-
 te constanter, scientes vos sub oculis præ-
 sentis Domini dimicare: qui non tantum
 seruos suos spectat; sed ipse luctatur in vo-
 bis, ipse, in certamine agonis, & coronat,
 pariter, & coronatur. Et alio loco dicit: Mar-
 tyrem hilariter, & exultando pati. Hoc
 solum ipse conuoluens, quod ex illa cru-
 delitate carnificum, plus, pro quo patitur,
 Christus ipse patiatur. Et hoc sensu explicat
 S. Ambrosius. Vado Romam: intellexit ergo
 Petrus, quod iterum Christus crucifigen-
 dus esset. Quod si ipse in nobis Dominus pati-
 tur, quid metuamus? Hoc unicum videtur non
 esse consultum bene, quod omnes vnà simul in Ia-
 poniam moueamus. Nam si mihi resolutum cali-
 tûs est, ad metam vsque peruenire: & illis proce-
 dendum erit. Sunt verò Pater Antonius Ca-
 peci, Pater Albertus Męciński, P. Didacus Mora-
 les, P. Franciscus Marquez, putog₂ nobis adfutu-
 ros comites quatuor seculares. Alij autem Pa-
 tres mei,

tres mei, annum ſequentem præſtolabuntur, alijsq; qui euſdẽ ſentẽtia fuerint, his præmiſſis quinque prius, qui iam ſunt deſtinati. Præſtet hoc Diuina Bonitas, vt Iaponici ſecuritas itineris, non ſecularium, & mercatorum operâ, ſed Religioſorum potius aperiatur labore. Reuerentia Veſtra omnem adhibeant operam, vt ſuccedant his, qui iam ſunt deſtinati. Nos verò planum reddemus eis iter, aperiemusq; portas; modo illi interea præparent, & colligant, quàm poſſunt abundantiffimum commeatum virtutum, & mortificationis; totum cor medullitùs mancipando Deo: repudium verò perpetuum omni indicendo commoditati. Niſi hoc fecerint, expeditioni huic aptos ſe minimè iudicent. Quanquam videre mihi videor, eorum omnium corda, & affectus, ardentiffimo ſuccedente deſiderio, bullire, vt amore Chriſti, Iaponum ignibus, quàm citiffimè torreatur; in foueisq; ad eò crudelibus, & formidandis appendantur; addente animum magnâ ſpe, eò quòd appropinquet regnum calorum. Dato tamen, quòd mihi immuni Iaponem voluerit: de toto ulteriori progreſſu diſponam, ſcribamq; eadẽ, quæ nos deductura eſt, nauì Pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras. IESVS ſit refugium veſtrum. Si vos inceſſerit deſiderium
alloquen-

alloquendi mei, & videndi, defigite oculos in crucifixo Christo IESV: ibi me inuenietis ad eius proiectum pedes, & cum peccatrice Magdalena desilentem grauiam delicta mea. Hic mihi locus est acceptissimus, à Domino meo designatus: hic ego decumbo, hic noctes diesq; trabo. His amplexu meo strictè illigatis illud suggero: Da mihi o Bone IESV, vt sequar vestigia tua: da Domine IESV, da quod iubes, & iube quod vis. Quibus ipsis verbis epistolam hanc concludo, & singulos vestrum omnium, quo maximo possum, completor affectu, & ad pedes vniuscuiusq; deiectus, cum lacrymis deprecor veniam, buit maximo peccatori. Dignentur mihi condonare defectus omnes in gubernatione commissos. exiguaq; adificationem, quam hoc tempore commorationis meae in hoc Collegio praestiti. Spiritus Sanctus impleat corda vestra: charitas Christi possideat animas vestras. Amor Christi IESV, & Beatissima Virginis Deiparae inhabitet in mentibus vestris. Et idipsum toties dum repeto, commendo me Sanctissimis Sacrificijs & orationibus Patrum Fratrumq; omnium Manila 4. Iulij 1642.

Omnium seruus in Domino,
 Antonius Rubinus.

CAPVT XVIII.

Iaponico littori exponuntur Patres, & continuè agniti, Iudici sistuntur. Eorum interrogatio, tormenta, & mors.

Quisq; pro affectu, studioq; suo, postquam per literas, amicis, terris, orbeq; diuisis, vltimam essent valedictionem, & salutem impertiti, accinxêre sese demum, proximæ expeditioni itineris sui. Atq; vbi Collegij Munilensis socijs, tenero amplexu fuissent infusi, vberimisq; lachrymis vltimam allocuti; vestes, quas vsui Religioso habuerant, deponunt; & quo occultiore viâ Iaponiam illaberentur, gentis in morem, detonsâ comâ, vestem, & habitum reliquum, nationis consuetudini accommodant. Videres mirabili quodam ingenio pietatis, conflari in vnum, sæculum, & DEVM; in vnumq; compositum redigi, Religiosum mundumq;. Erubescabant, ad aspectum insolitæ vestis, Religiosi Patres; sed & illa, quæ intus in animo flagrabat, charitas, profani vestimenti nouitatem, suâ, quâ abundat, sanctitatis luce excusabat. Ita illi
 è pieta-

è pietatis ingenio, modò Religiosi, iam
 verò Iapones, vt suo ab alijs distinguuntur
 habitu; ita maiori, quàm vt calamus edi-
 cat, animi iubilo, & exultatione, supra sp̄e,
 aduersaq; omnia erecti, accensâ aliorum
 animi piâ æmulatione, vbi sollicitas eius-
 dem felicitatis lachrymas emouissent, 9.
 Julij, Anno 1642. horâ post medium no-
 ctis proximâ, ex Philippinis Insulis, prætex-
 tu suppetiarum, ad vindicandam ab Hol-
 landis Formosam Insulam, inferendarum;
 reuerâ Iaponiæ adeundæ, & eliberandæ Ec-
 clesiæ Christi, Formosissimæ Sponsæ gratiâ,
 soluerunt. Quis nauigationis eorum suc-
 cessus fuerit, quàm felicibus velis, illa peri-
 culosis Typhonibus subiecta maria, sulca-
 uerint, incognitum nobis est: hoc certum,
 mensem vnum nauigatione extractum, do-
 nec ad Augusti 11 diem, Iaponiæ proximè
 admoti, in exiguam Insulam Saxumæ di-
 ctam, excensionem fecêre. Illâ primùm
 die affectos dices votorum metam, &
 gaudij: vbi suspenso primùm ad inuisitatam
 felicitatem animo, mox vberiore inundan-
 te lætitiâ, in genua depositi, fixis in cælum
 oculis, leuatisq; manibus, Diuinæ Proui-
 dentix ductum, regimenq;, magnâ actione
 gratia-

gratiarum celebrarunt. Videbatur tellus⁷
illa vix ſufficere frequentibus oſculis, læ-
tisq; lachrymis, quibus illi pacem precati
Patres, tanquam Bonæ Spei amplexati ſunt
Inſulam; quâ ſoluturos breui ſe ſperabant,
proprio effuſo ſanguine, in poſſeſſionem
feliciffimæ æternitatis⁷. Perfuncti hoc pie-
tatis titulo, vbi aliquantum hilari, piæq; vo-
luntati, & communi lætitiæ liſaſſent; ſubi-
tario opere, protegendis à graui regionis
frigore corporibus, tugurium excitauêre;
vt hoc modo, etiam habitationis titulo, &
poſſeſſionis iure, Iapones eſſent. Verùm,
non erat voluntas Diuina, diutiùs hâc
caueâ prohibere Athletas ſuos, quos ille
campo, & arenæ deſtinauerat. Intra enim
dies aliquot, frequentiffimæ littoribus⁷
omnibus inſidentes vigiliæ, nouos incolas
deprehendêre: & illi exiguæ circumfuſi ca-
ſulæ, poſtquam ſingulos Patrum tractauif-
ſent militariter, catenisq; & vinculis de-
grauaſſent; Nangazachum, ciuitatem to-
tius Iaponiæ præcipuam, deduxêre die 21
Auguſti. Quod adeò à longè peregrinos⁷
hospites acciperet diuerſorium, carcer
erat, & crudeli neci adiudicatorum homi-
num, malè olida ergaſtula, in quæ compe-

dibus, catenisq; graues, compacti sunt Patres. Noctem illam duxere insomnes, cum iam veluti prægustarent propinatum sibi cælitus passionis calicem; totiq; exhauriendo, cælestis auxiliij pronam opem supplices implorarent: quatenus non degeneres Societatis IESV Filij, ex hoc primo, qui eis imminabat conflictu, referrent Christianæ fortitudinis, & victoriæ palmam.

Postridie vt erant ligati, & catenis in opprobrium onusti, ante Præsidem constitere. Qui, ad Patrum infirmendam constantiam, & conciliandam sceleris audaciam, transfugam quendam Christianæ fidei, & Apostatam, Ioannem de las Chiaues nomine, aduocauerat; qui interpretis loco esset. Hic primùm, Præsulis iussu, quærere ex Patribus institit, vndenam essent? quis illos casus, aut propositum, inuexisset Iaponum terris? cuius rei perficiendæ studio illic commorarentur? Patres vnanimis, Visitatoris ore, respondere. Sacerdotes se esse Christi IESV, & ex eius Societate Religiosos: causam itineris non aliam, quàm vt sanctam, veramq; prædicarent IESV Christi Fidem; quæ cæli sola aditum aperit mortalibus; & quam tantopere abominantur Iapones,

pones, malè in Saluatorem suum grati, nec satis gratiæ ipsius correspondentes; qui, pro eorum incolumitate, & salute æternâ, immania quæq; tormenta, & mortem abominandam crucis voluit perpeti; modò illi æternæ damnationis, & inferni flammaram euaderent debitam sceleribus suis sententiam. Cùm verò à natura homines sint maturi iudicij, & ad res ex vero pensandas perspicacis ingenij, & tamen repudient, adeò manifestam veritatem; fieri non posse, vt in illo extremi iudicij decretorio die, euadant supplicium ignis, æternarumque pœnarum. Tum Ioannes, Gubernatoris iussu, ad delinimenta, & fraudes conuersus, hortatur, velint ab ea, quam adeò proteruè tuentur, religione recedere; & eis se, Gubernatoris, adeòq; Imperatoris ipsius nomine, grauiissimo interposito iuramento, polliceri; nullam rem fore, quam animo designarent, quæ non illis continuò liberalitate Principis conferretur: inter minima autem computarent, auri, argentiq; diuitem gazam, & quæ familiæ domesticæ vsui essent. Commoti grauiùs, & irritati compellatione adeò indignâ Patres, eorumq; Superior Rubinus, magno animo in Apo-

statam illum inuectus est. Apage, inquit, perfide Apostata: quæ te Tygris, quæ Læna, partu crudeli, profudit? quæ viperina rabies veneno suo paut, qui audeas desiderijs nostris, Deiq; nostri sacrosanctis mandatis, adeò dissimilia obtrudere? An tu constantiam nostram, eiusmodi puerilibus crepundijs, & propositione adeò insigniter stolidâ vis experiri? scilicet proculcato, & sordido luto, postposituri sumus, ipsius meridiani elegantiam cœli? Recede hinc procul primogenite Sathanæ: gazam, diuitiasque, & munera, in tuam perditionem habeto: mors nobis, ignis, cruces, & taureæ, & quidquid infernus tormentorum exeret, potiora sunt. Ad hanc plenam libertatis, & fortitudinis Christianæ vocem, tanquam fulmine tactus Apostata, disparuit: neq; amplius, in conspectum Patrum, conscientiam facinoris, vim veri non sustinente, venire ausus fuit. At illi, immorâ fronte, eandem, cum Superiore suo, constare sibi sententiam testati, corpus vltro durissimis tormentis deuouere, pati, & perferre omnia cupere, vitam, & quidquid mundus maiore pretio æstimat, aspernari; vt tantæ admirationis virtutis, etiam in barbari Præsidis peccatore,

Etore, attonitam sui excitaret reuerentiam.
 Repetitâ postmodum interrogatione sci-
 scitatus est Gubernator; venerintñe in no-
 titiam Patres seueri edicti, quo Xogun, se-
 xaginta Regnorum Imperator, ab ingressu
 imperij sui prohibuit omnes Castellanos,
 Lusitanosq; omnes, maximè verò Sacer-
 dotes Romanos; propositâ in transgresso-
 res poenâ capitis, aliorumq; immanium
 suppliciorum, nullâ hominum, persona-
 rumq; exceptione: ideòq; & diligentissi-
 mis excubijs, terras omnes, portusq; cir-
 cumdedisse, ne quâ aditus eiusmodi adue-
 nis pateret, qui, religionis prætextu, motus
 in Regno, & tumultus seditiosè excitarent?
 Quod si hæc perspecta haberent, quânam
 stultitiâ adacti, sponte suâ, vltimum capiti
 discrimen arcesserent? Constitisse sibi Im-
 peratorum edicta respondit omnium no-
 mine Pater Rubinus; scire se immanitatem
 tormentorum, & suppliciorum, ante iam
 executioni fuisse mandatam: sed vrgeri se
 efficacioribus, & grauioris momenti impe-
 rijs, quæ, à Supremo Regum omnium Im-
 peratore DEO, eiusq; Filio IESV Christo,
 haberent, ad proferendam gentibus his
 Euangelij lucem; eosq; ad agnitionem veri
 DEI

DEI deducendos: cuius sanctissimæ voluntati, vt promptissimè morem gerant, paratos se, non vnã modò profundere vitam: sed quamuis replicata centies corpora, & multiplicatos artus haberent, ipsius hæc amore, nouis, iteratisq; supplicijs immolarent. Et quidem præpeditos se properatâ hæc captiuitate, magnâq; deiectos spe, quam conceperant plurimos ex Iaponibus ad DEVM deducendi: sed & sic, omnem illis adimi euadendi in extremo iudicio occasionem: cùm, omni clariùs loquelâ, & sermone, laceris artubus, ipsâque crudeli morte testaturi sint veritatem eius Numinis, pro cuius promouenda gloria, hæc, quâ nihil in terris magis formidabile est, mors, & atrocissimæ pœnæ, tantâ auiditate, & desiderio expeterentur. Dixêre hæc Patres ad eò præsentî animo, vultuq; non in rugas collecto, sed firmo, audaciq; vt ipsa loquentium grauitas, & emicans generosi animi impetus, circumstantium, ipsiusq; Præsidis emoueret admirationem; & in tanta eorum libertate dicendi, vltiorem suspenderit respondendi, aut interrogandi facultatem.

Itaq; de concertationis arena deducti,
ite-

iterum carceri, ergastulisq; suis, Christi Athletæ mancipantur. Augetur excubitorum frequentia; alimonia, orizæ aquæ incocta, exiguo dimenso definitur; vt agrè retinere vitam, famem nunquam possent, repellere. Hasq; inter ærumnas carceris, & situs, vnum, & alterum exegere diem, donec supplicio necessaria pararentur.

C A P V T XIX.

Describitur Tormenti aquæ genus, eiusq; experimentum à Martyribus susceptum.

BReui eã concessâ morâ, ad supplicium bibendæ aquæ damnati sunt Patres. Quod cùm sit crudelissimum, & excogitissimum; ita vni, & primario Iaponicæ crudelitatis ingenio est adscribendum. Alligatur Martyr ad staturæ suæ compares scabellâ fortissimè, (sinistrâ duntaxat manu vinculis expeditâ, quo possit, apprimendo eam pectori, motam iam à constantia fidei mentem significare) caput illi erecto collo supinum constituitur, quo ad absorben-

dam, infundēdamq; aquam reddatur commodius. Taliter constituto, carnificum manu, infundibuli instar, excavatus ori imponitur scyphus; cuius foramine, tantum aquæ in os violenter ingeritur, vt, repleto corpore, vix sit liberæ respirationi locus. Tum deinde, hinc inde positas tabulas, viri fortissimi, quàm possunt arctissimè, toto conatu comprimunt; & quam ante infuderant aquam, medullitus eliciunt: quæ maiore coacta impetu, fertur violentius, secumq; sanguinem trahens, nervos ipsos, interioraq; perumpit; eo acerbiorè, quo interiore magis dolore: ita vt qui hoc perfunguntur tormento, viribus destituti, planè reddantur semineces, & exanimati.

Hoc itaq; tormento, cui semel tolerando humanæ vix sufficiunt vires, singulis, aut alternis diebus, Christi seruorum constantiam experiri libuit. Fuitq; hæc, inter alios Iaponicos Martyrum triumphos, celeberrima Patris Alberti Męciński, Sociorumq; eius laurea; quæ cum alijs, non modo immanitate supplicij, sed & ipsâ productione pœnâ, & mortis diuturniore morâ decertaret. Protracta fuit ad septem vsq; mensium spatium hæc quotidiana ferè laniena,

niena, contendente ad brauium Martyrum
constantia; seu pateretur carnificum diras
manus, seu corpus vltioribus perferen-
dis tormentis, illa modicæ quietis interea-
pedine durarent. Quanquam videre erat,
decedente corporis vigore, augeri magis
alacritatem spiritus, & illa dispendia vale-
tudinis, compendium fieri aternitatis.
Contendebat in Pugilibus Christi, cum ob-
stinata Tyranni peruicacia, Christianæ Fi-
dei, & Religionis, Petræ instar immobilis
fortitudo. Dies illa quæ vocabatur quietis,
plena erat melancholiæ, tristisque animi;
cùm ad tormenta procedendum erat; pro-
limine carceris, Patres, sæuus lictor inue-
nit; adeoq; gaudentes, quia digni erant,
pro Nomine I. S. V. contumaliam pati. Cen-
ties, & quinque ferè vicib⁹, tãto cum dolo-
re bibere affusam aquam; certi torrentem
se voluptatis bibituros apud eum, qui nec
aquæ frigidæ calicem inanem esse præmij
voluisset. Adeo, iuxta literam, aquæ multæ
non potuerunt extinguere charitatem;
imò aqua hæc ignem accendisse visa est;
adeo ex ipsius crudelitatis eluione, ar-
dens semper maiora patiendi sitis, cor Mar-
tyrum adurebat.

Tandem cum Præsidis pertinaciam, hæc, adeò firma, & tot mensibus infracta constantia pudore suffunderet; non ampliùs tentandam ratus aleam, à qua plus sibi, Dijsq; suis ignominia polliceretur, quam gloria; terminare tandem epotas aquas grauissimo congiario instituit 16 Martij, 1643. quoad vltimam satietatem expletis, mortem sequentibus inferendam diebus, expectarent. Namq; Præses, postridiè congregatis Assessoribus, conceptis verbis, mortis protulit sententiam, eamq; continuo significari Patribus imperauit. Tum verò audito decretorio obitus sui die, non tanquam terreni Iudicis, sed veluti cælestis ad requiem inuitantis Patris, acceptauere. Depositi primum in genua, intimâ actione gratiarum cælestem Patrem profecuti sunt, adeò, vt vultum quoq; tot supplicijs pallidum, & exanguem insolita hilaritas accenderet, magno dubio adstantium Iaponum: ne fortasse imperitiâ idiomatis ipsorum, lapsi, magis de liberatione sua exultarent, quàm mortem sibi denunciatam intelligerent. Ideòq; Gubernator est congratulationum festiuâ appreciatione attonitus, iterum eis, ad intelligendum meliùs, perlegi

legi sententiam, hac ipsa die, executioni mandandam, iussit. Fassi sunt illi, Iaponico idiomate, plus quam sibi intellectam, eam sententiam, tot animo gaudia, tot voluptates cumulasse; nihil sibi vnquam, maiori expectationi, & exultationi fuisse, quam pro eo, hoc vitæ profundere extremum, à quo vitæ initia, immortalitatis promissa haberent; quiq;, eorum causâ, vnus è mortalibus effectus, vitam per extrema supplicia profudisset suam.

C A P V T XX.

*Vltimo Fossa supplicio Pater Albertus,
vna cum Socijs defungitur.*

ERgo eâdem die 17 Martij, ad feralis^r executionem edicti Iudex processit. Euocati è carceribus Christi Athletæ, & ad maiorem contumeliam irrisionemq; (gentis more) mediâ capillitij parte depilati, & minio depicti, emacidis, scabieq; infectis^r mijciuntur iumentis: ipsi constricti catenis, non manus modò, sed & ora (ne quid Christianum ipsis possent inimicis precari)
fre-

frenantibus. Sed & in abscondito, cælestis Patris patebat eis secretum: & causa, cuius gratiâ potuissent loqui, ipsius Iudicis inscriptione legebatur. Qui breui chartaceo supparo, describi, & a quolibet deportari voluit sententiam, edictumq; suum; constaret vt incolis, cuius rei gratiâ paterentur. Edicti formula hæc erat.

Imperator Iaponiæ, tulit in hosce mortis sententiam, eò quòd in ipsius Regnis prædicare conati sunt. Eadem Romanam, à cuius promulgatione multis ante annis fuissent prohibiti.

HIs itaq; patientiæ suæ, & mortis testimonijs insignes, oberrauere præcipuas Nangazachi plateas, expositi ad irrifionem, sibilos, & conuicia Gentilium: ad spectaculum cæli, encomia, & applausus Angelorum. Ibant illi, trophæum quisq; patientiæ, inter inconditæ multitudinis iniurias, & exhibitationes, ad montem vsq; Martyrum circumferens. Ibi primùm equis exsuccis depositi, inuenere parata mortis futuræ instrumenta, quæ illos vitæ æternæ fuerant redditura. Quare tanquam carissima.

ma.

ma peregrinationis ſux, & tot perpeſſorum laborum pignora, mercesq; toto Oceano quaſitas, quiſq; pro ſe eligere, obuijs amplecti brachijs, premere oſculis, rigare profuſiſſimis lachrymis, quas plenum gaudij pectus miniſtrabat; nec antè dimittere, quam barbarâ carnificum manu raperentur.

Sed non diu poterant auelli ab ijs inſignibus, quibus mox arctiore vinculo fuerunt adſtringendi. Singuli enim, primùm in terram deiecti, duobus ad inuicem ſe ex oppoſito neçtentibus, ſtriçtiſſimè ſunt alligati loris, (ſiniſtrâ manu, ex eodem quo ſupra motiuo libera) quæ ſupernè in diuerſas ſeiuncta partes, ſeruirent vſui crudelitatis maiori. Mox è furcis, quæ pro numero reorum, ſupra ſingulas foueas, aquâ fetenti, & putridâ impletas, erectæ fuerant, inuerſa corporis mole, è pedibus appenſi demittuntur capite in foueas, ita profundè, vt ſupra illas vix cingulo tenus eminent; naresq;, & os ipſum, aquis ſordidis immerſum, eatenus retinerent, quantum ad leue, & violentum ſuſpirium, vix aliquid exigui ſpatij ſufficeret. Ira demiffa corpora, circumegère in vnum orbem designati cuiq;

torto-

tortores: illiq; supernè laxi hæctenus funes, strictiùs in vnum redibant nodum, donec totam corporis molem aliquatenus eleuarent: quâ sublatâ, iterum demittitur corpus, & suâ sponte intorti funes, iterum alio gyro frequentissimè circumuertentes, ita in vertiginem agunt; vt & intus cõmotâ præcordia, plurimùm sãguinis ad os adigãt, & illo non naturali situ, & orbiculari conuersione, tota cerebri constitutiõ firmitate dimoueatur suâ: totumq; corpus, multiplici, ac tædioso suspendio excarnificatum, pro constitutione, & firmitate valetudinis, in plures, aut pauciores dies superuiuat, grauiissimo cruciatu, paulatim violentam mortem accersente.

In hoc, cum Socijs, Pater Albertus collocatus supplicio, quantum permittebat, illa contrarij situs importunitas, in gratiarum actionem Diuinæ Maiestati effusus, gaudebat de obtento desideriorum fine, fruebaturq; illo patientiæ, fundendiq; pro veritate sanguinis exercitio: & ei, à cuius cælesti auxilio, in hoc vsq; tempus fidelis seruus, & constans perstiterat, adnumerabat vltimas sanguinis guttas, ipsamq; animam, illibatæ testem fidei, & victimam, pro

tōt Infidelium illuminandis mentibus deuouebat. Idem fecere reliqui Patres. Quorum primus, vt Antesignanum decebat, Pater Antonius Rubinus, & muneris, & ætatis prærogatiuâ, die 22 Martij, sexto, postquam appensus fuerat, die, præcessit ad palmam. Secutus eundem Pater Albertus Mećiński, 23 Martij, vbi septem foueæ dies, credo amantissimæ suæ per totam vitam DEI Parentis honori, dedicasset. Superuixere alij vsq; ad dies nouem; nempè Pater Antonius Capecius Italus, P. Franciscus Marquez, Lusitano Patre, Matre Iapone, è Familia pijssimi Francisci Bungenfis Regis oriundâ genitus, Pater Didacus Morales, è Prouincia Manilæ. Quorum vbi fractum languore suspendij vigorem, & vix leniter spirantem animam, eamq; extra facultatem mutandæ constantiæ aduertisset, præcipitari mortem amputatis capitibus mandauit Iudex. Factumq; id est die 25 Martij, tanquam inuitante Reginâ cæli ad celebrandam Annunciationis suæ sollemnitatem in cælis, qui tam fideles nuntij Filij sui, perstitere in terris. Extracta è foueis corpora, in foro publico, ad ludibrium, & crudelem postmodum Ianienam sunt exposita.

ta. Accurrere enim frequentes barbari, & latas, grauesq; secures, (quas Catanas vocant) innocentibus adegere corporibus, membratimq; concisa, dignum immanitate sua facinus, igni, magna copia accenso, cremare. Et quasi parum fuisset sauisse flammis, residuos funeri cineres, alto immersere Oceano, ne sic quidem, vndis, flammisq;, virtutis suffocaturi memoriam, quae etiam intra profundos aquarum gurgites, gemmarum instar colluceret caelo; illosq; monstraret beatos cineres, qui semen essent regenerandis olim corporibus, ad tyrannorum confusionem maximam, ad sui voluptatem, de conspectu Diuini vultus mirificam; cuius amore momentaneum hoc vitae passi essent praecidi, ut aeternum gloriae pondus mererentur.

Eiusdem passionis, & victoriae participes facti sunt duo, qui spontaneam operam obsequio Patrum addixerant, externi Adiutores. Quorum alter Thomas Iapon, multis annis Ecclesiae, & sacrarii curam Camboiae perfunctus, hanc demum prouinciam apud Iapones, continuandi, & coronandi hactenus positos labores, depoposcerat; primusq; ante alios 20 Martij, e foueae tormento,

to, victricem animam cælo reddidit. Alter è Cocincina oriundus, postquam duos adhuc socio superuixisset dies, doloris impotentiâ, an resistentiâ naturæ violentâ, manu illâ liberâ, motum aliquem edidit, quem defectionis esse signum, arbitrati Gentiles, continuo fossâ extraxere. Sed iam extra fomenta, & medelam, naturæ debilitas processerat: eodemq; die virâ defunctus est, christianè & piè, vt sensus, & experientia communis illic præsentium testatur, qui motum eum, non fuisse profectum ab homine rationis compote, certò affirmant. Diuturnitas enim supplicij, turbatis sensibus, & capite, inusitati sanguinis defluxu, repleto; continere iam tum, in officio, ratione, iudicioq; sensus nullo modo poterat. Et, vt quidam testatur Iapon, qui multis annis Nangazachi, interpretis apud Hollandos vice functus est, morali certitudine firmum esse, hunc iuuenem, cum alijs, mortem pro Fide Christi obiisse; cum iam tum, cum depositus est, sui compos nullo modo fuerit.

Et hunc quidem fortunatissimum sortitus est, conatum, laborumq; suorum terminum, P. Albertus Męciniński, cum alijs

eiusdem profectionis socijs, qui omnes, constanti confessione, approbauere Christianæ Religionis firmitatem, nullis annorum, temporumq; interstitijs, nullâ regionum, mariumq; distantia conuellendam; sed quotidie triumphare in Athleticis suis, inuictum Imperatoris Christi, eiusq; Ecclesiæ, Apostolorum Principi Petro inhærentis, robur: contra quod, nulla Tyrannorum crudelitas, sed nec portæ inferi, præualebunt.

C A P V T XXI.

Exultatio Christianorum, de felici morte Patrum.

VT primùm Manilam, Macaumq; delatus est expectatissimus rumor: Patres nempe in Iaponiam missos, magnâ Christiani nominis gloriâ, respondisse inuictâ patientiâ Religionis sacrosanctæ honori; decertasseq; feliciter certamen illud, ad quod illos eduxerat Christus, vt vincerent: difficile dictu est, quâ animi exultantis significatione fuerit acceptus, effusis omnibus

bus ad referendas Diuinæ Maiestati, & Sanctissimæ Deiparæ Virgini gratias; quòd, cum suo Immaculatissimo Conceptu (hâc enim die, nempe 8. Decembris, 1643. hæc noua acceperunt) tam beato eos rumore cumulasset. Indeque à primo die illius vespere, effulsere tum Aræ omnes Diuorum illustrius, ad templa omnia supplicatio decreta solennior, festiui in templorum apicibus, vestibulisque; accensi ignes; qui nocti, noctem eriperent, & repræsentarent diem, multiplicato concentu; quem, & bellica, & Ecclesiæ campana æra, totâ ciuitate, personabant. Donec, Oriente iam sole, signum salutandæ Diuæ Virgini, è Summa Ecclesia, campanâ maiore indictum. Simul è præsidio, & arce, simul ex omnibus Hispani Regis, quæ copiosæ aderant, triremibus, (ita disponente Generalissimo Præsidente, Domino Sebastiano Lobbo di Sylueira) quidquid erat machinarum, fusiliumque; tuborum, grato mugitu personuit; commisso inuicem grandium tormentorum, boatu, cum minori manualium machinarum canore; interpellantibus, & militariter acclamantibus Præsidarijs: **Viuant Serui Dei.** Totum antemeridianum tem-

pus, ordinum omnium frequenti congregatâ multitudine, inter solennes gratitudinis contestationes peractum est, Ambrosiano ad laudandum DEVM hymno decantato publicè, actisq; DEO immortalis gratijs, qui Athletas suos, in magnum Societatis, & Orbis Christiani decus, adeò felici condecoravit victoriâ. Vbi ad vesperam, inclinavit dies, solenniori lætitiâ triumphus Christi seruorum effulsit. Quando, eiusdem Præsidis ingeniosâ dexteritate, præter insignia dispositorum totâ vrbe luminum decora, & crepitantium flammarum innocua ludibria, coronam repræsentavit Martyrum: totam, ad æmulationem naturalium gemmarum, artificioso ignium colore, radiantem, quam hinc inde lambentes flammæ distinguerent, subitis quandoq; radijs circumpositum ærem, collustrantes. Fecêre applausum, quantum locus ille tulit, exquisiti Symphonicarum, diuerso instrumentorum Musicorum concentu, tum repetito populari totius multitudinis clamore; vitam, & immortalitatem, & gloriam Seruis DEI apprecantium. Ex aduerso, quâ Collegij patebat aditus, templiq; sita erat facies Patrum, Chri-

Chriſti Athletarum fortiffimorum, luminari-
bus ipsis, appositè expressa legebantur
nomina; vt eorum animi ardens Chriſti
amore feruor, non alijs exprimerentur.
characteribus meliùs, quàm igneis, atque
flammanibus. Neq; hæc vnus dici angu-
stijs festiuitas circumscripta fuerat: mansit
toto protracta octiduo, concurrentibus
vicinis populis terrâ mariq;, & in ea exul-
tantis ciuitatis lætitia, benè cognitorum,
sibi antea Patrum, Operariorumq; facta, &
exempla relegendibus.

Hæc, quæ de Martyrio Patrum, deq; eo-
rum vita, scripta subiicimus; partim ab eo-
rum, dum viuerent, lecta sunt authogra-
phis; partim post mortem diligenter per-
uestigata, & tum ex Hollandicis Ephem-
eridibus (quas magno studio Ioannes Elſdra-
chtus, Præses commercij Hollandici, in
Japonia conscripsit) accepta; tum deinde
per Patrem Andream Xauerium, & Ioan-
nem Burges, ex aliorum, qui Giacatræ, Tun-
quini, & Camboiæ negotiantur, vera esse,
sunt cognita. Hæc q; vt talia, P. Emmanuel
de Azeuedo Prouinciæ Iaponiæ Visitator,
nouâ inquisitione lustrata, & morali certi-
tudine (vt ipse ait) cognita, Anno Domi-

ni 1644. ad Patrem Antonium Franciscum Cardin, Iaponiæ in Vrbe Procuratorem, transmisit: vt, quidquid ad humanæ fidei, certitudinem requiriri possit, tantorum, videatur sufficienter expleuisse testificatio Auctorum.

C A P V T XXII.

P. ALBERTI MĘCINSKI,
Animi & Corporis Effigies.

Mihi verò coronidem operi huic imponenti, reliquum est, vt Venerabilis effigiem viri, proponam hęc, non tam colorum, quàm virtutum, quibus enituit, expressam ductibus.

Atq; vt ab ea incipiam, quæ fundamentum est reliquarum, viuâ nempè, & ardenti Fide; satis illam præclare inde deduci posse arbitror, vnde Abrahami, Mosisq; fidem, plurimum extulit Apostolus ad Hebræos scribens, *quòd elegisset magis affligi pro populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem; maiores diuitias existimans, thesauro Ægyptiorum, improprium Christi: de Abrahamo*
au-

autem: Fide obtulit Abraham Isaac; cum tentaretur, unigenitum offerebat. Quamuis enim amplissimis fortunæ stipatus esset donis; totus tamen firmo aliorum, quæ inuisibilia sunt, desiderio flagrauit; illam prætexens Sacrosanctæ Fidei, articulis immobilem, certitudinem Reuelantis DEI: ut eam non modò confiteri coram hominibus non erubesceret; sed eum confessioni suæ campum inquireret, & à Superioribus suis flagrantissimis precibus extorqueret, ubi & contrarietas obijcienda fuerat periculiosior, & quod humanæ rationes non euincerent, apud barbaros, Fidei quæ; hostes, id ipsum sanguine, & quæ omnibus alijs carior est, vitâ, per supremos cruciatus extinctâ testareretur. A qua firmiter menti impressâ certitudine, secuta est resolutissima quædam, à seipso, auxilijs quæ; humanis remota, in DEO autem radicata, & fundata fiducia, quâ, homo imbecillâ valetudine, educatione tenerâ, tot se credidit periculis, mari terrâ quæ; duodecim annorum spatio, mente, animo quæ; intrepido perferendis. Quam in eo confidentiam laudauit singulari præconio Pater Franciscus Roas Societatis IESU, tum temporis in Iaponia Prouincialis, ad-

ductis in testimonium ipsius Patris Alberti literis. Verba illius sunt 1646. 14 Augusti, literis ad Patrem Procuratorem Poloniae expressa. Vota sua in DEO vno penitus reponere, in Venerabili Patre, præ cunctis animi ornamentis eluxit; quæ in hac, quam hîc appingam, epistolâ ad me datâ ex Cagaxana arce Philippinarum extremâ orâ, singulariter emicat. Quam, inter pretiosissima Patris Alberti, in Iaponiam abeuntis monumenta, pietate, & obseruantia in futurum Martyrem adductus, accuratius seruabam.

Pater Prouincialis Franciscæ à Roa

PAX CHRISTI.

CAgaxanam oram attigimus, vt lunæ decrementsa, nauigationi nostræ infauita declinaremus. DEVS benè faciet Reuerentiæ Vestræ, eo quòd me iuuerit in adeundo vltimo desiderabili bono meo. Et Dominus protexit nos dexterâ suâ; vnde speramus, illum adiutorem in certamine nostro. Et quamuis me terreant peccata mea; confortor in misericordia eius; scio cui credidi. Ascensor cœli, auxiliator meus; & qui triumphauit in pusillis, paruulis &

& puellis, triumphabit in me misero peccatore. Non illi hoc nouum, nec vltimum: obedio voci Domini, ipse perficiet opus suum. Virgo Deipara tota ratio spei meæ; Spiritus Sanctus promisit se affuturum: vnde, cur timeamus, non est; sed, in humilitate nostra, offeramus hæc moritura corpora, in holocaustum ei, cui debemus omnia. Vale mi humanissime Pater, precare Dominum pro agone meo. Ego memor tui, si dignus inueniar conspectu Domini mei. Cagaxanæ 22 Iulij, 1642. Vestræ Rñtiæ seruus ex corde, Albertus Mećiński.

Patuit eadem in DEVM fiducia, cùm difficilia quæq; aggredi, Religionis Christianæ promouendæ, aut sustinendæ gratiâ, non dubitaret; cùm se discrimini vitæ vltimo, in obsequio, contagioso morbo laborantibus, addiceret; inter prædonum, & Hæreticorum iam intentatas minas, iam promissa, & destinata munera, nunquam fluctuaret dubius; sed adhibitâ longiore aduersorum tolerantia, expectaret opem, auxiliumq; ab alto; quæ illum è medio turbinum eriperet, & ad destinatum, quâcunq; viâ, deduceret brauium cælestis vocationis. Iam quantæ fuerit fiduciæ, illa ad

mortem sese offerentis promptitudo, & alacritas! nullus vt amicissimi hospitis conclaue, maiori quiete, & confidentiâ ingrederetur, quàm ille ergastulorum, carcerum, mortisque ipsius aspiraret extrema. Quod satis clarè superioribus exemplis, ab illius profectis manu, expressum est.

Erga DEVM charitas enituit, in rerum expoliatione omnium, quas ille (rebus vt magis, quàm verbis profiteretur amorem,) Diuino perenni cultui, Fundatione Collegij Cracouiensis insigniter auctâ, dedicauit. Totumq; præterea, quem adeò vastis peregrinationibus, & nauigationibus peragrauit orbem, non alterius lueri spe adiit; quàm vt in creatoris sui amorem, omnes, quos posset, homines, verbis, exemplis, obsequijs pertraheret: vt quoties ei de DEO, rebusq; Diuinis, sermo inferendus esset; non eum alio, quàm amoris insigniret nomine, amantissimum Dominum suum, compellans, cuius amore, pati, & tolerare omnia, plus quàm dulce sibi videretur. Cùm adhuc in meditatione petendæ laponicæ missionis esset, eiusq; rationes, cum eo, quem & spiritus sui Patrem, & amicum confidentissimum habuerat, familiariter

riter conferret; ille, vt hominis intentionem, feruoremq; experiretur profundius, diſſuadere Miſſionem hanc, adductis in-
contra rationibus, cæpit. Mox vbi firmiſſimè conſtare illi propoſitum aduertiffet, ſaltem, vt propiora, mitioraq; amplecteretur, inſtabat. Eſſe tot alios, & Noſtro Orbi propiores, & laborum, patientiæq; feraces campos; eſſe Indias, aliasque Occidentis Prouincias, uſu, & conſuetudine Chriſtianitatis manſuetas, quibus nauaret ſpiritua-
lem operam, magno ſuo ſolatio, nec minore tot animarum auxilio. Iaponiam autem expoſcere, quid eſſet aliud, quàm celeratam ambire mortem, & præcidere, immaturo obitu, tot annos, qui iuandis fidelibus, infidelibusq; optimè potuiſſent collocari? Sed ad hæc ille, ſolitâ vultûs conſtantiâ, reſpondit. Ideò præ omnibus alijs, ſolam mihi deligo Iaponiam, quòd certam mortem, cum exquisitis tormentis, manere me in ea conſidam. Neque enim propoſitum mihi eſt, ita peregrinari in Indias, vt cum laborum prouentu, aliquam interdum commoditatem, ſolatiūq; expectem (quod iam ad Chriſtianam charitatem, formatae regiones fortaiſſe miniſtrarent,)

rent,) sed vt amore Saluatoris mei, qui pro me pati dignatus est, aduersa quæq; sine ullius condimento requietis, patiar, & moriar. Hæc illius verba, quàm integrum, purumq; DEI redoleant amorem, ab omni proprio commodo, & lucro alienum; qui libet facilè intelliget.

Comes indiuidua charitatis Pietas est, & Religio, quæ cùm vbiq;, tum in recolendis Christi cruciatibus, potissimum apud Patrem Albertum obtinuerat locum: nec aliter putabat se tanto beneficio satis gratum fore, nisi & ipse, violentâ morte (vt ipse loqui commune habuerat,) sanguinem pro eo funderet, qui prior ipse pro eo fudisset, suum. Ideò, ne vnquam eius sibi memoria recederet, sed altius infixâ cordi ipsi hæret, Christi è cruce pendentis effigiem, ebore elaboratam, è collo pensilem, vbi vbi locorum esset, detulit: quam deniq; ipse moriturus, tanquam vnicum suum in terris amorem, Collegio Cracouiensi transmittendam, designauit.

A Filio processit deuotio ad Matrem, erga quam tenerrima quædam Patris deuotio fuerat, vt ab illius amantissimæ Parentis suæ ope, & auxilio, totam pendere vitam

ram suam, & ipse certò sibi persuaderet, & alijs coram libentissimè fateretur. Innui superiùs aliqua; addo nunc, quæ Pater Ioannes à Buera, designatus in Mexicum Visitator, intimè Patri Alberto addictus, pro ea, quâ cum Patre utebatur, confidentiâ, de his à Beatissima DEI Parente impetratis beneficijs intellexit, obtentâ præsertim Syngrophâ, in quam ille hæc omnia memoria, & gratitudinis ergò collegerat. Fuit autem huiusmodi.

Beneficia quæ mihi fecit miraculosa,
Beatissima VIRGO DEIPARA.

1. **L** Vblini dum darem operam literis, apud Patres Societatis, & aliquam deuotè recitarem orationem tempore sacri, in honorem Beatissimæ Virginis; apparuit mihi in somnis B. Virgo, quasi S. MARIÆ Maioris, porrigens mihi pomum aureum. Inde continua beneficia consecuta sunt, & maxima consolatio. Beneficium hoc, vernaculâ Patri Alberto linguâ conscriptum erat, studiosiùs contendì, vt verborum sensum latinis redderet eloquijs; verum induci haud potuit Dei Famulus, vt ea semel euulgaret, quæ, vt ipse autumabat, nullius erant momenti.
2. Pessimè valens in domo matris meæ, obtinui valetudinem, voto ad Beatissimam Virginem de Monte Claro: vbi postea existens, in Societate fui.

3. Terriculamenta Daemonum, ipsius ope euasi in quadam domo.
4. Postquam è Polonia discessi, liberauit me à latronibus in sylua miraculosè, & socios in Pomerania, non procul à Stetino.
5. Alià vice à latronibus in Vestphalia, qui iam uenerant in domum sitam in medijs syluis, ubi pernoctabamus. Fessus est Pater, grassatores illos uiarum, dum præ manibus præda esset, semel recitato Sub tuum præsidium, subito timore percussos, ad interiora montium trepidanter aufugisse.
6. Posthac liberauit me ab Hæreticis, & impediuit ne studerem in Academia Hæretica ciuitatis Sedanensis in consinio Gallie. Perinde liberauit me à multis, & maximis occasionibus peccatorum.
7. Illa impetrauit mihi quoddam subsidium, ad uocationem implendam, præter spem.
8. Miraculosissimum uerè fuit beneficium, quod mihi accidit nocte eunti Venetias, Patauio, non procul ab ostio maris Adriatici. Siquidem per tenebras ambulans, incidi in flumen Brentam dictum, undiq; altissimis montibus interclusum, & portis clausum, instar rotundi putei, ubi iam deerat omne humanum subsidium. Sed voto factò B. Virgini cuiusdam tabelle argenteæ, miraculosè in maximo frigore, (fuit enim 14 dies Decembris, 1619.) nataui in lacu profundissimo; donec extractus fui, multo cum labore semimortuus. Omnes quasi rediuuium admirabantur. Nam locus quasi impossibilis, talibus cum circumstantijs, que mihi acciderant, ad euadendum; periculum enim erat ne simul cum aqua in mare deijcerer.

9. Aliâ vice impetraui aliud beneficium à Beatissima Virgine temporale.
10. Demum semel facto voto, ni fallor, destinavi mihi diem futuri beneficij, in quodam negotio temporali: eodem die recepi illud, quo destinaueram.
11. Per ipsius intercessionem liberatus sum, à quodam inimico capitali, & ad vocationem implendam coactus quasi.
12. 1622. ni fallor, semel manè inferuicns Romæ Sacro, ad Altare B. Virginis è Strada, in Professorum Domo adhuc Nouitius, è regione Capella Beati Francisci Assisiani, & petens, vt illa mihi impetraret gratiam Martyrii, accepi nescio quem interiore sensum, certitudinem quandam mihi promittentem, hanc gratiam me aliquando habiturum. (Evidentia quedam in intellectu clara fuit, vt ipse Pater Albertus fassus est.)
13. In die vero Beatorum Petri & Pauli, maximum à Beata Virgine accepi beneficium. Nam cum petiissem à Reuerendo Patre Generali, in Iaponiam Missionem, ille verò commendato Deo negotio, nondum se habere hanc inclinationem sensit; ab omnibus desperabatur mea missio, & à meipso. Sed visitando Beatum Paulum extra muros Romæ, ante Beate Virginis imaginem, ante quam Sanctus Pater noster Ignatius, cum reliquis decem Patribus, vota sua fecerunt, orauit; offerens me ad hanc Missionem, & rogans ab illa gratiam: recessi plenus confidentiâ, & securitate, quod id obtinere deberem. Ac proinde, eo ipso die, venit ad me quidam Pater Lusitanus Vega, qui Reuerendum Patrem Generalem, concessis-

se, & promississe meam Missionem cuidam Patri, qui pro me rogabat, mihi nuntiauit. Quod ipsum etiam alio die à Reuerendo Patre Generali oretenus accipi. Hoc verò non poterat esse, nisi miraculosum, ex gratia, nunquam satis laudata, & benedicta Domina mea, & Matris misericordiarum: ipsi cum Filio eius, à nobis mancipijs ipsius, gloria, Amen.

14. Venetys dum essem iam Religiosus, propter malè scriptum testimonium sanitatis, iam debebam ablegari ad 40. dierum mansonem, in locum, vbi periculum occurrebat, ne agnoscerer pro Iesuita; & fuit iam causa ferè desperata, nisi Beata Virgo adiuuisset. Cui vix me commendaui, ecce vocor ad Præsidem, & liber fio.
15. In die Annuntiationis, ex lectione vita Fratris Ioannis Berchmans, notabiliter commotus fui ad sanctè viuendum, & mutandi vitam. Hucusq; è P. Alberti libello descripta hæc fuère. Quæ sequuntur, per eundem supra nominatum Patrem, à Patre Alberto audita, & literis ipso conscio cõsignata.
  1. Societatis ingressum à Beatissima impetrauit, eò modo, quem in loco ipsius ingressus posui.
  2. Excursio in Iaponiam, à Deipara, in D. Apostoli templo extra mania, impetrata. Eiusdem Sanctissima Matris Purificationis festiuâ luce, à Patre Visitatore, de Iaponica sibi concessa excursione, optatissimas literas accepit, diebusq; Beate Virgini Sacris, euentus felicissimi accidere.
  3. Cum ab Hollandis captus, S. MARIE à populo spoliaretur venustissimâ imagine, à Nauis Duce Diuam suam deprecatus est; sed ab Haretico reiectus, Bea-

tam Virginem, oratione Angelicá, vel semel recitatá, interpellat; cum ecce ab Hollando aduocatus, imagine potitur suá.

Calculo semel laborabat, eò redactus vi dolorum, ac mali pertinaciá, ut medicamina cuncta, morbi malignitas repelleret. Dum tantillam quieti se dat, in somnis admonetur, ut cucurbitulam adhibeat. Euigilans imperanti obtemperat; lapillos quàm plurimos facili negotio expulit. Exin apud Medicinam peritos, inuenit hoc curationis genus, solenne ac precipuum esse, ad tanti morbi leuamentum.

His quam plurima accessere beneficia, elusa, equataq; difficultates, superata pericula, quibus Deus Optimus Maximus, cunctis illasam integrumq; seruauit.

Hec omnia pradietus Pater Buena, Patri Francisco Roas detulit; ille, auditá felici Patris Alberti morte, ad aliorum excitandam imitationem, vulgauit, additá methodo deuouendi se obsequio eiusdem Diuinae Matris, à Patre Alberto scriptá in haec verba.

O B L A T I O.

Cupientis amplecti deuotionem, & patrocinium Sanctissimæ Virginis, & peculiari Oratione, veluti singularem Dominam, & Aduocatam recipere.

SANCTISSIMA VIRGO DEI GENITRIX MARIA,
Ego N. licet vndequaq; famulatu tuo,

N

&

& vt in numerum seruorum tuorum recipiar, indignissimus: fretus tamen pietate, ac benignitate tuâ, & impulsus tibi seruiendi, & placendi desiderio, firmiter statuo, & propono, me tibi, ex hoc tempore, semper obtemperaturum, & fideliter famulaturum, atq; vt ab alijs tibi seruiatur, pro viribus meis effecturum: & eligo te hodie in Aduocatam, Dominam, & Matrem, coram Beatis Angelis, Michâele, Gabriële, & Raphâele, & Angelo meo Custode, & Sanctis, Ioachim, Anna, & Ioseph; Joanne Baptista, Petro, Paulo, & Ioanne Euangelista, & curia cælesti vniuersa. A te ergo Mater pijssima, per I E S V Christi Sanguinem peto suppliciter, vt me in seruum perpetuum admittere, & in numerum tuorum deuotorum adscribere digneris, & adsis in actionibus meis, gratiamq; mihi impetres, vt in cunctis cogitationibus, verbis, & operibus, ita me geram, vt nunquam tuos, Filijq; tui oculos, offendam; & rogo, vt memor sis mei; nec me deseras in tempore mortis meæ, ô clemens, ô pia, ô dulcis Virgo M A R I A.

Hâc pietate occupato animo, quid iam graue esse poterat, aut iniuium, quo velox se charitas non protenderet. Mira quædam, & vix humano iudicio, & apprehensioni possibilis est, DEO dicatorem hominum resolutio: vt sicut proprium est rationali homini, competenter rationi, & naturæ viuere; ita illis, qui altiore reguntur Spiritu, DEVMQVE supremam actionum suarum regulam statuunt, tantum se rebus subducere humanis; vt ordinarios casus, & fortuitos euentus, non aliter accipiant, quàm cælum accipit tonitrua, & fulgura. In hunc proinde rerum omnium euecti apicem, DEVM, auctorem rerum omnium, vbiq; vident, colunt, adorant. Neq; est tam vilis, aut humana conditio, aut muneris, & designati obsequij extrema humilitas, ad quam illi promptissimo non aduolent affectu, & tanquam summi boni, sui effigiem non apprehendant. Et inde mihi pensanda videtur Patris Alberti demissio, & humilitas, quâ instructus, leue habuit, ad vltima obsequia extremâ valetudine laborantium, demitti; artes, sibi ante vix primis initijs cognitæ, reuocare ad praxim, linguas vsui difficiles, graui iam per ætatem memoriæ inculcare; descendere ad remigum, & nauticæ plebis lauandas, eluendasq; sordes; quia Christum leuare, Christum in animis parturire infidelium, Christi odore, alios contrarios suffocare odores, se credebat. His autem ex omnibus, nihil tribuere sibi, DEO adscribere omnia. Extat huius demissionis sui, exaltationis autem gratiæ DEI, præclarum Canticum, ad in-

Har Cantici Marianæ conscriptum; quod ille è Polonia, ab amico suo Patre acceptum, Patri Ioanni à Buera communicauerat, quod subijcio.

CANTICVM CREATURÆ,
Gratiam DEI exaltantis.

Vilificat anima mea meipsum.

Et desperauit Spiritus meus in nihil contemptibili meo.

Quia nihil sum, propter mendicitatem nature meæ; ecce enim ex hoc, iure contemnent me omnes generationes.

Quia nihil prorsus ex me possum; & nulla est sufficientia meæ.

Sed misericordiā Dei sum, quidquid sum; & ex me nihil boni possum.

Fecit Deus bonitatem miserie meæ; suppleuit defectus egestatis meæ.

Extraxit me de lacu nihili mei, & donauit me totum mihi.

Exaltantes gratiam suam ditat Dominus; spernentes autem dimittit inanes.

Curat me ut nutrix infantem suum; nouit omnem imperfectum meum.

Sicut ab ipso sum totus, quod sum: sic & ab illo solo spero cuncta bona meæ.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Virtutum catenam reliquarum, accuratiùs hìc pertexere necesse, non erat: satis illæ expediunt seipſas, tali posito principio. Adeò excellentes prodromas, non inuitæ secutæ sunt reliquæ; cùm vix possibile sit, vnius perfectâ possessione virtutis, alias simul non consequi.

Domicilium verò adeò Inquilinarum optimarum, hoc fuerat.

PAter Mećinski staturâ mediocrem modicè superabat, vultu ad longitudinem aliquantum protenso, sed planâ frontè, viuacibus oculis, naso aquilarum in morem, medio protuberante, & decliui, subfuscus, & adustus faciei color, tritici maturi similitudine, crinis niger, totumq; capillitium, naturæ ductu, crispum, & retortum. Cæterum vultûs amænitas, & procedens ab animo, per affabilem sermonem, candor, aptus erat, qui non imperato modestiæ affectu, omnium cordibus, singularis instillaret sensum pietatis. Faciat tantorum Princeps, & Promotor Heroum suorum DEVS, vt ad tanti exemplar Patris, affurgant similes plurimi, qui medullitûs, quâ possunt contentione, tueantur hanc, quam nacti sunt Iaponicam Spartam; illamq; promouere, & tueri ambiant, quantum Sanctissima DEI voluntas, quantum Diuinæ gratiæ suaves, & efficaces motus virium suggererint.

A. M. D. G. V. I. C. H.

I N D E X C A P I T V M.

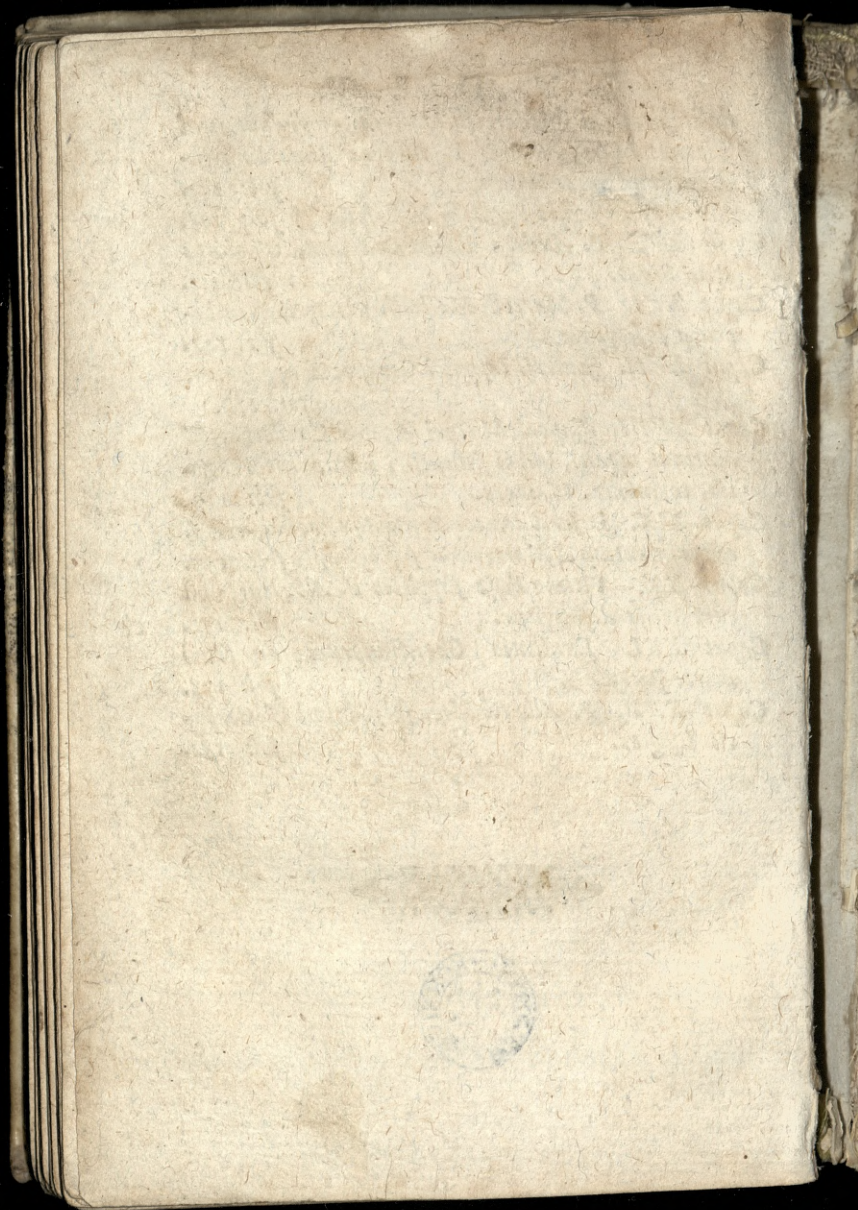
- Caput I. P. Alberti Mećiński Maiorum splendor, & Illustres natales. fol: 11.
- Caput II. Educatio, & Studia. fol: 17.
- Caput III. Adendum Religionis propositum, & impedimenta. fol: 20.
- Caput IV. Religionis ingressus, & prima Religiosæ vitæ rudimenta. fol: 29.
- Caput V. Reuertitur in patriam factus Soc: Iesu Religiosus, & studia Philosophica prosequitur. fol: 36.
- Caput VI. Fratris natu minoris Stanislai mors, noua circa Religiosam vocationem turbatio, Bonorum dispositio. fol: 41.
- Caput VII. Cursu Philosophico finito Romam abit, indeq; in Lusitaniam. fol: 49.
- Caput VIII. Eboræ Theologica studia prosequitur, Primam Diuinæ Maiestati offert Hostiam, Indicum iter aggreditur. fol: 60.
- Caput IX. Iterum reuocatur in Patriam, fol: 63.
- Caput X. Iterum Indicum aggreditur iter, sed contrariâ tempestate arcetur. fol: 70.
- Caput XI. Nauigatione Indicâ, periculis, & patientiâ plenissimâ perfungitur, & Goam vsque sanus peruenit. fol: 74.
- Caput XII. Japonicum iter aggressus ab Hollandis intercipitur. Captiuitatis huius miseriæ, & merita. fol: 87.
- Caput XIII. Æger à captiuitate Formosam Insulam descri-

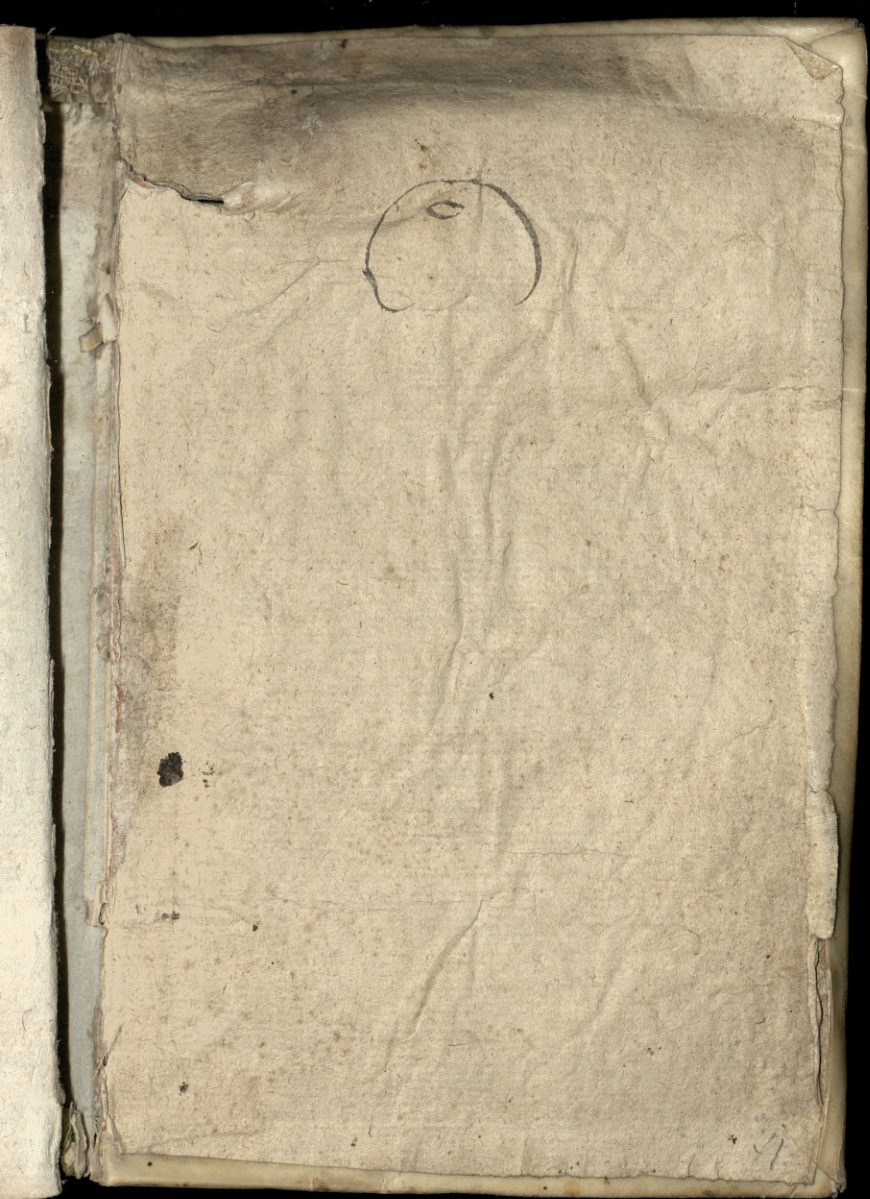

I N D E X.

- describit, item P. Marcelli Mastrilli gloriosum apud
 Japones Martyrium, & P. Andrea Rudomina fe-
 licem apud Sinas obitum. fol: 103.
- Caput XIV. Insulae Formosae Descriptio. fol: 108.
- Caput XV. P. Andrea Rudomina vita, & obitus
 apud Sinas. fol: 113.
- Caput XVI. P. Marcelli Mastrilli martyrium in Ia-
 ponia susceptum. fol: 127.
- Caput XVII. Itineris Iaponici Occasio, & apparatus.
 fol: 134.
- Caput XVIII. Japonico littori exponuntur Patres, &
 continuo agniti, Iudici sistuntur. Eorum interroga-
 tio, tormenta, & mors. fol: 159.
- Caput XIX. Describitur tormenti aqua genus, eiusque
 experimentum à Martyribus susceptum. fol: 167.
- Caput XX. Ultimo Fossae supplicio P. Albertus una
 cum Socijs defungitur. fol: 171.
- Caput XXI. Exultatio Christianorum de felici
 morte Patrum. fol: 178.
- Caput XXII. P. Alberti Mecinski, Animi & Corpo-
 ris Effigies. fol: 182.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

1485

Vita
J. BER
MECTA
SKI.

Cracovia
1661.